

Soňa Oboňová, Natália Ulrichová

VÝROČNÁ SPRÁVA O MIGRÁCII A AZYLE V SLOVENSKEJ REPUBLIKE ZA ROK 2021

Výročná správa o migrácii a azyle v Slovenskej republike za rok 2021

Správa Národného kontaktného bodu
Európskej migračnej siete v Slovenskej republike

máj 2022
Bratislava

Financované
Európskou úniou

Správa bola spracovaná ako súčasť činností Európskej migračnej siete (European Migration Network – EMN), ktorá poskytuje aktuálne, objektívne, spoľahlivé a porovnateľné informácie o migrácii a azyle na podporu tvorby politík EÚ a jej členských štátov. Činnosť EMN financuje Európska únia (EÚ) a Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky (MV SR).

Aktivity EMN sú zamerané na témy súvisiace s migráciou štátnych príslušníkov tretích krajín. Realizujú sa prostredníctvom národných kontaktných bodov v členských štátoch EÚ, Nórsku, Gruzínsku a Moldavsku v koordinácii s Európskou komisiou (EK), konkrétne Generálnym riaditeľstvom EK pre migráciu a vnútorné záležitosti.

Správu zostavila Medzinárodná organizácia pre migráciu (IOM) Bratislava, ktorá je koordinátorom Národného kontaktného bodu EMN v Slovenskej republike (SR). Národný kontaktný bod EMN v SR tvorí Ministerstvo vnútra SR (Úrad hraničnej a cudzineckej polície Prezídia Policajného zboru, migračný úrad, odbor zahraničných vecí a európskych záležitostí kancelárie ministra vnútra), Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR (odbor medzinárodných vzťahov a európskych záležitostí), Štatistický úrad SR (Sekcia sociálnych štatistík a demografie) a IOM.

Táto publikácia bola vypracovaná s finančnou podporou Európskej únie. Názory uvedené v publikácii nemožno pokladať za oficiálne stanovisko Európskej únie. Rovnako nemusia predstavovať názory vlády Slovenskej republiky alebo IOM.

Spracovali (v abecednom poradí): Soňa Oboňová, Natália Ulrichová.

Národný kontaktný bod Európskej migračnej siete v Slovenskej republike
Medzinárodná organizácia pre migráciu (IOM) – Úrad v SR
Adresa: Grösslingová 35, 811 09 Bratislava
E-mail: ncpslovakia@iom.int
Tel.: +421 2 52 62 33 35
Web: www.emn.sk, www.ec.europa.eu/emn

ISBN: 978-80-8255-002-6

Predslov

V správe sú obsiahnuté informácie o najdôležitejších zmenách, vývoji a aktivitách v oblasti migrácie a medzinárodnej ochrany na Slovensku v roku 2021. V SR ide o jedinú publikáciu tohto druhu, v ktorej sa každoročne mapujú všetky oblasti migrácie štátnych príslušníkov tretích krajín.

Správa je súčasťou súhrnnej správy EMN rovnakého zamerania, ktorá bola vypracovaná na úrovni EÚ a v ktorej sú zhrnuté zistenia z národných správ spracovaných členskými krajinami EÚ a Nórskom na základe spoločného zadania. Súhrnná správa od roku 2015 plne nahrádza Výročnú správu Európskej komisie o prisťahovalectve a azyle. Správa slúži aj ako podklad na vypracovanie Výročnej správy Európskeho podporného úradu pre azyl (EASO) o situácii v oblasti azylu v EÚ za rok 2021, štúdie EMN Deti v migrácii a Prehľadov EMN o vývoji v jednotlivých členských štátoch EÚ za rok 2021.

Súhrnná správa, ako aj správy jednotlivých členských štátov EÚ a Nórska sú dostupné v anglickom jazyku na webovej stránke Európskej komisie www.ec.europa.eu/emn. Správa za SR je publikovaná v slovenskom a anglickom jazyku. Obidve verzie správy sú dostupné na webovej stránke slovenského Národného kontaktného bodu EMN www.emn.sk.

Obsah

Zoznam skratiek a odvolávok	8		
Metodológia a pojmy	10		
Zhrnutie	12		
01. Úvod	18		
02. Prehľad vývoja politik v oblasti migrácie a azylu	21		
2.1. Systém riadenia migrácie, legislatíva a migračné politiky	22		
2.2. Politický vývoj a (medzi)rezortná spolupráca	25		
2.3. Postoje verejnosti a migrácia v médiách	27		
2.4. Výskum o medzinárodnej migrácii na Slovensku	28		
03. Legálna migrácia	30		
3.1. Štatistiky a trendy	31		
3.2. Všeobecné legislatívne zmeny	33		
3.3. Pracovná migrácia	33		
3.4. Študenti a výskumníci	35		
3.5. Zamedzenie sociálnemu dampingu a znižovaniu pracovných štandardov	37		
3.6. Ďalšie opatrenia týkajúce sa legálnej migrácie	37		
3.6.1. Bilaterálne dohody súvisiace s pracovnou migráciou	37		
3.6.2. Sčítanie obyvateľov, domov a bytov	37		
3.7. Informácie o možnostiach a podmienkach legálnej migrácie	38		
3.7.1. Štátne inštitúcie	38		
3.7.2. Medzinárodné organizácie a občiansky sektor	39		
04. Medzinárodná ochrana	40		
4.1. Štatistiky a trendy	41		
4.2. Národné politiky a legislatíva	42		
4.3. Prijímanie a starostlivosť o žiadateľov o azyl	42		
4.4. Súdne rozhodnutia na národnej a európskej úrovni	44		
4.5. Spolupráca členských štátov EÚ	44		
05. Maloletí a ďalšie zraniteľné skupiny	46		
5.1. Maloletí bez sprievodu	46		
5.2. Maloletí migranti	48		
5.3. Ďalšie zraniteľné skupiny	49		
06. Integrácia	50		
6.1. Integrácia štátnych príslušníkov tretích krajín	51		
		6.1.1. Politiky a legislatíva	51
		6.1.2. Opatrenia na podporu integrácie	53
		6.1.3. Integrácia osôb s udelenou medzinárodnou ochranou	56
		6.1.4. Integrácia na miestnej úrovni a občianska participácia cudzincov	58
		6.2. Zvyšovanie povedomia o migrácii a nediskriminácia	59
		07. Občianstvo a situácia osôb bez štátneho občianstva	62
		7.1. Štatistiky a trendy	62
		7.2. Nadobudnutie a strata štátneho občianstva	63
		08. Hranice, Schengen a víza	64
		8.1. Štatistiky a trendy	64
		8.2. Politiky a opatrenia na kontrolu hraníc	65
		8.3. Vízová politika a uplatňovanie schengenského acquis	66
		8.4. Spolupráca s tretími krajinami v oblasti riadenia hraníc	67
		09. Neregulárna migrácia vrátane prevádzachstva	68
		9.1. Štatistiky a trendy	68
		9.2. Spolupráca s tretími krajinami	69
		9.3. Boj proti prevádzachstvu a prevencia neregulárnej migrácie	70
		10. Obchodovanie s ľuďmi	72
		10.1. Štatistiky a trendy	73
		10.2. Politiky, legislatíva a medzinárodný monitoring	74
		10.3. Medziinštitucionálna a medzinárodná spolupráca	75
		10.4. Poskytovanie informácií a pomoci	77
		10.5. Výskum	78
		11. Návraty a readmisie	79
		11.1. Štatistiky a trendy	79
		11.2. Vývoj v oblasti politik a legislatívy	80
		11.3. Nútené návraty a readmisie	80
		11.4. Asistované dobrovoľné návraty a reintegrácie	81
		12. Migrácia a rozvojová spolupráca	82
		12.1. Rozvojová spolupráca	83
		12.2. Humanitárna pomoc	84
		Bibliografia	86
		Príloha: Národné štatistiky	90

Zoznam skratiek a odvolávok

AMIF – Fond pre azyl, migráciu a integráciu (Asylum, Migration and Integration Fund)
ARM – Výročná správa EMN o migrácii a azyle (angl. EMN Annual Report on Migration and Asylum)
AV – administratívne vyhostenie
AVR – asistovaný dobrovoľný návrat/asistované dobrovoľné návraty [assisted voluntary return(s)]
AVRR – Program asistovaných dobrovoľných návratov a reintegrácií (Assisted Voluntary Return and Reintegration Programme)
BMVI – Nástroj na riadenie hraníc a víza (Border Management and Visa Instrument)
CEAS – Spoločný európsky azylový systém (Common European Asylum System)
CDR – centrum pre deti a rodiny
CDR Medzilaborce – Centrum pre deti a rodiny DLAŇ Medzilaborce
COMIN – Komunitné centrum pre pracovnú a vedomostnú mobilitu
CVEK – Centrum pre výskum etnicity a kultúry
ČŠ EÚ – členský štát Európskej únie/členské štáty Európskej únie
EASO – Európsky podporný úrad pre azyl (European Asylum Support Office)
EHP – Európsky hospodársky priestor
EK – Európska komisia
EMN – Európska migračná sieť (European Migration Network)
ES – Európske spoločenstvo
Eurostat – štatistický úrad Európskej únie
EÚ – Európska únia
Frontex – Európska agentúra pre pohraničnú a pobrežnú stráž (European Border and Coast Guard Agency)
GRETA – skupina expertov na boj proti obchodovaniu s ľuďmi (Group of Experts on Action against Trafficking in Human Beings)
HRL – Liga za ľudské práva (Human Rights League)
IC MV SR – Informačné centrum na boj proti obchodovaniu s ľuďmi a prevenciu kriminality Ministerstva vnútra Slovenskej republiky
ICRC – Medzinárodný výbor Červeného kríža (International Committee of the Red Cross)
IOM – Medzinárodná organizácia pre migráciu (International Organization for Migration)
ISF – Fond pre vnútornú bezpečnosť (Internal Security Fund)
KEÚ PZ – Kriminalistický a expertízny ústav Policajného zboru
KMV – kancelária ministra vnútra
LGBTI – lesby, gejovia, bisexuálni, transrodoví a intersexuálni ľudia
MBS – maloletý bez sprievodu/maloletí bez sprievodu
MEKOMIC – Medzirezortná expertná komisia pre oblasť pracovnej migrácie a integráciu cudzincov v Slovenskej republike
MIC IOM – Migračné informačné centrum IOM
MPSVR SR – Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky
MS SR – Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky
MŠVVŠ SR – Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky
MÚ MV SR – Migračný úrad Ministerstva vnútra Slovenskej republiky
MV – ministerstvo vnútra
MV SR – Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky

MZVEZ SR – Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky
NJBPNM ÚHCP P PZ – Národná jednotka boja proti nelegálnej migrácii Úradu hraničnej a cudzineckej polície Prezídia Policajného zboru
NKB – Národný kontaktný bod
NR SR – Národná rada Slovenskej republiky
NVIS – Národný vízový informačný systém (National Visa Information System)
OCP PZ – oddelenie cudzineckej polície Policajného zboru
ODA – oficiálna rozvojová pomoc (Official Development Assistance)
OMVEZ – odbor medzinárodných vzťahov a európskych záležitostí MPSVR SR
OSN – Organizácia Spojených národov
o. z./OZ – občianske združenie
OZP SEP MV SR – odbor zahraničnej pomoci Sekcie európskych programov Ministerstva vnútra Slovenskej republiky
OZVEZ KMV – odbor zahraničných vecí a európskych záležitostí kancelárie ministra vnútra
PZ – Policajný zbor
P PZ – Prezídium Policajného zboru
RCMS – Readmission Case Management System (systém riadenia prípadov readmisie)
SHR – Slovenská humanitná rada
SIMI – Sdružení pro integraci a migraci
SPODaSK – sociálnoprávna ochrana detí a sociálna kuratela
ŠPTK – štátny príslušník tretej krajiny/štátni príslušníci tretích krajín
SR – Slovenská republika
ŠÚ SR – Štatistický úrad Slovenskej republiky
SVS MV SR – Sekcia verejnej správy Ministerstva vnútra Slovenskej republiky
SZČO – samostatne zárobkovo činná osoba/samostatne zárobkovo činné osoby
ÚHCP P PZ – Úrad hraničnej a cudzineckej polície Prezídia Policajného zboru
UK/Spojené kráľovstvo – Spojené kráľovstvo Veľkej Británie a Severného Írska
UNHCR – Úrad Vysokého komisára OSN pre utečencov (United Nations High Commissioner for Refugees)
ÚPSVR – Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny
úrad(y) práce – úrad(y) práce, sociálnych vecí a rodiny
ÚPZC – útvar policajného zaistenia pre cudzincov
USA – Spojené štáty americké
VIS – Vízový informačný systém
V4 – Vyšehradská skupina (Visegrad Group)
ZÚ – zastupiteľský úrad/zastupiteľské úrady
Z. z. – Zbierka zákonov SR

Vysvetlenie symbolov (neplatí pre **Tabuľku 9** v prílohe):

(:) – údaj nie je k dispozícii

(-) – jav sa nevyskytoval

Metodológia a pojmy

Metodológia a spracovanie

Správa je spracovaná na základe spoločných špecifikácií (zadania), ktoré zostavili členské štáty EÚ a EK. Prostredníctvom jednotného zadania pre všetky ČŠ EÚ a Nórsko sa zabezpečuje porovnateľnosť národných správ a ich následné využitie na potreby celoeurópskej výročnej správy EMN, ako aj ďalších výstupov na úrovni EÚ.

Správa pozostáva z časti 1, ktorá je určená EK a nie je verejne dostupná, a časti 2, ktorá vo forme publikácie slúži pre potreby ČŠ. Tá vychádza z časti 1, pričom text je upravený podľa národných potrieb (napr. v kontexte SR je text rozšírený o ďalšie národné aktivity, najmä projekty financované z fondov EÚ). Súčasťou správy sú aj národné štatistiky, ktoré sa na úrovni EÚ (prostredníctvom Eurostatu alebo Frontexu) nezberajú.

Metodologicky správa vychádza zo sekundárneho výskumu a má opisný charakter. Spracovatelia čerpali z dostupných odborných publikácií, štatistík, legislatívy, politických dokumentov SR, internetových zdrojov a monitoringu médií¹. Významným zdrojom informácií boli podklady a informácie získané od týchto ústredných orgánov štátnej správy: Ministerstvo vnútra SR (konkrétne ÚHCP P PZ, MÚ MV SR, OZVEZ KMV, Informačné centrum na boj proti obchodovaniu s ľuďmi a prevenciu kriminality MV SR, OZP SEP MV SR a SVS MV SR), Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR, Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny (sprostredkované cez MPSVR SR), Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí SR, Ministerstvo spravodlivosti SR (sprostredkované cez OZVEZ KMV), Generálna prokuratúra SR (sprostredkované cez OZVEZ KMV), Štatistický úrad SR a IOM. Dôležitými zdrojmi boli aj materiály, publikácie a internetové stránky ďalších štátnych, európskych, medzinárodných a mimovládnych inštitúcií. Správa sa odvoláva aj na niekoľko publikácií a aktivít EMN.

Ako zdroj informácií sa použili aj mediálne výstupy. V texte sa preto uvádzajú odkazy na mediálne zmienky o migrácii a o aktivitách slovenskej verejnej správy, mimovládneho sektora a medzinárodných organizácií v tejto oblasti.

Správu spracovala Medzinárodná organizácia pre migráciu (IOM) Bratislava, ktorá je koordinátorom Národného kontaktného bodu EMN v SR. Pripomenovali ju experti Ministerstva vnútra SR, Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR, Ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí SR a Štatistického úradu SR. Schvaľujúcim subjektom bol odbor zahraničných vecí a európskych záležitostí kancelárie ministra vnútra.

¹ IOM ako koordinátor Národného kontaktného bodu EMN v SR od roku 2012 zabezpečuje týždenný monitoring mediálnych výstupov o téme migrácie a medzinárodnej ochrany, ktoré využíva pri príprave publikácií EMN.

Pojmy a definície

Odborné pojmy, ktoré táto správa obsahuje, do veľkej miery korešpondujú s ich definíciami uvedenými v *Slovníku pojmov EMN z oblasti migrácie a azylu*.² Ak nebolo možné vychádzať z uvedeného slovníka, pojmy sa používajú v súlade s národnou legislatívou alebo právnymi predpismi EÚ (nariadenia, smernice).

Osobitnú pozornosť treba venovať pojmu *cudzinec*, za ktorého sa podľa slovenskej legislatívy, konkrétne § 2 ods. 2 zákona o pobyte cudzincov³, považuje každý, kto nie je občanom SR. Podľa Slovníka pojmov EMN je cudzinec v kontexte EÚ osoba, ktorá nie je štátnym príslušníkom členského štátu EÚ, a v globálnom kontexte ide o osobu, ktorá nie je štátnym príslušníkom (rodák alebo občanom) daného štátu. V slovenskej legislatíve sa však v prípade cudzinca, ktorý nie je občanom ČŠ EÚ, používa pojem *štátny príslušník tretej krajiny*⁴. V správe sa preto pojem cudzinec používa najmä v takých textoch a štatistikách, ktoré súvisia s vnútroštátnym právnym poriadkom alebo sú podľa neho vedené. Pojem cudzinec v takom prípade zodpovedá definícii podľa § 2 ods. 2 zákona o pobyte cudzincov, a nie definícii uvedenej v Slovníku pojmov EMN.

V správe sa používa aj pojem *migrant*, ktorý sa v texte – na rozdiel od definície v Slovníku pojmov EMN⁵ – uvádza ako synonymum slov cudzinec alebo štátny príslušník tretej krajiny.

Pojmy *neregulárny* a *nelegálny* sa v správe považujú za synonymá a ich použitie závisí od konkrétneho kontextu. V legislatíve SR sa používa pojem *nelegálny*. Podobne sa v správe synonymicky používajú pojmy štátne občianstvo a štátna príslušnosť.

² Asylum and Migration Glossary 7.0 – a Tool for Better Comparability (2021). European Migration Network. Dostupné na: https://ec.europa.eu/home-affairs/pages/glossary/alien_en (citované 8. 5. 2022).

³ Zákon č. 404/2011 Z. z. o pobyte cudzincov a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

⁴ V zákone o pobyte cudzincov sa v § 2 ods. 4 vymedzuje pojem štátny príslušník tretej krajiny, ktorým je každá osoba, ktorá nie je občanom SR ani občanom EÚ, alebo osoba bez štátnej príslušnosti.

⁵ Podľa Slovníka pojmov EMN je migrant v globálnom kontexte osoba, ktorá sa zdržiava mimo územia štátu, ktorého je občanom, a ktorá sa zdržiava v inej krajine viac ako rok bez ohľadu na príčiny (dobrovoľné alebo nedobrovoľné) a prostriedky migrácie (legálne alebo neregulárne). Zdroj: Asylum and Migration Glossary 7.0 – a Tool for Better Comparability (2018). European Migration Network. Dostupné na: https://ec.europa.eu/home-affairs/networks/european-migration-network-emn/emn-asylum-and-migration-glossary_en (citované 2. 5. 2022).

Zhrnutie

V správe sú zhrnuté informácie o najdôležitejších zmenách, vývoji a aktivitách v oblasti migrácie a medzinárodnej ochrany na Slovensku v roku 2021. V SR ide o jedinú publikáciu tohto druhu, v ktorej sa každoročne mapujú všetky oblasti migrácie štátnych príslušníkov tretích krajín, a to aj v kontexte politík a právnych predpisov EÚ. Takisto sa v nej opisuje oblasť legálnej migrácie, medzinárodnej ochrany, maloletých a iných zraniteľných skupín, integrácie, občianstva a situácie osôb bez štátneho občianstva, riadenia a kontroly hraníc, vízovej praxe, neregulárnej migrácie vrátane prevádzachstva, obchodovania s ľuďmi, návratov a readmisií, ako aj migrácie a rozvojovej spolupráce. V prílohe sa uvádzajú aj vybrané štatistiky, ktoré súvisia s vyššie uvedenými oblasťami.

Prehľad vývoja politík v oblasti migrácie a azylu

V roku 2021 SR schválila novú *Migračnú politiku Slovenskej republiky s výhľadom do roku 2025*. SR si v tomto strategickom dokumente stanovuje základné ciele, smerovanie a priority jej vývoja v nasledujúcich oblastiach: legálna migrácia s dôrazom na riadenú ekonomickú migráciu, emigrácia zo SR s dôrazom na návrat pracovnej sily, medzinárodná ochrana, integrácia, neregulárna migrácia a hranice, readmisné dohody a návraty, boj proti obchodovaniu s ľuďmi, humanitárna a rozvojová spolupráca, a komunikácia tém migrácie. Nová migračná politika má tiež za cieľ „posúdiť možnosť centralizácie agendy migrácie, integrácie a azylu v rámci jedného centralizovaného úradu“.

Na riadenie migrácie v SR mala v roku 2021 stále vplyv aj pandémia ochorenia COVID-19 a opatrenia s ňou súvisiace. Pretrvávajúca pandémia bola spúšťačom prípravy *Plánu obnovy a odolnosti SR*, ktorý zahŕňa oblasť migrácie primárne v „Komponente 10: Lákavie a udržanie talentov“ a „Komponente 9: Efektívnejšie riadenie a posilnenie financovania výskumu, vývoja a inovácií“, ktoré vychádzajú zo súčasnej demografickej situácie a situácie na trhu práce, a pomenúvajú vplyv odlivu mozgov zo Slovenska do zahraničia.

V roku 2021 došlo k novelizácii zákona o pobyte cudzincov, ako aj zákona o službách zamestnanosti. SR tiež pokračovala v práci na novele zákona o štátnom občianstve a pripravovala novelu zákona o azyle.

Systém riadenia migrácie sa z inštitucionálneho pohľadu ani z organizačného pohľadu zásadne nemenil. Došlo k zrušeniu pozície veľvyslanca et large pre migráciu, ktorý pôsobil na Ministerstve zahraničných vecí a európskych záležitostí SR od roku 2016. Ministerstvo vnútra SR sa stalo riadiacim orgánom Fondu pre vnútornú bezpečnosť (ISF), Fondu pre azyl, migráciu a integráciu (AMIF) a Nástroja na riadenie hraníc a víza (BMVI) v rámci ďalšieho programového obdobia na roky 2021 – 2027.

Od roku 2015 pokrývajú médiá na Slovensku tému medzinárodnej migrácie vo väčšej miere a aktívne o nej komunikujú. Výraznými udalosťami v roku 2021, ktoré zarezonovali aj na slovenskej politickej scéne, bolo rastúce napätie na poľsko-bieloruskej hranici a situácia migrantov a utečencov v pohraničí Schengenu, ako aj konflikt v Afganistane a s ním spojené masové vysídľovanie obyvateľstva a realizácia evakuačných letov západných krajín vrátane SR.

Migrácia a migranti sú na Slovensku obvyklým terčom dezinformácií a hoaxov a popri téme o ochorení COVID-19 patrili medzi jedny z najzdieľanejších. Spoločnou témou dezinformačných webov bolo koncom roka 2021 dianie na poľských a ukrajinských hraniciach.

Legálna migrácia

Počet cudzincov na Slovensku kontinuálne narastá za posledné roky. Občania EÚ spolu s občanmi tretích krajín tvorili v roku 2021 3,08 % obyvateľstva, kým v roku 2020 bolo na Slovensku 2,75 % cudzincov. Zo 167 519 cudzincov s platným pobytom na Slovensku pochádzala viac ako polovica (66,52 %) z krajín mimo EÚ a tvorili tak 2,05 % celkovej populácie Slovenska. Medzi najpočetnejšie štátne príslušnosti tretích krajín patrili Ukrajina (56 480), Srbsko (16 331), Vietnam (7 235), Rusko (6 389) a Spojené kráľovstvo (2 795). Najviac štátnych príslušníkov tretích krajín (viac ako tretina) žilo aj v roku 2021 v Bratislavskom kraji.

Migračná politika SR s výhľadom do roku 2025 definuje priority aj v oblasti legálnej migrácie s dôrazom na riadenú ekonomickú migráciu. SR považuje za kľúčové „vytváranie atraktívneho prostredia pre cudzincov, ktorí sú potrební pre rozvoj nášho hospodárstva a spoločnosti“. Prioritami SR v oblasti riadenej ekonomickej migrácie je najmä prepojenie informačných systémov a posilnenie spolupráce medzi zainteresovanými inštitúciami, poskytovanie informácií pre cudzincov vo svetových jazykoch, kontrola príchodu a pobytu cudzincov, zefektívnenie a digitalizácia získavania povolení na pobyt či optimalizácia počtu zamestnancov na najviac exponovaných pracoviskách.

Plán obnovy a odolnosti SR sa v *Komponente 10: Lákavie a udržanie talentov* sústreďuje na saturovanie potrieb pracovného trhu vysokokvalifikovanými pracovníkmi najmä z oblasti zdravotníctva, vzdelávania a IT.

SR v roku 2021 pripravovala zjednodušenie prístupu vysokokvalifikovaných zahraničných pracovníkov z krajín mimo EÚ s vysokoškolským vzdelaním na slovenský pracovný trh. V decembri 2021 vláda SR prijala *nariadenie o záujme Slovenskej republiky udeliť národné vízum vysokokvalifikovaným štátnym príslušníkom tretích krajín* účinné od apríla 2022. Tieto osoby nebudú musieť pricestovať na Slovensko ešte pred podpisom pracovnej zmluvy, aby si vybavili všetky náležitosti. Po získaní zamestnania absolvujú štandardný administratívny proces.

SR v roku 2021 tiež pripravovala *novelu zákona o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti*, ktorou sa v roku 2022 uľahčí vstup zdravotníkov z cudziny vrátane krajín mimo EÚ do slovenského zdravotníctva. Predĺži sa možnosť výkonu dočasnej odbornej stáže, ktorá sa zaviedla v roku 2020, a to aj na obdobie po ukončení krízovej situácie spôsobenej pandémiou ochorenia COVID-19.

V roku 2021 SR naďalej povoľovala výkon zamestnania počas mimoriadnej situácie aj po uplynutí platnosti pobytov a povolení na zamestnanie, ak sa tieto skončili počas tzv. mimoriadnej situácie.

V decembri 2021 bola prijatá *Stratégia internacionalizácie vysokého školstva do roku 2030*, so začiatkom implementácie v roku 2022. Cieľom stratégie je otvoriť slovenské vysokoškolské prostredie zahraničným študentom, vysokoškolským učiteľom a výskumným pracovníkom. Medzi opatrenia týkajúce sa zahraničných študentov, vysokoškolských učiteľov, výskumných a umeleckých pracovníkov (vrátane štátnych príslušníkov tretích krajín) patrí najmä podpora existujúcich

štípenijných programov medzinárodnej mobility, udeľovanie národných víz, podpora sociokultúrnej integrácie a zmena obsadzovania funkcie docenta a funkcie profesora.

SR v roku 2021 uskutočnila Sčítanie obyvateľov, domov a bytov, ktoré sa týkalo nielen občanov SR, ale aj cudzincov – občanov EÚ, ŠPTK a osôb bez štátneho občianstva. Počas sčítania sa mapovalo okrem iného aj pohlavie, štátne občianstvo, krajina narodenia, dosiahnuté vzdelanie obyvateľov SR, zamestnanie, pobyt v zahraničí a rok príchodu na územie SR od roku 1980.

Medzinárodná ochrana

Aj v roku 2021 zostal počet žiadostí o udelenie azylu a udelených foriem medzinárodnej ochrany v SR nízky. Väčšina z celkového počtu 330 žiadostí patrila osobám z Maroka, Afganistanu, Alžírsku, Indie a Líbye. 21 žiadostí o azyl podali maloletí bez sprievodu, ktorí pochádzali prevažne z Afganistanu. Azyl bol v roku 2021 udelený spolu 29 žiadateľom prevažne z Afganistanu a Iránu. Doplnkovú ochranu poskytla SR v tom istom období 27 osobám, z ktorých bola podobne ako v predchádzajúcich rokoch väčšina z Afganistanu.

Po vypuknutí konfliktu v Afganistane SR v auguste 2021 evakovala na svoje územie 46 afganských štátnych príslušníkov, z ktorých 32 požiadalo o udelenie azylu a 12 prijala cez Ukrajinu, ktorí tiež požiadali o udelenie azylu. Do evakuačnej pomoci sa zapojili aj mimovládne organizácie.

Nová *Migračná politika SR s výhľadom do roku 2025* „rešpektuje tradičné piliere azylovej politiky a zároveň podporuje nové formy poskytovania ochrany v súvislosti s novými výzvami medzinárodného spoločenstva“. Medzi priority SR v oblasti medzinárodnej ochrany patrí najmä aktívna účasť na prebiehajúcich rokovaniach o reforme Spoločného európskeho azylového systému (s pozíciou zabrániť prijatiu systému povinných relokácií žiadateľov o azyl), dobrovoľné zapájanie sa do regionálnych a medzinárodných procesov zdieľania bremena dôsledkov nútenej migrácie, zabezpečenie systémovej úpravy integrácie osôb s udelenou medzinárodnou ochranou zo strany štátu, ako aj vysielanie expertov prostredníctvom EASO.

V roku 2021 SR pripravovala *novelu zákona o azyle*, ktorej zámerom je okrem iného systémovo upraviť prvotnú integráciu azylantov a cudzincov, ktorým bola poskytnutá doplnková ochrana. SR v danom roku aktualizovala interný nástroj migračného úradu MV SR na identifikáciu zraniteľnosti a osobitných potrieb žiadateľov o udelenie azylu, tzv. sociálny profil.

SR iniciovala aktivity na zdieľanie svojich skúseností v oblasti migrácie a medzinárodnej ochrany, čo v septembri 2021 vyústilo do podpísania *Memoranda o spolupráci v oblasti migrácie a azylu medzi Ministerstvom vnútra Slovenskej republiky a Ministerstvom bezpečnosti Bosny a Hercegoviny*.

Maloletí a ďalšie zraniteľné skupiny

V oblasti opatrení zameraných na zraniteľné skupiny migrantov vrátane ochrany a starostlivosti o maloletých nedošlo v SR v roku 2021 k zásadným úpravám v politikách alebo v legislatíve. Hoci počet umiestňovaných MBS do zariadení v SR sa viac ako zdvojnásobil v porovnaní s rokom 2020, počet MBS žiadajúcich o azyl zostáva nízky a ich dobrovoľné odchody zo zariadenia zostávajú aj naďalej výzvou. V súvislosti s nárastom počtu MBS SR pokračovala v navyšovaní materiálnych a personálnych kapacít v oblasti starostlivosti o MBS. S cieľom zjednotenia postupov spolupráce orgánov SPODaSK a orgánov Policajného zboru v tejto oblasti bolo vydané nové metodické usmernenie.

Integrácia

V roku 2021 bola prijatá *Migračná politika SR s výhľadom do roku 2025*, ktorá definuje priority SR aj v oblasti integrácie. Integrácii sa venoval aj *Plán obnovy a odolnosti SR* so špecifickým zameraním na začlenenie občanov SR, ktorí sa vracajú na Slovensko, vysokokvalifikovaných zamestnancov z tretích krajín a ich rodinných príslušníkov, ako aj zahraničných vysokoškolských študentov študujúcich na Slovensku. Dokument sa venuje aj problematike zjednodušenia uznávania kvalifikácie.

Zo strategických dokumentov, ktoré sa dotkli aj oblasti integrácie, boli v roku 2021 prijaté ešte *Stratégia celoživotného vzdelávania a poradenstva na roky 2021 – 2030* a *Celoštátna stratégia rovnosti žien a mužov a rovnosti príležitostí v Slovenskej republike na roky 2021 – 2027*.

Z legislatívneho hľadiska malo na oblasť integrácie vplyv aj prijatie novely zákona č. 580/2004 Z. z. o zdravotnom poistení.

Dôležitou súčasťou opatrení na podporu integrácie štátnych príslušníkov tretích krajín boli aj v roku 2021 projekty viacerých organizácií pôsobiach na Slovensku v oblasti migrácie (napr. IOM, SHR, Mareena, o. z. či Liga za ľudské práva). Tie sa zameriavali napríklad na poskytovanie poradenstva, jazykových kurzov alebo aktivít na zvyšovanie povedomia o migrácii. Vo výskumnej oblasti vydal CVEK niekoľko publikácií zameraných na integráciu cudzincov.

V oblasti politik a legislatívy súvisiacej s integráciou osôb s udelenou medzinárodnou ochranou nenastal v roku 2021 žiaden nový vývoj. Rovnako ako aj v predchádzajúcich rokoch boli mnohé aktivity v tejto oblasti implementované prostredníctvom rôznych projektov štátnych inštitúcií a medzinárodných alebo mimovládnych organizácií.

Občianstvo a situácia osôb bez štátneho občianstva

Za posledných päť rokov počet udelených občianstiev SR štátnym príslušníkom tretích krajín kontinuálne narastá, výnimkou bol pandemický rok 2021. V rokoch 2017 – 2021 získalo občianstvo približne 400 – 600 štátnych príslušníkov tretích krajín ročne. V roku 2021 ich SR udelila 480. Najviac nových občanov SR pochádzalo zo Srbska, Ukrajiny, USA, Ruska a Spojeného kráľovstva. SR v roku 2021 pripravovala novelu zákona o štátnom občianstve, ktorá bola prijatá vo februári 2022, s účinnosťou od apríla 2022. Jej cieľom je najmä zjednodušiť nadobúdanie štátneho občianstva bývalým občanom, ktorí stratili slovenské štátne občianstvo nadobudnutím cudzieho štátneho občianstva, a cudzincom so statusom Slováka žijúceho v zahraničí. Podobne ako v roku 2020, SR v roku 2021 neprijala žiadne legislatívne ani iné opatrenia, ktoré by zásadne vplývali na situáciu osôb bez štátneho občianstva, ktoré sa nachádzajú na jej území.

Hranice, Schengen a víza

V roku 2021 nenastali v oblasti legislatívy kontroly hraníc žiadne zmeny. S ohľadom na politiky boli v prijatej *Migračnej politike SR s výhľadom do roku 2025* definované priority SR aj v oblasti hraníc.

Vydávanie víz bolo v roku 2021 naďalej čiastočne limitované z dôvodu cestovných obmedzení spojených s pandemiou COVID-19. Počet vydaných schengenských víz v roku 2021 bol o niečo

vyšší ako v roku 2019, ale nedosiahol počet vydaných schengenských víz pred pandémiou. Počet vydaných národných víz takisto mierne stúpol v porovnaní s rokom 2020.

Neregulárna migrácia vrátane prevádzachstva

Opatrenia prijaté na zabránenie šírenia vírusu COVID-19 ovplyvnili neregulárnu migráciu aj v roku 2021. Aj keď oproti roku 2020 neregulárna migrácia v roku 2021 narástla o 37 %, nedosiahla čísla pred pandemického obdobia. Najpočetnejšími štátnymi príslušnosťami boli občania Afganistanu, Maroka, Sýrie, Ukrajiny a Pakistanu.

V oblastiach opatrení proti zneužívaniu spôsobov legálnej migrácie a boja proti prevádzachstvu a prevencii neregulárnej migrácie nenastali v roku 2021 žiadne významné zmeny.

Aj v roku 2021 pokračovali rozbehnuté projekty s krajinami mimo EÚ, ktorých cieľom je zabrániť neregulárnej migrácii.

Obchodovanie s ľuďmi

Počet cudzincov, ktorí boli na Slovensku identifikovaní ako obeť obchodovania s ľuďmi, je aj naďalej veľmi nízky. V roku 2021 boli ako obeť identifikovaní dvaja cudzinci spomedzi celkovo 43 identifikovaných obetí. Najčastejším účelom obchodovania za posledných päť rokov je sexuálne a pracovné vykorisťovanie. V roku 2021 SR evidovala podozrenia na dva nové účely obchodovania, a to odoberanie orgánov, tkanív a bunky v štádiu pokusu a nezákonnú adopciu dieťaťa. Posledné tri roky SR pozoruje nárast detských obetí obchodovania s ľuďmi – v roku 2019 detské obeť tvorili šestinou identifikovaných obetí, v roku 2020 štvrtinu a v roku 2021 takmer tretinu všetkých identifikovaných obetí. SR v roku 2021 vznesla obvinenie voči 39 osobám a odsúdila 21 osôb za spáchanie tohto trestného činu.

SR v roku 2021 začala uplatňovať aktualizovaný *Národný referenčný mechanizmus* z roku 2015, ktorý poskytuje ucelenejší postup spolupráce jednotlivých aktérov na národnej úrovni. V prijatej *Migračnej politike SR s výhľadom do roku 2025* si definovala najmä tieto priority v oblasti boja proti obchodovaniu s ľuďmi a pomoci zahraničným obetiam: posilnenie identifikácie a citlivého prístupu pri identifikácii obetí obchodovania s ľuďmi a ich potrieb, postihovanie páchatelov, spolupráca na národnej a medzinárodnej úrovni, ako aj realizácia vzdelávacích programov pre odborníkov pracujúcich s ľuďmi ohrozenými touto trestnou činnosťou.

Výzvy, ktorým čelí SR v oblasti odhaľovania, vyšetrovania a stíhania trestného činu obchodovania s ľuďmi, potvrdzuje aj výskum *Sumarizácia a analýza rozsudkov súdov SR týkajúcich sa trestných činov obchodovania s ľuďmi za roky 2015 – 2020*. Zo správy vyplýva, že odškodňovanie obetí v SR nie je uspokojivé a tresty pre páchatelov tohto trestného činu sú veľmi nízke.

Novelou zákona o zdravotnom poistení sa od 1. januára 2021 umožnilo, aby bola zdravotná starostlivosť hradená aj cudzincovi z Programu na podporu a ochranu obetí obchodovania s ľuďmi, ktorý zároveň nie je poistený v EÚ, a ktorý má udelený tolerovaný pobyt.

V roku 2021 sa aktualizoval interný nástroj migračného úradu MV SR na identifikáciu zraniteľnosti a osobitných potrieb žiadateľov o udelenie azylu, tzv. sociálny profil. Pokyn obsahuje zoznam možných indikátorov zraniteľnosti aj v prípade potenciálnej obeť obchodovania s ľuďmi

Pri spolupráci s členskými štátmi EÚ alebo krajinami mimo EÚ SR v roku 2021 nevidovala nové aktivity či zásadné zmeny. Dominovala spolupráca so Spojeným kráľovstvom.

Návraty a readmisie

Pandemická situácia aj v roku 2021 ovplyvnila počet realizovaných návratov. V oblasti legislatívy a politik nenastal žiadny významný vývoj. Zodpovedné inštitúcie pokračovali v implementácii projektov zameraných na realizovanie návratov, budovanie kapacít a asistenciu navrátilcom.

Migrácia a rozvojová spolupráca

V prijatej *Migračnej politike SR s výhľadom do roku 2025* boli definované priority SR v oblasti synergie migrácie s humanitárnou pomocou a rozvojovou spoluprácou. Ide najmä o zvyšovanie koherencie medzi migračnou a rozvojovou politikou, smerovanie pomoci a spolupráce nielen do prioritných krajín, ale aj do krajín relevantných z pohľadu migrácie na Slovensko alebo EÚ, predchádzanie nútenej a neregulárnej migrácii, ako aj využívanie potenciálu cirkulárnej migrácie a vládnych štipendií na rozvoj krajín mimo EÚ.

Krajinám pôvodu či tranzitu neregulárnych migrantov a utečencov pomáhala SR v roku 2021 cez viaceré mechanizmy SlovakAid, ako aj EÚ a OSN. Systémové zmeny, ktoré by sa týkali synergie politik migrácie a rozvoja krajín mimo EÚ, Slovensko v roku 2021 neimplementovalo. Aj v roku 2021 sa SR zameriavala na riešenie pôvodu a príčin nútenej migrácie, preto pokračovala v prispievaní do zvereneckých fondov EÚ.

Zameranie dvojstrannej rozvojovej spolupráce SR na rok 2021 uvádza migráciu ako jednu z dôležitých dlhodobých výziev rozvojovej spolupráce. SR sa v dokumente naďalej hlási k podpore „riešenia príčin migrácie v krajinách pôvodu a tranzitu, či už prostredníctvom bilaterálnych aktivít alebo v rámci regionálneho formátu V4“.

SR pripravila dve stratégie pre rozvojovú spoluprácu na roky 2021 – 2023 s Keňou a Moldavskom, v ktorých pracuje aj s migračnými témami. Nový nástroj *ODA Sharing Slovak Expertise* podporil v roku 2021 aj odovzdávanie slovenských skúseností v oblasti azylu a migrácie, čo viedlo k bližšej spolupráci medzi SR a Bosnou a Hercegovinou. Bosna a Hercegovina túto skúsenosť viackrát vyzdvihla a označila ju za mimoriadne prínosnú.

Tak ako v predchádzajúcich rokoch, SR aj v roku 2021 vyhlásila výzvu na podporu aktivít, ktoré reagujú na dôsledky ozbrojených konfliktov a predchádzajú negatívnym vplyvom migrácie zlepšovaním životných podmienok obyvateľov, ako aj ich perspektív na uplatnenie sa v domovských komunitách. Išlo o výzvu na projekty humanitárnej pomoci pre krajiny Stredného a Blízkeho východu – konkrétne Sýriu, Irak a Libanon.

Úvod

Výročná správa EMN o migrácii a azyle (angl. EMN Annual Report on Migration and Asylum – ARM) obsahuje informácie o najdôležitejších zmenách, vývoji a aktivitách v oblasti migrácie a medzinárodnej ochrany na Slovensku v roku 2021 so zameraním na štátnych príslušníkov tretích krajín.⁶ Služi ako podklad na vypracovanie celoeurópskej výročnej správy EMN⁷, ktorá od roku 2015 plne nahrádza Výročnú správu Európskej komisie o prístahovalectve a azyle. Okrem toho je aj zdrojom informácií pre Výročnú správu Európskeho podporného úradu pre azyl (EASO) o situácii v oblasti azylu v EÚ za rok 2021⁸, štúdiu EMN Deti v migrácii⁹ a pre Prehľady EMN¹⁰ o vývoji v jednotlivých ČŠ EÚ za rok 2021.

V správe sa uvádzajú zmeny, vývoj, trendy a aktivity týkajúce sa legislatívnych, inštitucionálnych, politických a praktických aspektov migrácie a medzinárodnej ochrany na Slovensku, ktoré nastali v období od 1. januára 2021 do 31. decembra 2021. Opísaný vývoj je zasadený do kontextu politik a právnych predpisov EÚ. Správa pozostáva z 11 tematických kapitol, ktoré sú zamerané na tieto oblasti: prehľad vývoja politik v oblasti migrácie a azylu, legálna migrácia, medzinárodná

⁶ Opis všeobecnej štruktúry politického a právneho systému v oblasti migrácie a medzinárodnej ochrany v SR nájdete v štúdiu EMN Organizácia azylovej a migračnej politiky v Slovenskej republike v jej poslednej aktualizovanej verzii z roku 2014. <https://emn.sk/sk/na-stiahnutie-emn/publikacie-emn/item/138-organizacia-azylovej-a-migracnej-politiky> (citované 2. 5. 2022).

⁷ Posledná výročná správa za rok 2020 (angl. EMN Annual Report on Migration and Asylum). https://ec.europa.eu/home-affairs/networks/european-migration-network-emn/emn-publications/emn-annual-reports_en (citované 2. 5. 2022).

⁸ Posledná výročná správa za rok 2021 (angl. EASO Asylum Report). <https://euaa.europa.eu/asylum-knowledge/asylum-report> (citované 2. 5. 2022).

⁹ Dostupné na: <https://emn.sk/sk/publikacie/studie-a-policy-briefy-emn/item/665-deti-v-migracii-2021.html> (citované 2. 5. 2022).

¹⁰ Prehľady za rok 2020 (angl. EMN Country Factsheets). https://ec.europa.eu/home-affairs/networks/european-migration-network-emn/emn-publications/country-factsheets_en (citované 2. 5. 2022).

ochrana, maloletí a ďalšie zraniteľné skupiny, integrácia, občianstvo a situácia osôb bez štátneho občianstva, vízová prax, riadenie a kontrola hraníc, neregulárna migrácia vrátane prevádzachstva, obchodovanie s ľuďmi, návraty a readmisie, migrácia a rozvojová spolupráca. Príloha k správe obsahuje vybrané štatistiky vrátane tých, ktoré sa nezbierajú na úrovni EÚ prostredníctvom Eurostatu alebo Frontexu, a zoznam použitej literatúry.

V kapitole *Prehľad vývoja politik v oblasti migrácie a azylu* sa opisuje všeobecný rámec, v ktorom sa v roku 2021 na Slovensku formovali migračné politiky a legislatíva. Prehľad zahŕňa rámcové politické, legislatívne a inštitucionálne zmeny, (medi)rezortnú spoluprácu, diskusie súvisiace s tvorbou politik a opatrení, mediálne diskusie, ako aj širší spoločenský kontext, ktorý vplýval na viaceré oblasti migrácie vrátane medzinárodnej ochrany. Súčasťou kapitoly je aj zoznam výskumu o migrácii, ktorý sa v danom roku realizoval na Slovensku.

V kapitole *Legálna migrácia* sa uvádzajú politiky, legislatíva, opatrenia a aktivity, ktoré sa týkajú prijímania a pobytu rôznych skupín migrantov, napĺňania potrieb pracovného trhu či zamedzenia sociálnemu dämpingu. Kapitola obsahuje aj informácie o riadení migrácie a mobility, ako aj o poskytovaní informácií o možnostiach a podmienkach legálnej migrácie migrantom z tretích krajín.

Kapitola *Medzinárodná ochrana* poskytuje informácie o azylovom systéme SR, implementácii Spoločného európskeho azylového systému (CEAS), o inštitucionálnych a legislatívnych zmenách, národnej a európskej jurisprudencii, relokáciách v rámci EÚ, presídľovaní a o iných aktivitách.

Kapitola *Maloletí a ďalšie zraniteľné skupiny* sa zameriava predovšetkým na politiky, legislatívu, opatrenia a aktivity, ktoré sa týkajú prijímania a starostlivosti o maloletých migrantov z tretích krajín, ako aj na opatrenia v oblasti poskytovania služieb ďalším zraniteľným osobám.

V kapitole *Integrácia* sa uvádzajú socioekonomické integračné opatrenia zamerané na štátnych príslušníkov tretích krajín, ako aj na osoby, ktorým bola udelená medzinárodná ochrana. Takisto sa uvádzajú aktivity súvisiace so zvyšovaním informovanosti o témach migrácie a nediskriminácie, ako aj s integráciou na miestnej úrovni a občianskou participáciou cudzincov.

Kapitola *Občianstvo a situácia osôb bez štátneho občianstva* sa venuje politikám a opatreniam, ktoré súvisia so získaním štátneho občianstva, ako aj statusom osôb bez akéhokoľvek štátneho občianstva na území Slovenskej republiky.

Kapitola *Hranice, Schengen a víza* obsahuje informácie o kontrole a riadení vonkajších hraníc, vízovej politike a opatreniach, ktoré sú zamerané na spoluprácu s tretími krajinami v oblasti riadenia a kontroly hraníc.

Kapitola *Neregulárna migrácia vrátane prevádzachstva* obsahuje informácie o zneužívaní spôsobov legálnej migrácie, politikách a opatreniach proti napomáhaniu pri neregulárnej migrácii (prevádzachstve), ako aj o monitorovaní a identifikácii migračných trás.

V kapitole *Obchodovanie s ľuďmi* z tretích krajín sa uvádzajú informácie o politikách, legislatíve, medzinárodnom monitorovaní, národných projektoch, kampaniach a iných aktivitách, ako aj o spolupráci v tejto oblasti na bilaterálnej a multilaterálnej úrovni.

Kapitola *Návraty a readmisie* nadväzuje na kapitolu o neregulárnej migrácii a obsahuje informácie o nútených návratoch a readmisii, ako aj (asistovaných) dobrovoľných návratoch a reintegráciách migrantov v krajine návratu.

V kapitole *Migrácia a rozvojová spolupráca* sa nachádza prehľad o aktivitách a opatreniach na začleňovanie migrácie do rozvojových a iných sektorálnych politík, ako aj prehľad o bilaterálnej spolupráci a o pomoci v tretích krajinách.

V prílohe *Národné štatistiky* sú zosumarizované vybrané štatistiky SR z oblasti migrácie, medzinárodnej ochrany a integrácie za rok 2021, pričom obsahuje aj údaje, ktoré sa nezberajú na úrovni EÚ v rámci Eurostatu¹¹ alebo agentúry Frontex¹². Uvádzajú sa štatistiky týkajúce sa počtu cudzincov vrátane počtu zamestnaných, počtu vydaných povolení na pobyt a víz, počtu detí cudzincov vo vzdelávacom systéme, počty získaných občianstiev, počty prípadov neregulárnej migrácie a zaistených štátnych príslušníkov tretích krajín, počty prevádzaných osôb, súvisiacich udelených lehôt na rozmyslenie a povolení na pobyt prevádzaným osobám, počty prevádzačov, návratov a reintegrácií, počty týkajúce sa rôznych aspektov medzinárodnej ochrany, relokácií a presídlení, počty maloletých bez sprievodu a obetí obchodovania s ľuďmi z tretích krajín, počty súvisiacich udelených lehôt na rozmyslenie a povolení na pobyt obetiam obchodovania s ľuďmi a počty obchodníkov s ľuďmi.

Prehľad vývoja politík v oblasti migrácie a azylu

V roku 2021 SR schválila novú *Migračnú politiku Slovenskej republiky s výhľadom do roku 2025*. SR si v tomto strategickom dokumente stanovuje základné ciele, smerovanie a priority jej vývoja v nasledujúcich oblastiach: legálna migrácia s dôrazom na riadenú ekonomickú migráciu, emigrácia zo SR s dôrazom na návrat pracovnej sily, medzinárodná ochrana, integrácia, neregulárna migrácia a hranice, readmisné dohody a návraty, boj proti obchodovaniu s ľuďmi, humanitárna a rozvojová spolupráca, a komunikácia tém migrácie. Nová migračná politika má tiež za cieľ „posúdiť možnosť centralizácie agendy migrácie, integrácie a azylu v rámci jedného centralizovaného úradu“.

Na riadenie migrácie v SR mala v roku 2021 stále vplyv aj pandémia ochorenia COVID-19 a opatrenia s ňou súvisiace. Pretrvávajúca pandémia bola spúšťačom prípravy *Plánu obnovy a odolnosti SR*, ktorý zahŕňa oblasť migrácie primárne v „Komponente 10: Lákanie a udržanie talentov“ a „Komponente 9: Efektívnejšie riadenie a posilnenie financovania výskumu, vývoja a inovácií“, ktoré vychádzajú zo súčasnej demografickej situácie a situácie na trhu práce, a pomenúvajú vplyv odlivu mozgov zo Slovenska do zahraničia.

V roku 2021 došlo k novelizácii zákona o pobyte cudzincov, ako aj zákona o službách zamestnanosti. SR tiež pokračovala v práci na novele zákona o štátnom občianstve a pripravovala novelu zákona o azyle.

¹¹ Dostupné na: http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Migration_and_migrant_population_statistics (citované 2. 5. 2022).

¹² Dostupné na: <http://frontex.europa.eu/publications/> (citované 2. 5. 2022).

Systém riadenia migrácie sa z inštitucionálneho pohľadu ani z organizačného pohľadu zásadne nemenil. Došlo k zrušeniu pozície veľvyslanca et large pre migráciu, ktorý pôsobil na Ministerstve zahraničných vecí a európskych záležitostí SR od roku 2016. Ministerstvo vnútra SR sa stalo riadiacim orgánom Fondu pre vnútornú bezpečnosť (ISF), Fondu pre azyl, migráciu a integráciu (AMIF) a Nástroja na riadenie hraníc a víza (BMVI) v rámci ďalšieho programového obdobia na roky 2021 – 2027.

Od roku 2015 pokrývajú médiá na Slovensku tému medzinárodnej migrácie vo väčšej miere a aktívne o nej komunikujú. Výraznými udalosťami v roku 2021, ktoré zarezonovali aj na slovenskej politickej scéne, bolo rastúce napätie na poľsko-bieloruskej hranici a situácia migrantov a utečencov v pohraničí Schengenu, ako aj konflikt v Afganistane a s ním spojené masové vysídľovanie obyvateľstva a realizácia evakuačných letov západných krajín vrátane SR.¹³

Migrácia a migranti sú na Slovensku obvyklým terčom dezinformácií a hoaxov a popri téme o ochorení COVID-19 patrili medzi jedny z najzdieľanejších. Spoločnou témou dezinformačných webov bolo koncom roka 2021 dianie na poľských a ukrajinských hraniciach.

2.1. Systém riadenia migrácie, legislatíva a migračné politiky

Na riadenie migrácie v SR mala v roku 2021 stále vplyv aj pandémia ochorenia COVID-19. Mimoriadna situácia, ktorú vyhlásila vláda SR v marci 2020, platila až do konca roka 2021. Núdzový stav z októbra 2020 platil do 14. mája 2021. Tretia vlna pandémie ochorenia COVID-19 vyústila do opätovného vyhlásenia núdzového stavu v SR so zákazom vychádzania odo dňa 25. novembra 2021.¹⁴ SR vo svojom migračnom a azylovom systéme naďalej uplatňovala protipandemické opatrenia na zabránenie šírenia ochorenia COVID-19. Pretrvávali aj prijaté zmeny a opatrenia z roka 2020 ako napr. zmena otváracích hodín na oddeleniach cudzineckej polície, obmedzenie prijímania žiadostí o pobyt a vybavovania cudzincov osobne na pracovisku, povolenia vstupu osôb na územie SR alebo riadenie hraníc.¹⁵ Aj v migračných a azylových zariadeniach boli naďalej v platnosti viaceré ďalšie opatrenia na zabránenie šírenia ochorenia COVID-19, ktoré sa menili podľa aktuálnej situácie (napr. obmedzenie pohybu, karanténne opatrenia, izolovanie osôb s pozitívnym výsledkom, obmedzenie aktivít v zariadení, dezinfekcia a pod.). Všetky zavedené opatrenia a postupy boli v súlade s opatreniami, usmerneniami hlavného hygienika SR a hygienika MV SR v spolupráci s Ministerstvom zdravotníctva SR.¹⁶

Politiky a opatrenia v oblasti migrácie a medzinárodnej ochrany ŠPTK ostali v roku 2021 v SR primárne v pôsobnosti troch ministerstiev: Ministerstva vnútra SR, Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR a Ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí SR. Ministerstvo vnútra SR sa v roku 2021 stalo riadiacim orgánom AMIF, ISF a Nástroja na riadenie hraníc a víza (BMVI) v rámci ďalšieho programového obdobia na roky 2021 – 2027.¹⁷¹⁸

13 Zdroj: Monitoring médií IOM za rok 2021.

14 Zdroj: <https://minv.sk/?ukoncenie-nudzoveho-stavu-platnost-mimoriadne-situacie-v-suvlosti-covid-19-ouke> (citované 3. 4. 2022).

15 Zdroj: Behúňová, K., Oboňová, S. (2021): Výročná správa o migrácii a azyle v Slovenskej republike za rok 2020. Európska migračná sieť, IOM, Bratislava.

16 Zdroj: Dotazník ÚHCP P PZ a MÚ MV SR.

17 Na základe uznesenia vlády SR č. 329 zo dňa 27. mája 2020.

18 Zdroj: Organizácia systému migrácie a azylu v Slovenskej republike 2021, Európska migračná sieť, IOM, Bratislava. Dostupné na https://emn.sk/sk/publikacie/studie-a-policy-briefy-emn/item/download/2852_c13f60c51a6fe81a294959f028709661.html (citované 3. 4. 2022).

SR pripravila alebo vychádzala v oblasti migrácie z niekoľkých strategických dokumentov:

- Migračná politika SR s výhľadom do roku 2025 (2021),
- Plán obnovy: Komponent 10 – Lákanie a udržanie talentov a Komponent 9 – Efektívnejšie riadenie a posilnenie financovania výskumu, vývoja a inovácií (2021),
- Integrovaná politika SR (2014),
- Stratégia pracovnej mobility cudzincov v SR (2018),
- Národná stratégia integrovaného riadenia hraníc na roky 2019 až 2022 (2019),
- Celostátna stratégia podpory a ochrany ľudských práv (2015).¹⁹

Nová migračná politika SR

V septembri 2021 vláda schválila *Migračnú politiku Slovenskej republiky s výhľadom do roku 2025*²⁰. SR si v tomto strategickom dokumente stanovuje základné ciele, smerovanie a priority jej vývoja v nasledujúcich oblastiach: legálna migrácia s dôrazom na riadenú ekonomickú migráciu (pozri **časť 3.1.**), emigrácia zo SR s dôrazom na návrat pracovnej sily, medzinárodná ochrana (pozri **časť 4.1.**), integrácia (pozri **časť 6.1.**), neregulárna migrácia a hranice (pozri **časť 9.1.**), readmisné dohody a návraty (pozri **časť 11.1.**), boj proti obchodovaniu s ľuďmi (pozri **časť 10.1.**), humanitárna a rozvojová spolupráca (pozri **časť 12.1.**) a komunikácia tém migrácie. Nová migračná politika má tiež za cieľ „posúdiť možnosť centralizácie agendy migrácie, integrácie a azylu v rámci jedného centralizovaného úradu“²¹, ktorý obsahovala aj predchádzajúca migračná politika.²² Dokument nahradil *Migračnú politiku Slovenskej republiky s výhľadom do roku 2020*. **Z uznesenia vlády SR²³ vyplývala príslušným rezortom úloha rozpracovať migračnú politiku do akčných plánov do 30. novembra 2021.**²⁴

Prijatie novej migračnej politiky SR vychádzalo z *Programového vyhlásenia vlády SR na roky 2020 – 2024*. Materiál pripravilo ministerstvo vnútra vychádzajúc z podkladov, ktoré predložili dotknuté subjekty štátnej správy a medzinárodné organizácie.²⁵ Zároveň predchádzajúca migračná politika SR²⁶ pokrývala obdobie do roku 2020 a bola potrebná jej aktualizácia.

Plán obnovy a odolnosti SR – migračné komponenty

SR v roku 2021 pripravila *Plán obnovy a odolnosti SR*²⁷, ktorý zahŕňa oblasť migrácie primárne v „Komponente 10: Lákanie a udržanie talentov“ a „Komponente 9: Efektívnejšie riadenie a posilnenie financovania výskumu, vývoja a inovácií“, ktoré vychádzajú zo súčasnej demografickej situácie

19 Zdroj: Organizácia systému migrácie a azylu v Slovenskej republike 2021, Európska migračná sieť, IOM, Bratislava. Dostupné na https://emn.sk/sk/publikacie/studie-a-policy-briefy-emn/item/download/2852_c13f60c51a6fe81a294959f028709661.html (citované 3. 4. 2022).

20 Zdroj: <https://www.slov-lex.sk/legislativne-procesy/SK/LP/2020/385> (citované 25. 5. 2021).

21 Migračná politika Slovenskej republiky s výhľadom do roku 2025, str. 4, dostupné na <https://www.minv.sk/?zamer-migracnej-politiky-slovenskej-republiky&subor=419162>

22 Migračná politika Slovenskej republiky s výhľadom do roku 2020, dostupné na <https://www.minv.sk/?zamer-migracnej-politiky-slovenskej-republiky&subor=153851>

23 Uznesenie vlády Slovenskej republiky č. 496/2021 k Migračnej politike Slovenskej republiky s výhľadom do roku 2025, dostupné na: <https://rokovania.gov.sk/RVL/Material/26387/1>

24 Vláda schválila ciele a princípy migračnej politiky Slovenskej republiky do roku 2025, <https://www.minv.sk/?tlacove-spravy&sprava=vlada-schvalila-ciele-a-principy-migracnej-politiky-slovenskej-republiky-do-roku-2025>

25 Zdroj: Dotazník MÚ MV SR.

26 Migračná politika Slovenskej republiky s výhľadom do roku 2020, dostupné na <https://www.minv.sk/?zamer-migracnej-politiky-slovenskej-republiky&subor=153851>

27 Plán obnovy a odolnosti stanovuje ucelený balík reforiem a investícií, ktoré sa budú realizovať do roku 2026 a ktoré budú podporené z Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti. Plán tvoria investície a reformy, ktoré budú riešiť výzvy identifikované v kontexte európskeho semestra, najmä v odporúčaní Európskej komisie pre Slovensko. Plán zahŕňa aj opatrenia zamerané na riešenie výziev, ktorým Slovensko čelí v súvislosti so zelenou a digitálnou transformáciou. Viac na: <https://www.planobnovy.sk/otazky-a-odpovede/>

a situácie na trhu práce, a pomenúvajú vplyvy odlivu mozgov zo Slovenska do zahraničia.²⁸ Hlavným spúšťačom vypracovania *Plánu obnovy a odolnosti SR* bola pandémia COVID-19. S ohľadom na migráciu bol dôvodom najmä odliv mozgov a dopyt po niektorých profesiách, ktoré sa stále nedajú obsadiť domácou pracovnou silou. Dokument uvádza, že „odliv mozgov a pracovnej sily s dôležitými zručnosťami obmedzuje inovácie a ekonomický rozvoj, a to najmä v sektore zdravotníctva, vzdelávania a IT.“²⁹

- Komponent 10 navrhuje reformy a opatrenia na podporu pracovnej a výskumnej mobility zo zahraničia vrátane krajín mimo EÚ, ako aj opatrenia na zjednodušovanie procesov v pobytovej a pracovnej legislatíve, a udržanie talentov v krajine (pozri **časť 3.3.**).³⁰
- Komponent 9 sa v kontexte migrácie sústreďuje na tému internacionalizácie, ktorá je na Slovensku nedostatočná (len 2 % akademických pracovníkov na vysokých školách pochádzajú zo zahraničia a pre príchod zahraničných výskumníkov na Slovensku existuje iba jeden významnejší program). V komponente sa tiež uvádza, že v dôsledku odlivu mozgov Slovenská republika „aj pri navýšení zdrojov na výskum a inovácie môže bez internacionalizácie naraziť na nedostatok kvalitných expertov“ (pozri **časť 3.4.**).³¹

Cieľom Komponentu 10 je „vytvoriť účinné politiky na podporu študijnej a pracovnej mobility, aktívne motivovať vysokokvalifikovaných expertov zo zahraničia vrátane navrátilcov zo Slovenska, študentov či podnikateľov k príchodu na Slovensko a vyťažiť vďaka tomu z medzinárodného obehu mozgov. Cieľom politik na podporu pracovnej mobility je zmierniť narastajúci demografický tlak a prilákať ľudský kapitál nevyhnutný na ekonomický rast Slovenska. V horizonte piatich rokov je cieľom zvýšiť podiel vysokokvalifikovaných ľudí zo zahraničia na celkovej počte pracujúcich na Slovensku z 0,5 % na 1 % a vyrovnať saldo odchádzajúcich a prichádzajúcich študentov na slovenské vysoké školy.“³²

Komponent 9 posilňuje dopyt po týchto ľudských kapacitách a jeho cieľom vo vzťahu k migrácii je „vytvorenie medzinárodne kompetitívneho a internacionalizáciu stimulujúceho prostredia pre najlepších vedcov, a to aj z platového hľadiska, ako aj z hľadiska dostupnosti atraktívnych výskumných schém“.³³

Právny rámec migrácie štátnych príslušníkov z krajín mimo EÚ do SR a podmienky ich pobytu, práce alebo medzinárodnej ochrany sú upravené predovšetkým v týchto zákonoch:

- zákon č. 404/2011 Z. z. o pobyte cudzincov, ktorý okrem iného upravuje vstup cudzincov, ich pobyt a základné práva a povinnosti, či vyhostenie,
- zákon č. 5/2004 o službách zamestnanosti, ktorý reguluje zamestnávanie cudzincov a
- zákon č. 480/2002 Z. z. o azyle, ktorý okrem iného upravuje konanie o azyle.

28 <https://www.planobnovy.sk/kompletny-plan-obnovy/veda-vyskum-inovacie/>

29 Plán obnovy a odolnosti Slovenskej republiky – Komponent 10: Lákание a udržanie talentov, str. 4, dostupné na https://www.planobnovy.sk/site/assets/files/1058/komponent_10_lakanie_a_udrzanie_talentov_1.pdf

30 Plán obnovy a odolnosti Slovenskej republiky – Komponent 10: Lákание a udržanie talentov, str. 5, dostupné na https://www.planobnovy.sk/site/assets/files/1058/komponent_10_lakanie_a_udrzanie_talentov_1.pdf

31 Plán obnovy a odolnosti Slovenskej republiky – Komponent 9: Efektívnejšie riadenie a posilnenie financovania výskumu, vývoja a inovácií, str. 19, dostupné na https://www.planobnovy.sk/site/assets/files/1057/komponent_09_veda_vyskum_inovacie_24042021_1.pdf

32 Zdroj: <https://www.planobnovy.sk/kompletny-plan-obnovy/veda-vyskum-inovacie/> a Plán obnovy a odolnosti Slovenskej republiky – Komponent 10: Lákание a udržanie talentov, dostupné na https://www.planobnovy.sk/site/assets/files/1058/komponent_10_lakanie_a_udrzanie_talentov_1.pdf

33 Plán obnovy a odolnosti Slovenskej republiky – Komponent 9: Efektívnejšie riadenie a posilnenie financovania výskumu, vývoja a inovácií, str. 19, dostupné na https://www.planobnovy.sk/site/assets/files/1057/komponent_09_veda_vyskum_inovacie_24042021_1.pdf

Ďalšie zákony, ktoré súvisia s migráciou štátnych príslušníkov tretích krajín, sa zaoberajú napr. uznávaním odbornej kvalifikácie, udeľovaním občianstva, nelegálnou prácou a nelegálnym zamestnávaním, zdravotnou starostlivosťou a pod.³⁴ V roku 2021 došlo k novelizácii zákona o pobyte cudzincov, ako aj zákona o službách zamestnanosti. SR tiež pokračovala v práci na novele zákona o štátnom občianstve a pripravovala novelu zákona o azyle (pozri ďalšie kapitoly).

Zmeny v pobytovom zákone

*Novela zákona o pobyte cudzincov*³⁵ aplikovala od 1. januára 2021 ukončenie prechodného obdobia stanoveného v Dohode o vystúpení Spojeného kráľovstva z EÚ. K občanom Spojeného kráľovstva prichádzajúcim na územie SR po 1. januári 2021, ktorí nezískali pobyt na území SR pred týmto dátumom, sa pristupuje ako k štátnym príslušníkom tretej krajiny³⁶.

V júli 2021 SR schválila *novelu zákona o pobyte cudzincov*³⁷, ktorá má s účinnosťou od januára 2022 znížiť byrokratickú záťaž pre žiadateľov o pobyt.³⁸ Novela zákona priniesla dve zmeny:

- K žiadosti o udelenie trvalého pobytu na päť rokov sa už neprikladá sobášny list, ak sobáš s občanom SR s trvalým pobytom na území SR nastal na území SR alebo je zapísaný v osobitnej matrike a žiadateľ uvedie miesto sobáša.
- K žiadosti o pobyt postačuje predložiť rodný list dieťaťa narodeného na území členského štátu (narodenie dieťaťa v SR si cudzinecká polícia po novom sama overí z informačných systémov ministerstva vnútra).³⁹

2.2. Politický vývoj a (medzi)rezortná spolupráca

Politické elity na Slovensku sa v roku 2021 sústredili predovšetkým na témy nútenej migrácie a riadenia vonkajších hraníc EÚ. Po vypuknutí konfliktu a zvrhnutí vlády v Afganistane v auguste 2021 vládni predstavitelia SR diskutovali a koordinovali možnosti evakuácie uviaznutých ľudí s väzbami na Slovensko. Podľa mediálne dostupných informácií žiadalo o pomoc a evakuáciu SR približne 250 štátnych občanov Afganistanu. SR uskutočnila jeden evakuačný let z Kábulu na Slovensko (pozri časť 4.3.).⁴⁰

Koncom roka slovenský parlament reagoval na zhoršujúcu sa situáciu na poľsko-bieloruských hraniciach. Prijal uznesenie, podľa ktorého „striktne odmieta zneužívanie migrantov na politické účely a vyjadruje ľútosť nad konaním štátov, ktoré zneužívajú ľudí z tretích krajín ako rukojemníkov“. Parlament vyjadril solidaritu a podporu priamo dotknutému Poľsku, Litve a Lotyšsku a vyslal do oblasti materiálnu humanitárnu pomoc (pozri časť 12).⁴¹

34 Zdroj: Organizácia systému migrácie a azylu v Slovenskej republike 2021, Európska migračná sieť, IOM, Bratislava. Dostupné na https://emn.sk/sk/publikacie/studie-a-policy-briefy-emn/item/download/2852_c13f60c51a6fe81a294959f028709661.html (citované 3. 4. 2022).

35 zákonom č. 424/2020 Z. z. z 8. decembra 2020, ktorým sa dopĺňa zákon č. 404/2011 Z. z. o pobyte cudzincov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, dostupné na https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2020/424/vyhlasene_znenie.html

36 Zdroj: Dotazník ÚHCP PZ.

37 zákonom č. 310/2021 z 24. júla 2021, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 177/2018 Z. z. o niektorých opatreniach na znižovanie administratívnej záťaže využívaním informačných systémov verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon proti byrokracii) v znení zákona č. 221/2019 Z. z. a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony, dostupné na <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2021/310/>

38 Dotazník MZVEZ SR.

39 Dotazník ÚHCP PZ.

40 Zdroj: <https://plus.noviny.sk/627284-zasiahne-nas-vlna-utecencov-z-afganistanu-premier-heger-tvrdi-ze-tato-tema-bude-na-stole-tako-mesiac-sme-pripraveni> (citované 3. 4. 2022).

41 Zdroj: Uznesenie NR SR č. 1147 z 2. decembra 2021 k situácii na vonkajších hraniciach EÚ s Bieloruskom (tlač 799), dostupné na https://www.nrsr.sk/web/Static/sk-SK/NRSR/Doc/v_uznesenie_1147_20211202.pdf (citované 3. 4. 2022).

(Medzi)rezortná spolupráca a koordinácia

V roku 2021 na Slovensku nenastali zásadné organizačné ani inštitucionálne zmeny kľúčových rezortov štátnej správy, ktoré by sa týkali oblasti migrácie vrátane medzinárodnej ochrany. Došlo k zrušeniu pozície veľvyslanca et large pre migráciu, ktorý pôsobil na Ministerstve zahraničných vecí a európskych záležitostí SR od roku 2016.⁴²

V oblasti migrácie a integrácie pokračovala úzka spolupráca medzi príslušnými rezortmi. Uskutočnili sa rokovania a pracovné stretnutia zamerané na legislatívu a riešenie praktických problémov v danej oblasti. Okrem priamej spolupráce medzi jednotlivými rezortmi prebiehala spolupráca aj prostredníctvom:

- *Riadiaceho výboru pre migráciu a integráciu cudzincov*, ktorého sa v dôsledku pretrvávajúcej pandémie COVID-19 v roku 2021 uskutočnili iba dve rokovania, a to 30. júna a 12. októbra. V rámci programu rokovaní sa členovia výboru venovali témam súvisiacim s aktuálnym vývojom v oblasti migrácie a azylu (a to najmä situácii v Afganistane a na hraniciach EÚ s Bieloruskom), príprave akčných plánov migračnej politiky s výhľadom do roku 2025 za jednotlivé rezorty či postupom rokovaní na úrovni EÚ ohľadom legislatívnych návrhov z dielne EK spojených s Novým paktom o migrácii a azyle. Oboch rokovaní sa zúčastnili aj zástupcovia IOM, ktorí poskytli informácie o aktivitách Európskej migračnej siete (EMN) a projekte schémy medzinárodnej pracovnej mobility.⁴³
- *Medzirezortnej expertnej komisie pre oblasť pracovnej migrácie a integrácie cudzincov (MEKOMIC)*⁴⁴, ktorá v roku 2021 z dôvodu pandémie COVID-19 nezasadala, ale MPSVR SR (prostredníctvom OMVEZ) priebežne komunikovalo s členmi komisie prostredníctvom e-mailov, zdieľaním aktualít a relevantných informácií.⁴⁵
- *Národného kontaktného bodu EMN*⁴⁶ v SR⁴⁷, ktorý v roku 2021 realizoval rôzne aktivity vrátane prípravy publikácií⁴⁸, predkladania a odpovedania na tzv. ad hoc otázky (angl. ad hoc queries) a organizácie odborných stretnutí⁴⁹ (napr. online vzdelávací seminár o migrácii, ktorého prednášajúci zarezonovali aj v slovenských médiách⁵⁰), ktorých počet bol ovplyvnený pandemiou. Uvedené aktivity sa týkajú migrácie ŠPTK a sú určené predovšetkým tvorcom politik, zástupcom verejnej správy, výskumných inštitúcií, akademického a mimovládneho sektora.^{51, 52}

42 Zdroj: <https://emn.sk/sk/novinky/631-organizacia-migracie-a-azylu-v-sr-2021.html> (citované 3. 4. 2022).

43 Informácie poskytol MÚ MV SR.

44 MEKOMIC je koordinačným orgánom MPSVR SR pre oblasť migračnej a integračnej politiky a poradným orgánom ministra práce, sociálnych vecí a rodiny SR. Členmi komisie MEKOMIC sú experti (ústredných) orgánov štátnej správy, ktorí implementujú ciele a opatrenia integračnej politiky. Na zasadnutia komisie MEKOMIC sú podľa potreby prizývané aj medzivládne a mimovládne organizácie.

45 Informácie poskytol MPSVR SR.

46 Európska migračná sieť (European Migration Network – EMN) poskytuje aktuálne, objektívne, spoľahlivé a porovnateľné informácie o migrácii a medzinárodnej ochrane na podporu tvorby politik EÚ a jej ČŠ. EMN realizuje svoje aktivity prostredníctvom národných kontaktných bodov v každom ČŠ EÚ, Nórsku, Gruzínsku a Moldavsku v koordinácii s EK, konkrétne Generálnym riaditeľstvom EK pre migráciu a vnútorné záležitosti. Aktivity EMN sa zameriavajú na témy migrácie štátnych príslušníkov tretích krajín.

47 Národný kontaktný bod EMN v SR tvoria MV SR, MPSVR SR, ŠÚ SR a Úrad IOM v SR, ktorý má funkciu koordinátora.

48 Zdroj: <https://www.emn.sk/sk/publikacie.html> (citované 23. 5. 2022).

49 Zdroj: <https://www.emn.sk/sk/podujatia-emn.html> (citované 23. 5. 2022).

50 Napr. <https://euractiv.sk/section/buducnost-eu/interview/profesorka-migracneho-prava-ak-nehceme-cakat-na-auto-pol-roka-potrebuje-me-zahranicnych-pracovnikov/>, <https://spravy.pravda.sk/svet/clanok/599067-odbornicka-na-migraciju-slovensko-nemusi-zobrat-million-afgancov-ale-moze-urobit-viac/> (citované 23. 5. 2022).

51 Informácie poskytol Úrad IOM v SR.

52 Zdroj: www.emn.sk (citované 23. 5. 2022).

2.3. Postoje verejnosti a migrácia v médiách

Nadácia Milana Šimečku zisťovala postoje obyvateľov Slovenska k cudzincom a k migrácii aj v roku 2021, tentoraz spolu s Centrom pre výskum etnicity a kultúry (CVEK) na reprezentatívnej vzorke 1 004 občanov Slovenska. Väčšina obyvateľov Slovenska je ochotná prijať medzi seba cudzincov, z ktorých má istý prospech, ktorí sa budú snažiť o prijatie sami, a ktorí budú mať kvalifikáciu potrebnú pre Slovensko. Takmer každý tretí respondent uviedol, že cudzinec sa môže cítiť na Slovensku doma až vtedy, keď tu strávi väčšinu svojho života. Zároveň však viac ako tri štvrtiny respondentov skôr alebo úplne odmietli tézu, že cudzinci by nikdy nemali byť prijatí v slovenskej spoločnosti. Pre každého piateho je dôležité, aby mal cudzinec väzby na kresťanstvo. Medzi najodmietanejšie skupiny cudzincov patria moslimovia a hinduisti (56,5 % a 46,5 % respondentov si myslí, že by im Slovensko nemalo vôbec umožniť prísť žiť na svoje územie). Podľa viac ako polovice opýtaných by SR mala posudzovať žiadosti o status utečenca prísne.⁵³

Od roku 2015 pokrývajú médiá na Slovensku tému medzinárodnej migrácie vo väčšej miere a aktívne o nej komunikujú.⁵⁴ Výraznými udalosťami v roku 2021 bolo rastúce napätie na poľsko-bieloruskej hranici a situácia migrantov a utečencov v pohraničí Schengenu⁵⁵, ako aj konflikt v Afganistane a s ním spojené masové vysídľovanie obyvateľstva a evakuačné lety západných krajín.^{56, 57}

Migrácia a migranti sú na Slovensku obvyklým terčom dezinformácií a hoaxov. Najčastejšie zdieľané dezinformácie v roku 2021 súviseli s témou COVID-19. Podľa správy Policajného zboru patrili medzi ďalšie masovo zdieľané dezinformácie aj tie o migrácii a migrantoch.⁵⁸ Spoločnou témou dezinformačných webov, ktoré sleduje projekt Infosecurity.sk, ostávalo koncom roka 2021 dianie na poľských a ukrajinských hraniciach.⁵⁹ Polícia SR v roku 2022 očakáva, že masové šírenie dezinformácií na tému COVID-19 bude pokračovať. Je možné aj „prenikanie naratívov týkajúcich sa situácie na bielorusko-poľskej hranici a súvisiacej oblasti migrácie, ako aj všetko súvisiace s konfliktom medzi Ruskou federáciou a Ukrajinou, ktorá môže mať devastačné dezinformačné následky na celý región strednej Európy“.⁶⁰

53 Zdroj: <https://www.teraz.sk/slovensko/prieskum-najodmietanejsou-skupinou-cud/577199-clanok.html> (citované 29. 5. 2022).

54 Zdroj: Výročná správa EMN o migrácii a azyle v SR za roky 2015 – 2020. Európska migračná sieť, IOM Slovensko, Bratislava.

55 Napr. <https://svet.sme.sk/c/22780614/lukasenko-spravil-z-utecencov-zbran-polska-hranica-pripomina-vojnovu-zonu.html>, <https://spravy.pravda.sk/svet/clanok/607334-polsko-na-hranici-je-1-200-migrantov-850-prichytil-bielorusky-sklad/>, <https://euractiv.sk/section/buducnost-eu/interview/reportuje-z-polsko-bieloruskej-hranice-utecenecka-kriza-sa-da-vyriesit-za-12-hodin/>, <https://www.noviny.sk/zahranicie/644333-migracna-kriza-na-polsko-bieloruskej-hranici-stupnovanie-ako-aj-nasledne-zmiernenie-krizy> (citované 29. 5. 2022).

56 Napr. <https://domov.sme.sk/c/22719619/dobre-rano-taliban-posle-do-europy-tisice-utecencov.html>, <https://dennikn.sk/2507065/riaditel-migracneho-uradu-ozvali-sa-prvi-afganci-ktori-chcu-na-slovensko-dostat-pribuznych/>, <https://www.startitup.sk/komentar-matasa-jevacka-hrozi-eu-dalsia-migracna-vlna-taliban-donutil-statisice-afgancov-opustit-svoje-domovy/>, <https://www.trend.sk/spravy/evakuacne-lety-kabulu-pokracuju-usa-vysetruju-ludske-pozostatky-podvozku-jedneho-nich>, <https://www1.pluska.sk/spravy/zo-zahranicia/usa-obnovili-evakuacne-lety-kabulu-odviezli-odtia-13-000-ludi>, <https://tvnoviny.sk/zahranicne/clanok/136759-sokujuce-zabery-z-evakuacie-afgancov-do-vojenskeho-lietadla-sa-v-panike-natlacilo-az-640-ludi>, <https://www.dobrenoviny.sk/c/201458/dva-noci-v-obkluceni-talibanu-prezradili-detaily-akcie-pocas-ktorej-sme-z-afganistanu-zachranili-zeny-a-deti>, <https://spravy.rtvsk.sk/2021/12/nemecko-chce-prijat-25-000-utecencov-z-afganistanu/> (citované 29. 5. 2022).

57 Zdroj: Netriedený monitoring médií IOM za rok 2021.

58 Zdroj: Správa Policajného zboru o dezinformáciách v roku 2021, dostupné na <https://www.minv.sk/?tlacove-spravy&sprava=policia-spristupnila-suhrnu-spravu-o-dezinformaciach-na-slovensku-v-roku-2021> (citované 29. 5. 2022).

59 Zdroj: <https://infosecurity.sk/dezinfo/neutichajuci-prud-dezinformacii-migracia-a-ukrajina-v-centre-pozornosti-prokremelskych-medii/> (citované 29. 5. 2022).

60 Zdroj: Správa Policajného zboru o dezinformáciách v roku 2021, dostupné na <https://www.minv.sk/?tlacove-spravy&sprava=policia-spristupnila-suhrnu-spravu-o-dezinformaciach-na-slovensku-v-roku-2021> (citované 29. 5. 2022).

2.4. Výskum o medzinárodnej migrácii na Slovensku

Výskumne sa v roku 2021 na Slovensku venovala migrácii štátnych príslušníkov tretích krajín pozornosť vo viacerých tematických oblastiach. Medzi výskumné publikácie alebo iné kratšie výstupy patrili (v abecednom poradí):

- Cudzinci na Slovensku. Hľadanie nového domova. Skúsenosti cudzincov s integráciou na Slovensku – výskumné zistenia (Centrum pre výskum etnicity a kultúry CVEK, projekt Výskum integrácie cudzincov – bariéry, nástroje, postoje: <http://cvek.sk/cudzinci-na-slovensku-hladanie-noveho-domova-skusenosti-cudzincov-s-integraciou-na-slovensku-vyskumne-zistenia/>)
- Cudzie nechceme, svoje si nedáme. Postoje majoritnej populácie k migrácii a cudzincom na Slovensku (Centrum pre výskum etnicity a kultúry CVEK, projekt Výskum integrácie cudzincov – bariéry, nástroje, postoje: <http://cvek.sk/cudzie-nehceme-svoje-si-nedame-postoje-majoritnej-populacie-k-migracii-a-cudzincom-na-slovensku/>, zhrnutie: <http://cvek.sk/cudzie-nehceme-svoje-si-nedame-zhrnutie/>)
- Deficit riadenia migrácie a dôsledky, ktoré z neho plynú (Ambrela, projekt SDGs and Migration – Multipliers and Journalists Addressing Decision Makers and Citizens in the EU) a kampaň Tváre migrácie: https://tvaremigracie.ambrela.org/wp-content/uploads/2021/02/Ambrela_Deficit_riadenia_migracie_FoM_BackgroundPaper_2021.pdf)
- Deti v migrácii (EMN Slovensko: <https://emn.sk/sk/publikacie/studie-a-policy-briefy-emn/item/665-deti-v-migracii-2021.html>)
- Fenomén odlivu mozgov a imigrácia vysokokvalifikovanej pracovnej sily do SR (Ambrela, projekt SDGs and Migration – Multipliers and Journalists Addressing Decision Makers and Citizens in the EU) a kampaň Tváre migrácie: https://tvaremigracie.ambrela.org/wp-content/uploads/2021/05/Ambrela_Brain_Drain_studia_FoM_april2021_Svk.pdf)
- Integrácia migrantiek v Slovenskej republike (EMN Slovensko: <https://emn.sk/sk/publikacie/studie-a-policy-briefy-emn.html>)
- Integrácia utečencov na trh práce na Slovensku (Liga za ľudské práva: <https://www.hrl.sk/userfiles/files/Vy%CC%81skumna%CC%81%20s%CC%8Ctu%CC%81dia.pdf>)
- KapaCITY. Príručka dobrej praxe zo zahraničia (Nadácia Milana Šimečku, CVEK, Liga za ľudské práva, Marginal: https://www.nadaciamilanasimecku.sk/files/dokumenty/kapacity_zahranicne_skusenosti.pdf)
- Komunikačná stratégia Schémy pracovnej mobility pre SR (IOM: <https://iom.sk/sk/publikacie/spolupraca-a-partnerstvo.html?download=376:iom/iom-srsp-schema-prac-mob-2021-komunik-strategia-sk.pdf>)
- Schéma pracovnej mobility pre Slovenskú republiku (IOM: <https://iom.sk/sk/aktivita/spolupraca-a-partnerstvo/schema-pracovnej-mobility-pre-slovensku-republiku.html>)
- Slovensko a migrácia. Hľadanie ciest k spolužitiu (Centrum pre výskum etnicity a kultúry CVEK, projekt Výskum integrácie cudzincov – bariéry, nástroje, postoje: <http://cvek.sk/slovensko-a-migracia-hladanie-ciest-k-spoluzitiu/>)
- Správa Policajného zboru o dezinformáciách v roku 2021 (Policajný zbor SR: <https://www.minv.sk/?tlacove-spravy&sprava=policia-spristupnila-suhrnnu-spravu-o-dezinformaciach-na-slovensku-v-roku-2021>).

- Organizácia systému migrácie a azylu v Slovenskej republike 2021 (EMN Slovensko: <https://emn.sk/sk/publikacie/studie-a-policy-briefy-emn/item/652-organizacia-azylovej-a-migracnej-politiky-prehľad-2021.html>)
- Prieskum o miere kontaktu s cudzincami a postojov voči nim (Nadácia Milana Šimečku a Centra pre výskum etnicity a kultúry (CVEK)): <https://www.teraz.sk/slovensko/prieskum-najodmietanej-sou-skupinou-cud/577199-clanok.html>)
- Výročná správa o migrácii a azyle v Slovenskej republike za rok 2020 (EMN Slovensko: <https://emn.sk/sk/publikacie/vyročne-spravy-emn-o-migracii-a-azyle/item/641-vyročna-sprava-o-migracii-a-azyle-za-rok-2020.html>)
- Sumarizácia a analýza rozsudkov súdov Slovenskej republiky týkajúcich sa trestných činov obchodovania s ľuďmi za roky 2015 – 2020 (Informačné centrum na boj proti obchodovaniu s ľuďmi a prevenciu kriminality Ministerstva vnútra SR: https://www.minv.sk/swift_data/source/mvsr/obchodovanie_ludmi/2021/Analyza%20rozsudkov%202015_2020_FINAL.pdf)
- Štátni príslušníci tretích krajín ako obeť obchodovania s ľuďmi: zisťovanie, identifikácia a ochrana (EMN Slovensko: <https://emn.sk/sk/publikacie/studie-a-policy-briefy-emn/item/663-statni-prislusnici-tretich-krajin-ako-obete-obchodovania-s-ludmi-zistovanie-identifikacia-a-ochrana-2021.html>)
- Z cudzincov domáci: Ako na integráciu v samospráve (Nadácia Milana Šimečku, Liga za ľudské práva, CVEK – Centrum pre výskum etnicity a kultúry: <https://www.hrl.sk/assets/files/obsah/1066-Z%20cudzincov%20doma%CC%81ci%20-%20Ako%20na%20integra%CC%81ciu%20v%20samospra%CC%81ve.pdf>)
- Zbierka príkladov dobrej praxe – Inšpiratívne skúsenosti z využitia storytellingu v školskom prostredí, Eduma: <http://eduma.sk/online-ziva-kniznica/>

S vybranými výsledkami niektorých výskumných publikácií pracuje aj táto správa v jednotlivých tematických kapitolách.

03

Legálna migrácia

Počet cudzincov na Slovensku kontinuálne narastá za posledné roky. Občania EÚ spolu s občanmi tretích krajín tvorili v roku 2021 3,08 % obyvateľstva, kým v roku 2020 bolo na Slovensku 2,75 % cudzincov. Zo 167 519 cudzincov s platným pobytom na Slovensku pochádzala viac ako polovica (66,52 %) z krajín mimo EÚ a tvorili tak 2,05 % celkovej populácie Slovenska. Medzi najpočetnejšie štátne príslušnosti tretích krajín patrili Ukrajina (56 480), Srbsko (16 331), Vietnam (7 235), Rusko (6 389) a Spojené kráľovstvo (2 795). Najviac štátnych príslušníkov tretích krajín (viac ako tretina) žilo aj v roku 2021 v Bratislavskom kraji.

Migračná politika SR s výhľadom do roku 2025 definuje priority aj v oblasti legálnej migrácie s dôrazom na riadenú ekonomickú migráciu. SR považuje za kľúčové „vytváranie atraktívneho prostredia pre cudzincov, ktorí sú potrební pre rozvoj nášho hospodárstva a spoločnosti“. Prioritami SR v oblasti riadenej ekonomickej migrácie je najmä prepojenie informačných systémov a posilnenie spolupráce medzi zainteresovanými inštitúciami, poskytovanie informácií pre cudzincov vo svetových jazykoch, kontrola príchodu a pobytu cudzincov, zefektívnenie a digitalizácia získavania povolení na pobyt či optimalizácia počtu zamestnancov na najviac exponovaných pracoviskách.

Plán obnovy a odolnosti SR sa v Komponente 10: Lákanie a udržanie talentov sústreďuje na saturovanie potrieb pracovného trhu vysokoškolskými pracovníkmi najmä z oblasti zdravotníctva, vzdelávania a IT.

SR v roku 2021 pripravovala zjednodušenie prístupu vysokoškolským zahraničným pracovníkom z krajín mimo EÚ s vysokoškolským vzdelaním na slovenský pracovný trh. V decembri 2021 vláda SR prijala *nariadenie o záujme Slovenskej republiky udeliť národné vízum vysokoškolským štátnym príslušníkom tretích krajín* účinné od apríla 2022. Tieto osoby nebudú musieť pricestovať na Slovensko ešte pred podpisom pracovnej zmluvy, aby si vybavili všetky náležitosti. Po získaní zamestnania absolvujú štandardný administratívny proces.

SR v roku 2021 tiež pripravovala *novelu zákona o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti*, ktorou sa v roku 2022 uľahčí vstup zdravotníkov z cudziny vrátane krajín mimo EÚ do slovenského zdravotníctva. Predĺži sa možnosť výkonu dočasnej odbornej stáže, ktorá sa zaviedla v roku 2020, a to aj na obdobie po ukončení krízovej situácie spôsobenej pandemiou ochorenia COVID-19.

V roku 2021 SR naďalej povoľovala výkon zamestnania počas mimoriadnej situácie aj po uplynutí platnosti pobytov a povolení na zamestnanie, ak sa tieto skončili počas tzv. mimoriadnej situácie.

V decembri 2021 bola prijatá *Stratégia internacionalizácie vysokého školstva do roku 2030*, so začiatkom implementácie v roku 2022. Cieľom stratégie je otvoriť slovenské vysokoškolské prostredie zahraničným študentom, vysokoškolským učiteľom a výskumným pracovníkom. Medzi opatrenia týkajúce sa zahraničných študentov, vysokoškolských učiteľov, výskumných a umeleckých pracovníkov (vrátane štátnych príslušníkov tretích krajín) patrí najmä podpora existujúcich štipendijných programov medzinárodnej mobility, udeľovanie národných víz, podpora sociokultúrnej integrácie a zmena obsadzovania funkcie docenta a funkcie profesora.

SR v roku 2021 uskutočnila Sčítanie obyvateľov, domov a bytov, ktoré sa týkalo nielen občanov SR, ale aj cudzincov – občanov EÚ, ŠPTK a osôb bez štátneho občianstva. Počas sčítania sa mapovalo okrem iného aj pohlavie, štátne občianstvo, krajina narodenia, dosiahnuté vzdelanie obyvateľov SR, zamestnanie, pobyt v zahraničí a rok príchodu na územie SR od roku 1980.

3.1. Štatistiky a trendy

Počet cudzincov na Slovensku za posledné roky kontinuálne narastá. Občania EÚ spolu s občanmi tretích krajín tvorili v roku 2021 3,08 %, kým v roku 2020 bolo na Slovensku 2,75 % cudzincov. Zo 167 519 cudzincov s pobytom na Slovensku pochádzali viac ako dve tretiny (66,52 %) z krajín mimo EÚ. Štátni príslušníci tretích krajín tak tvorili v roku 2021 2,05 % celkovej populácie Slovenska. Medzi najpočetnejšie štátne príslušnosti tretích krajín patrili Ukrajina (56 480), Srbsko (16 331), Vietnam (7 235), Rusko (6 389) a Spojené kráľovstvo (2 795) (pozri **Tabuľku 1**). Najviac z nich (viac ako tretina) žilo aj v roku 2021 v Bratislavskom kraji (pozri **Tabuľku 2**).

Na Slovensku bolo koncom roka 2021 zamestnaných 67 188 cudzincov, z toho 37 593 osôb z krajín mimo EÚ – najmä z Ukrajiny (19 453), Srbska (9 249), Ruska (809), Kórey (749) a Bosny a Hercegoviny (722) (pozri **Tabuľku 4**). Približne tretina cudzincov pracovala v Bratislavskom kraji, nasledoval Trnavský a Nitriansky. Od roku 2016 na Slovensku stúpala počet pracujúcich cudzincov z krajín mimo EÚ medziročne o viac ako 10 000, pandemické roky 2020 a 2021 tento rastúci trend prerušili. Došlo však iba k miernemu poklesu pracujúcich cudzincov – zo 78 298 na 69 012 v roku 2020 a 67 188 v roku 2021 – pričom najväčší pokles sa týkal počtu pracujúcich cudzincov pochádzajúcich z krajín mimo EÚ (pozri tabuľku nižšie). Je dôležité poznamenať, že pred pan-

démiiou v roku 2020 pretrvával niekoľkoročný trend zvýšeného dopytu zamestnávateľov v SR po pracovnej sile zo zahraničia vrátane krajín mimo EÚ.⁶¹

Prvé povolenia na pobyt v SR v roku 2021 stúpili na úroveň z predpandemického obdobia. SR vydala 29 067 prvých povolení na pobyt, zatiaľ čo v roku 2020 ovplyvnenom pandémie ich bolo 18 251, teda o 7 % menej v porovnaní s rokom 2019, keď bol ich počet 28 836.⁶² Väčšinu prvých povolení vydala SR aj v roku 2021 za účelom platených činností (21 852), zvyšok tvorili povolenia na pobyt z rodinných dôvodov (3 724), kvôli vzdelávaniu a štúdiu (2 721) a iným dôvodom (787) (pozri **Tabuľku 3** v prílohe). Najvyšší podiel pri platených činnostiach v roku 2021 mal na rozdiel od predchádzajúcich rokov, keď dominovalo zamestnanie, účel podnikanie (takmer 70 % podiel). V tejto skupine pracovnej migrácie dominujú v roku 2021 Ukrajinci, nasledujú Srbi, Vietnamci a Severomacedónci. Uvedené potvrdzuje pokračovanie rastúceho trendu prvých pobytov na účel podnikania, ktoré sa začalo v roku 2019 (v roku 2019 medziročný nárast o 64 %) najmä od Ukrajincov a Vietnamcov.⁶³ V roku 2020 bol spomedzi všetkých účelov zaznamenaný jediný medziročný nárast práve pri prvých povoleniach na účel podnikania, a to o 14 %. V roku 2021 predstavuje medziročný nárast prvých povolení na účel podnikania až o 180 %. Na porovnanie, v roku 2018 vydala SR spolu 20 989 prvých povolení na pobyt⁶⁴, 13 635 v roku 2017⁶⁵ a 10 304 v roku 2016⁶⁶, čo poukazuje na neustále narastajúci trend vydávaných prvých povolení na pobyt v SR.

Počet nelegálne zamestnaných ŠPTK bol v roku 2021 na podobnej úrovni ako v roku 2020 (pozri časť 9.1.).

Cudzinci zamestnaní v SR v rokoch 2017 – 2021

	Stav k 31.12. 2017	Stav k 31.12. 2018	Stav k 31.12. 2019	Stav k 31.12. 2020	Stav k 31.12. 2021	Najpočetnejšie štátne príslušnosti všetkých cudzincov 2021	Najpočetnejšie štátne príslušnosti tretích krajín 2021
Občania EÚ/EHP	27 726	32 851	32 114	29 937	29 595	1. Ukrajina (19 453) 2. Srbsko (9 249) 3. Rumunsko (7 016) 4. Česká republika (6 006) 5. Maďarsko (5 105)	1. Ukrajina (19 453) 2. Srbsko (9 249) 3. Rusko (809) 4. Kórejská republika (749) 5. Bosna a Hercegovina (722)
Štátni príslušníci tretích krajín	21 752	36 265	46 184	39 075	37 593		
Spolu	49 478	69 116	78 298	69 012	67 188		

Zdroj: MPSVR SR.

61 Zdroj: Výročná správa o migrácii a azyle v Slovenskej republike za roky 2018 – 2020. Európska migračná sieť, IOM, Bratislava.

62 Zdroj: Mészárosová, S., Oboňová, S. (2021): Výročná správa o migrácii a azyle v Slovenskej republike za rok 2020. Európska migračná sieť, IOM, Bratislava.

63 Informáciu poskytol ÚHCP P PZ.

64 Zdroj: Mészárosová, S., Oboňová, S. (2019): Výročná správa o migrácii a azyle v Slovenskej republike za rok 2018. Európska migračná sieť, IOM, Bratislava.

65 Zdroj: Mészárosová, S., Oboňová, S. (2018): Výročná správa o migrácii a azyle v Slovenskej republike za rok 2017. Európska migračná sieť, IOM, Bratislava.

66 Zdroj: Bachtíková, I., Oboňová, S. (2017): Výročná správa o politikách v oblasti migrácie a azylu. Slovenská republika 2016. Európska migračná sieť, IOM, Bratislava.

3.2. Všeobecné legislatívne zmeny

V novej *Migračnej politike SR s výhľadom do roku 2025* (pozri časť 2.1.) boli definované priority SR v oblasti legálnej migrácie s dôrazom na riadenú ekonomickú migráciu. SR považuje za kľúčové „vytváranie atraktívneho prostredia pre cudzincov, ktorí sú potrební pre rozvoj nášho hospodárstva a spoločnosti. Pracovná mobilita sa tak stáva výrazným komponentom legálnej migrácie na územie SR.“⁶⁷ Prioritami SR v oblasti riadenej ekonomickej migrácie sú najmä prepojenie informačných systémov a posilnenie spolupráce medzi zainteresovanými inštitúciami, poskytovanie informácií pre cudzincov vo svetových jazykoch, kontrola príchodu a pobytu cudzincov, zefektívnenie a digitalizácia získavania povolení na pobyt či optimalizácia počtu zamestnancov na najviac exponovaných pracoviskách.⁶⁸ Konkrétne opatrenia v oblasti legálnej migrácie upravuje najmä akčný plán Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR⁶⁹ a Ministerstva vnútra SR.⁷⁰

3.3. Pracovná migrácia

V roku 2021 v SR naďalej platili prechodné ustanovenia *zákona o službách zamestnanosti a zákona o pobyte cudzincov*, ktoré povoľovali výkon zamestnania počas mimoriadnej situácie z dôvodu pandémie COVID-19 aj po uplynutí platnosti pobytov a povolení na zamestnanie, ak sa tieto skončili počas tzv. mimoriadnej situácie. Cieľom právnej úpravy bolo predísť neoprávneným pobytom na území SR.⁷¹

V roku 2021 bola pripravená *Schéma pracovnej mobility pre SR*⁷², ktorej hlavným cieľom je urýchliť a zefektívniť zamestnávanie štátnych príslušníkov krajín mimo EÚ/ EHP a Švajčiarska na Slovensku najmä v zamestnaniach s nedostatkom pracovnej sily. Schéma je expertný dokument a má odporúčací charakter. Vychádza zo *Stratégie pracovnej mobility cudzincov v SR*, ktorú prijala vláda SR v roku 2018, a reflektuje aj prijatý *Plán obnovy a odolnosti SR* najmä v oblasti prilákania potrebnej pracovnej sily zo zahraničia. Schéma bola vypracovaná v úzkej spolupráci s odborníkmi z relevantných orgánov štátnej správy, zástupcami zamestnávateľov, odborov a samosprávy. Jedným z podporných materiálov schémy je *Komunikačná stratégia Schémy pracovnej mobility pre SR*⁷³, ktorá má pomôcť predstaviteľom štátnej správy, ostatným inštitúciám a partnerom, ktorí sa na návrhu schémy podieľajú alebo by boli jej zmenami dotknutí, pripraviť sa na rôzne komunikačné príležitosti.

Schéma vznikla v rámci technickej podpory, ktorú poskytla Európska komisia Medzinárodnej organizácii pre migráciu (IOM) v spolupráci s Ministerstvom práce, sociálnych vecí a rodiny SR. Cieľom opatrení (legislatívnych, technických a motivačných) je uľahčiť a zrýchliť prijímanie zahraničných pracovníkov na slovenský trh práce, zvýšiť atraktivnosť SR pre zahraničnú pracovnú silu, pomôcť zahraničným pracovníkom pri integrácii do spoločnosti, podporiť návrat zahraničnej pracovnej sily do krajiny pôvodu a prispieť tak k efektívnej politike pracovnej mobility v SR.⁷⁴

67 Migračná politika Slovenskej republiky s výhľadom do roku 2025, str. 5, dostupné na: <https://www.minv.sk/?zamer-migracnej-politiky-slovenskej-republiky&subor=419162>

68 Migračná politika Slovenskej republiky s výhľadom do roku 2025, dostupné na: <https://www.minv.sk/?zamer-migracnej-politiky-slovenskej-republiky>.

69 Akčný plán migračnej politiky v podmienkach Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky s výhľadom do roku 2025, dostupné na <https://www.employment.gov.sk/files/sk/uvodna-stranka/informacie-cudzincov/dokumenty/akcny-plan-mpsvr-sr-k-migracnej-politike-sr-st.pdf>

70 Zdroj: Dotazník MPSVR SR.

71 Dotazník MPSVR SR.

72 Dostupné na <https://iom.sk/sk/aktivity/spolupraca-a-partnerstvo/schema-pracovnej-mobility-pre-slovensku-republiku.html>

73 Dostupné na <https://iom.sk/sk/publikacie/spolupraca-a-partnerstvo.html?download=376:iom/iom-srsp-schema-prac-mob-2021-komunik-strategia-sk.pdf>

74 <https://iom.sk/sk/aktivity/spolupraca-a-partnerstvo/schema-pracovnej-mobility-pre-slovensku-republiku.html>

V oblasti prijímania a pobytu konkrétnych kategórií migrantov z krajín mimo EÚ do SR za prácou nastali v roku 2021 nasledujúce zmeny:

(Vysoko)kvalifikovaní pracovníci

Plán obnovy a odolnosti SR sa v Komponente 10: Lákanie a udržanie talentov sústreďuje na saturovanie potrieb pracovného trhu vysokokvalifikovanými pracovníkmi najmä z oblasti zdravotníctva, vzdelávania a IT (pozri časť 2.1.).⁷⁵

V decembri 2021 vláda SR prijala nariadenie SR č. 521/2021 o záujme Slovenskej republiky udeliť národné vízum vysokokvalifikovaným štátnym príslušníkom tretích krajín⁷⁶, účinné od apríla 2022. Ako uviedol minister práce, sociálnych vecí a rodiny Milan Krajniak, tieto osoby nebudú musieť pricestovať na Slovensko ešte pred podpisom pracovnej zmluvy, aby si vybavili všetky náležitosti. Po získaní zamestnania absolvujú štandardný administratívny proces.⁷⁷ Cieľom je zjednodušiť prístup vysokokvalifikovaných zahraničných pracovníkov z krajín mimo EÚ s vysokoškolským vzdelaním na slovenský pracovný trh. Národné vízum sa štátnemu príslušníkovi tretej krajiny bude udeľovať na účel:

- hľadania si zamestnania na obdobie 90 dní,
- zamestnania na čas trvania zamestnania, najviac na jeden rok.⁷⁸

O národné víza budú môcť požiadať aj absolventi 500 najlepších univerzít na svete či odborníci z vysokokvalifikovaných nedostatkových profesií.⁷⁹ Maximálny počet národných víz je 3 000 ročne.⁸⁰ Prijatie nariadenia vyplýva z Plánu obnovy a odolnosti SR (Komponent 10: Lákanie a udržanie talentov), ako aj zo Stratégie pracovnej mobility SR (dlhodobé opatrenie č. 1).⁸¹

SR v roku 2021 pripravovala novelu zákona o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti⁸², ktorou sa v roku 2022 uľahčí zamestnávanie zdravotníkov z cudziny vrátane krajín mimo EÚ do slovenského zdravotníctva. Predĺži sa možnosť výkonu dočasnej odbornej stáže, ktorá sa zaviedla v roku 2020⁸³, a to aj na obdobie po ukončení krízovej situácie spôsobenej pandemiou ochorenia COVID-19.⁸⁴ Zdravotnícki pracovníci z cudziny vrátane krajín mimo EÚ by sa mali ľahšie a rýchlejšie uplatniť v slovenskom zdravotníctve znížením administratívnej záťaže žiadateľov. Právna úprava vyplýva z pretrvávajúceho nedostatku zdravotníkov na Slovensku.⁸⁵

75 Plán obnovy a odolnosti Slovenskej republiky – Komponent 10: Lákanie a udržanie talentov, str. 5, dostupné na https://www.planobnovy.sk/site/assets/files/1058/komponent_10_lakanie_a_udrzanie_talentov_1.pdf

76 <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2021/521/20220401>

77 <https://spravy.rtvs.sk/2021/12/slovensko-zjednodusi-kvalifikovanim-ludom-z-krajin-mimo-eu-pristup-na-trh-prace/?fbclid=IwAR3q75w5RZ-8n8pF5qrXPByiualjVDAn0l81QtsDa49F4MX4Ft2PEsp67iNY>

78 <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2021/521/20220401>

79 <https://spravy.rtvs.sk/2021/12/slovensko-zjednodusi-kvalifikovanim-ludom-z-krajin-mimo-eu-pristup-na-trh-prace/?fbclid=IwAR3q75w5RZ-8n8pF5qrXPByiualjVDAn0l81QtsDa49F4MX4Ft2PEsp67iNY>

80 <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2021/521/20220401>

81 Dotazník MPSVR SR.

82 zákon č. 578/2004 Z. z. o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti, zdravotníckych pracovníkoch, stavovských organizáciách v zdravotníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony

83 Novela zákona o poskytovaní zdravotnej starostlivosti zaviedla možnosť dočasnej odbornej stáže pre zahraničných lekárov (občanov EÚ aj ŠPTK) po uznaní vzdelania (diplomu) na Slovensku. Výkon dočasnej odbornej stáže bol však viazaný výlučne na čas vyhlásenej krízovej situácie z dôvodu ochorenia COVID-19 a po jej odvolaní by cudzinec nemohol pokračovať v činnosti. Zdroj: Výročná správa EMN o migrácii a azyle v Slovenskej republike za rok 2020, dostupné na https://emn.sk/sk/publikacie/vyrocnne-spravy-emn-o-migracii-a-azyle/item/download/2865_fbbf50a0506edf17e0ba8476496cb864.html

84 <https://www.teraz.sk/slovensko/vstup-zdravotnikov-z-cudziny-do-zdravot/594671-clanok.html>

85 Dotazník MZ SR.

Pracovníci presunutí v rámci spoločnosti (angl. intra-corporate transferees)

SR v roku 2021 neprijala žiadne zmeny, ktoré by súviseli so zahraničnými pracovníkmi presunutými v rámci spoločnosti.⁸⁶

Sezónni a iní nízko/stredne kvalifikovaní pracovníci

SR v roku 2021 neprijala žiadne zmeny, ktoré by súviseli s cirkulárnou migráciou alebo so zahraničnými pracovníkmi, ktorí na Slovensko prichádzajú za sezónnymi alebo nízko a stredne kvalifikovanými pracovnými príležitostami.⁸⁷

Podnikatelia a investori

SR v roku 2021 neprijala žiadne zmeny, ktoré by súviseli s podnikateľmi a investormi.⁸⁸

Aupair, dobrovoľníci, stážisti a iní

SR v roku 2021 neprijala žiadne zmeny, ktoré by súviseli s aupair, dobrovoľníkmi, stážistami a inými platenými pracovníkmi, ako tie, ktoré boli menované vyššie.⁸⁹

3.4. Študenti a výskumníci

V decembri 2021 bola prijatá *Stratégia internacionalizácie vysokoškolského školstva do roku 2030*⁹⁰, ktorej implementácia sa začne v roku 2022. Jej cieľom je otvoriť slovenské vysokoškolské prostredie zahraničným študentom, vysokoškolským učiteľom a výskumným a umeleckým pracovníkmi; podporiť prilákanie zahraničných talentov a zabezpečiť „cirkuláciu mozgov“ v slovenskom vysokoškolskom priestore; zatriktívniť štúdium na slovenských vysokých školách; zvyšovať konkurencieschopnosť slovenských vysokých škôl; zvyšovať dostupnosť medzinárodnej skúsenosti počas vysokoškolského štúdia.⁹¹

Študenti

Medzi opatrenia *Stratégie internacionalizácie vysokoškolského školstva do roku 2030*⁹² týkajúce sa zahraničných študentov vrátane štátnych príslušníkov tretích krajín patrí:

- Podpora existujúcich štipendijných programov na realizáciu medzinárodnej mobility študentov, vysokoškolských učiteľov, výskumných pracovníkov a umeleckých pracovníkov – navýšenie finančnej výšky štipendií pri existujúcich vybraných štipendijných programoch a schémach, resp. navýšenie počtu schválených štipendistov.
- Nová štipendijná schéma na zatriktívnenie prvého stupňa vysokoškolského štúdia v SR pre talentovaných zahraničných študentov s cieľom prilákať 200 študentov ročne s podporou na celé bakalárske štúdium.

86 Informácie poskytli MPSVR SR a ÚHCP P PZ.

87 Informácie poskytli MPSVR SR a ÚHCP P PZ.

88 Informácie poskytli MPSVR SR a ÚHCP P PZ.

89 Informácie poskytli MPSVR SR a ÚHCP P PZ.

90 Dostupné na: <https://www.minedu.sk/strategia-internationalizacie-vysokeho-skolstva-do-roku-2030/>

91 Dotazník MŠVVŠ SR.

92 Dostupné na: <https://www.minedu.sk/strategia-internationalizacie-vysokeho-skolstva-do-roku-2030/>

- Podpora sociokultúrnej integrácie zahraničných študentov a jazykového vzdelávania zamestnancov vysokých škôl – organizácia kurzov sociokultúrnej orientácie na zabezpečenie stálych poradenských služieb na vysokej škole a zabezpečenie kurzov cudzieho jazyka pre zamestnancov vysokej školy.
- Zmena podmienok na zapojenie zahraničných študentov, občanov tretích krajín, do systému povinného verejného zdravotného poistenia, minimálne ako samoplatiteľov.
- Na zjednodušenie preukazovania dosiahnutého vzdelania v prípade uchádzačov so zahraničným dokladom o vzdelaní bude zavedené posudzovanie splnenia podmienky dosiahnutého vzdelania na účel prijímacieho konania vysokou školou, ktorá je na základe vyjadrenia Slovenskej akreditačnej agentúry pre vysoké školstvo o súlade vnútorného systému kvality vysokej školy s akreditačnými štandardmi oprávnená vytvárať študijné programy.
- Udeľovanie národných víz v záujme SR na obdobie jedného roka – v súlade so zákonom o pobyte cudzincov – štátnym príslušníkom tretích krajín, ktorí prichádzajú v rámci štipendijných programov, ktorých vytvorenie schválila priamo vláda SR, boli schválené vládou SR prijatím strategických dokumentov, alebo ktoré sa realizujú na základe medzinárodných zmlúv alebo v rámci programu EÚ pre vzdelávanie a odbornú prípravu, mládež a šport. Zároveň má byť zoznam týchto programov zverejnený a priebežne aktualizovaný na webstránke Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR, a to spolu s uvedením inštitúcií zodpovedných za administráciu a implementáciu daných programov v SR.

Cieľom prijatých opatrení je zlepšenie prístupu zahraničných záujemcov o štúdium ku kvalitným informáciám o možnostiach štúdia na vysokých školách na Slovensku, aktívne propagovanie možností štúdia na slovenských vysokých školách medzi potenciálnymi uchádzačmi o štúdium v zahraničí, modernizácia prijímacieho konania a aktívne získavanie potenciálnych zahraničných študentov, integrácia zahraničných študentov v akademickom prostredí a spoločenskom živote vysokej školy, podpora existujúcich štipendijných programov na realizáciu medzinárodnej mobility študentov, vysokoškolských učiteľov, výskumných pracovníkov a umeleckých pracovníkov, podpora automatického uznávania výsledkov vzdelávania získaných v rámci medzinárodnej mobility.⁹³

Výskumníci

Medzi opatrenia *Stratégie internacionalizácie vysokého školstva do roku 2030*⁹⁴ týkajúce sa zahraničných vysokoškolských učiteľov, výskumných a umeleckých pracovníkov (vrátane štátnych príslušníkov tretích krajín) patrí okrem podpory existujúcich štipendijných programov medzinárodnej mobility, udeľovania národných víz a podpory sociokultúrnej integrácie (pozri vyššie) aj:

- Zmena obsadzovania funkcie docenta a funkcie profesora na zvýšenie atraktivity pôsobenia na slovenských vysokých školách pre vysokoškolských učiteľov, ktorí pôsobia v zahraničí. Na základe právnej úpravy bude zavedená možnosť obsadenia funkcie docenta a funkcie profesora osobou bez vedecko-pedagogického titulu alebo umelecko-pedagogického titulu „docent“ alebo „profesor“, bez v súčasnosti platnej potreby absolvovať habilitačné (získanie titulu docent) alebo inauguračné konanie (získanie titulu profesor) do troch rokov od obsadenia funkcie.

Cieľom je vytvoriť kvalitné pracovné prostredie vysokoškolským učiteľom a výskumným a umeleckým pracovníkom, ako aj prilákanie zahraničných vysokoškolských učiteľov a výskumných a umeleckých pracovníkov.⁹⁵

93 Dotazník MŠVVŠ SR.

94 Dostupné na: <https://www.minedu.sk/strategia-internationalizacie-vysokeho-skolstva-do-roku-2030/>

95 Dotazník MŠVVŠ SR.

Vládne štipendiá

V roku 2021 vláda SR poskytla 48 štipendií, z ktorých 26 udelila študentom z krajín postihnutých konfliktom, resp. z krajín pôvodu nútenej migrácie. Cieľom SR je zlepšiť prístup k vzdelaniu pre zraniteľné skupiny migrantov.

Udeľovanie takýchto štipendií súvisí s naplňaním záväzku SR na riešenie migračnej a utečeneckej krízy z tzv. Obamovho samitu (uskutočnený na okraj 71. Valného zhromaždenia OSN v New Yorku 20. septembra 2016). SR sa v deklarácii zaviazala, okrem iného, poskytnúť nad rámec existujúcej ODA SR dodatočných 3,4 mil. EUR na humanitárnu pomoc, rozvojovú spoluprácu a dobrovoľné finančné príspevky do príslušných medzinárodných agentúr, fondov a programov v rokoch 2017 – 2021. V súvislosti so záväzkom deklarovaným na Obamovom samite poskytnúť 550 vládných štipendií pre utečencov do roku 2021 pristúpila SR k predefinovaniu teritoriálnych priorít fungujúceho programu vládných štipendií SR s cieľom zefektívniť systém ich poskytovania a zamerať sa prioritne na krajiny postihnuté vojnovým konfliktom a utečeneckou krízou (Sýria, Afganistan, Irak, Libanon, Jordánsko, Palestína, Sudán či Etiópia).⁹⁶

3.5. Zamedzenie sociálnemu dampingu a znižovaniu pracovných štandardov

V nadväznosti na opatrenia proti šíreniu ochorenia COVID-19 boli zo strany inšpekcie práce aj v roku 2021 obmedzené výkony kontroly nelegálneho zamestnávania, ako aj kontroly dodržiavania pracovnoprávných predpisov počas prvej aj druhej vlny pandémie (pozri časť 9.1.).⁹⁷

3.6. Ďalšie opatrenia týkajúce sa legálnej migrácie

3.6.1. Bilaterálne dohody súvisiace s pracovnou migráciou

Na základe *Dohody medzi Kanadou a Slovenskou republikou o mobilite mladých* bola na rok 2022 stanovená recipročná ročná kvóta na 350 účastníkov pre žiadosti podané v roku 2021.⁹⁸

Vláda Nového Zélandu oznámila dočasné prerušenie vykonávania *Zmluvy medzi Slovenskou republikou a Novým Zélandom o programe pracovnej dovolenky* (účinné od 17. 4. 2012) z dôvodu epidemiologickej situácie v súvislosti s ochorením COVID-19 a s ním súvisiacich medzinárodných cestovných obmedzení. Z tohto dôvodu nebol oprávneným občanom zmluvných strán umožnený vstup do hostiteľskej krajiny. Nový Zéland sa zaviazal znovu otvoriť proces registrácie žiadosti o program pracovnej dovolenky, len čo to bude možné.⁹⁹

3.6.2. Sčítanie obyvateľov, domov a bytov

SR v roku 2021 uskutočnila prvé elektronické *Sčítanie obyvateľov, domov a bytov*, ktoré sa týkalo nielen občanov SR, ale aj cudzincov – občanov EÚ, ŠPTK a osôb bez štátneho občianstva. V rámci

96 Dotazník MŠVVŠ SR.

97 Dotazník MPSVR SR.

98 Dotazník MPSVR SR.

99 Dotazník MPSVR SR.

sčítania sa mapovalo okrem iného aj pohlavie, štátne občianstvo, krajina narodenia, dosiahnuté vzdelanie, zamestnanie, pobyt v zahraničí a rok príchodu na územie SR od roku 1980. Elektronický formulár bol dostupný v slovenčine a v ďalších siedmich jazykoch vrátane jazykov najpočetnejších národnostných menšín – maďarskom, rómskom, ukrajinskom, rusínskom, anglickom, nemeckom a francúzskom jazyku.¹⁰⁰

Koncom roka 2021 boli prezentované hlavné výsledky zo sčítania. Spracované výsledky postupne pribúdajú a sú verejne dostupné na internetovej stránke www.scitanie.sk. Novinkou sčítania obyvateľov nebola len plná elektronizácia, ale aj integrácia údajov, založená na kombinácii relevantných administratívnych zdrojov a údajov.¹⁰¹

K slovenskej národnosti sa prihlásilo 83,8 % obyvateľstva, čo predstavuje takmer 4,6 milióna obyvateľov z celkového počtu 5 449 270 obyvateľov s trvalým pobytom. K národnostným menšinám sa prihlásilo 600-tisíc obyvateľov, čo tvorí 10,8 % z celkového počtu obyvateľstva s trvalým pobytom. K najpočetnejším národnostiam nepatrili tie z krajín mimo EÚ. Obyvatelia mali prvýkrát v histórii možnosť uviesť príslušnosť k ďalšej národnosti. Urobilo tak 306,2-tisíc obyvateľov, resp. 5,6 % obyvateľstva s trvalým pobytom.¹⁰²

3.7. Informácie o možnostiach a podmienkach legálnej migrácie

Informácie sa štátnym príslušníkom tretích krajín aj v roku 2021 poskytovali predovšetkým v kontexte pokračujúcej pandémie COVID-19 a zmien, ktoré s ňou súviseli vzhľadom na cestovanie a pobyt na území SR.

3.7.1. Štátne inštitúcie

Aj v roku 2021 boli hlavným zdrojom informácií o možnostiach a podmienkach legálnej migrácie oddelenia cudzineckej polície. Na ilustráciu, na 10 z 13 oddelení cudzineckej polície SR bolo v roku 2021 vybavených 72 918 klientov, ktorí sa objednali cez elektronický systém.¹⁰³

Z celkového počtu 74 zastupiteľských úradov (ZÚ) SR vykonávajúcich konzulárne činnosti bolo v roku 2021 výkonom vízovej agendy poverených 53 ZÚ a výkonom pobytvej agendy 58 ZÚ. Z nich sa 7 nachádza v krajinách Schengenského dohovoru (tzv. regionálne vízové centrá) a ich územná pôsobnosť pre vízovú agendu je rozdelená tak, aby pokrývali všetky členské štáty Schengenu.¹⁰⁴

¹⁰⁰ Zdroj: <https://www.teraz.sk/slovensko/radime-scitaci-formular-mozno-vyp/534821-clanok.html> (citované 12. 2. 2022).

¹⁰¹ Dotazník ŠÚ SR.

¹⁰² Zdroj: <https://www.scitanie.sk/zilinsky-kraj-s-najvyssim-podielom-slovenskej-narodnosti> (citované 27. 5. 2022).

¹⁰³ Dotazník ÚHCP P PZ.

¹⁰⁴ Informácie poskytl MZVEZ SR.

3.7.2. Medzinárodné organizácie a občiansky sektor

Migračné informačné centrum (MIC) IOM, ktoré financuje fond AMIF¹⁰⁵, poskytlo v Bratislave a Košiciach v roku 2021 o vyše 1 000 konzultácií viac ako v roku 2020. Pracovníci MIC poskytli 14 660 osobných, telefonických alebo e-mailových konzultácií o pobyte, rodine, zamestnaní, podnikaní, vzdelávaní či občianstve v SR a opatreniach proti šíreniu COVID-19. Poradenské služby MIC celkovo využilo 7 572 klientov, ktorí pochádzali najmä z Ukrajiny, Ruskej federácie, Srbska, Indie, USA a Iránu. Informácie na webovej stránke MIC¹⁰⁶ vyhľadalo 678 974 návštevníkov – mesačne ju navštívilo približne 55 000 ľudí. MIC pokračovalo v poradenstve aj formou *online webinárov*¹⁰⁷, na ktorých informovalo a odpovedalo na otázky o rodinných dávkach, o ktoré môžu požiadať cudzinci, o zlúčení rodiny a vzdelávaní detí cudzincov na Slovensku či o legislatíve, právach a povinnostiach pri zamestnaní cudzincov na Slovensku.

Služby webovej aplikácie MIC *Visa Check* v roku 2021 využilo 4 854 klientov zo 152 krajín a služby webovej aplikácie *Work Permit Check*¹⁰⁸ 2 291 klientov. Aplikácie MIC ponúkajú informácie pre cudzincov z ktorejkoľvek krajiny sveta, ktorí chcú prísť na Slovensko a chcú zistiť, či potrebujú víza na vstup do SR a aký druh pobytu si vyžaduje štúdium, práca či podnikanie na Slovensku.¹⁰⁹

V roku 2021 bol k dispozícii aj sfinalizovaný nadnárodný webový portál *Podunajský kompas* (angl. Danube Compass)¹¹⁰, ktorý vznikol v roku 2018. Ide o viacjazyčnú internetovú stránku, ktorá na jednom mieste sústreďuje informácie o pobyte, vzdelávaní sa, podnikaní, hľadani si práce či učení sa úradného jazyka novej krajiny pre všetkých 8 krajín zapojených v projekte: Českú republiku, Chorvátsko, Maďarsko, Nemecko, Rakúsko, Slovenskú republiku, Slovinsko a Srbsko. Sekcia o Slovensku je dostupná v slovenskom, anglickom, ukrajinskom, srbskom a vietnamskom jazyku.¹¹¹

¹⁰⁵ Názov projektu: Migračné informačné centrum IOM na podporu integrácie cudzincov na Slovensku (Fáza X). Kód projektu: SK 2019 AMIF SC2.1/2. Trvanie projektu: 1. 1. 2020 – 31. 12. 2021. MIC je poradenské centrum Medzinárodnej organizácie pre migráciu (IOM). Od roku 2006 poskytuje cudzincom služby, ktorými pomáha pri ich sociálnej, ekonomickej a kultúrnej integrácii na Slovensku. Poskytuje im komplexné integračné, sociálne a pracovné poradenstvo, podporuje ich inklúziu na trh práce, organizuje pre nich otvorené kurzy slovenského jazyka a kurzy sociálnej a kultúrnej orientácie, a sprostredkúva im dôležité informácie o živote na Slovensku a podporuje komunitný život cudzincov.

¹⁰⁶ Dostupné na: <http://sk.danubecompass.org/?lang=sk> (citované 26. 5. 2022).

¹⁰⁷ Dostupné na: https://www.youtube.com/playlist?list=PLgWkt_s8RCEoydcuiTRybH3g9TYe_C9zu (citované 21. 5. 2022).

¹⁰⁸ Dostupné na: <https://www.mic.iom.sk/workcheck/sk/domov/> (citované 21. 5. 2022).

¹⁰⁹ Zdroj: Dotazník IOM.

¹¹⁰ Webový portál je výstupom medzinárodného projektu Podunajská informačná platforma pre ekonomickú integráciu migrantov (Danube Region Information Platform for Economic Integration of Migrants – DRIM) v rámci schémy EÚ Interreg Danube Transnational Programme 2014 – 2020. Za SR je spoluriešiteľom projektu Ústav etnológie Slovenskej akadémie vied.

¹¹¹ Zdroj: <http://sk.danubecompass.org/?lang=sk> (citované 26. 5. 2022).

Medzinárodná ochrana

Aj v roku 2021 zostal počet žiadostí o udelenie azylu a udelených foriem medzinárodnej ochrany v SR nízky. Väčšina z celkového počtu 330 žiadostí patrila osobám z Maroka, Afganistanu, Alžírsku, Indie a Líbye. 21 žiadostí o azyl podali maloletí bez sprievodu, ktorí pochádzali prevažne z Afganistanu. Azyl bol v roku 2021 udelený spolu 29 žiadateľom prevažne z Afganistanu a Iránu. Doplnkovú ochranu poskytla SR v tom istom období 27 osobám, z ktorých bola podobne ako v predchádzajúcich rokoch väčšina z Afganistanu.

Po vypuknutí konfliktu v Afganistane SR v auguste 2021 evakuovala na svoje územie 46 afganských štátnych príslušníkov, z ktorých 32 požiadalo o udelenie azylu a 12 prijala cez Ukrajinu, ktorí tiež požiadali o udelenie azylu. Do evakuačnej pomoci sa zapojili aj mimovládne organizácie.

Nová *Migračná politika SR s výhľadom do roku 2025* „rešpektuje tradičné piliere azylovej politiky a zároveň podporuje nové formy poskytovania ochrany v súvislosti s novými výzvami medzinárodného spoločenstva“¹¹². Medzi priority SR v oblasti medzinárodnej ochrany patrí najmä aktívna účasť na prebiehajúcich rokovaniach o reforme Spoločného európskeho azyloveho systému (s pozíciou zabrániť prijatiu systému povinných relokácií žiadateľov o azyl), dobrovoľné zapájanie sa do regionálnych a medzinárodných procesov zdieľania bremena dôsledkov nútenej migrácie, zabezpečenie systémovej úpravy integrácie osôb s udelenou medzinárodnou ochranou zo strany štátu, ako aj vysielanie expertov prostredníctvom EASO.¹¹³

112 Migračná politika SR s výhľadom do roku 2025, str. 7, dostupné na: <https://www.minv.sk/?zamer-migracnej-politiky-slovenskej-republiky&subor=419162>

113 Migračná politika SR s výhľadom do roku 2025, dostupné na: <https://www.minv.sk/?zamer-migracnej-politiky-slovenskej-republiky&subor=419162>

V roku 2021 SR pripravovala *novelu zákona o azyle*¹¹⁴, ktorej zámerom je okrem iného systémovo upraviť prvotnú integráciu azylantov a cudzincov, ktorým bola poskytnutá doplnková ochrana.¹¹⁵ SR v danom roku aktualizovala interný nástroj migračného úradu MV SR na identifikáciu zraniteľnosti a osobitných potrieb žiadateľov o udelenie azylu, tzv. sociálny profil.

SR iniciovala aktivity na zdieľanie svojich skúseností v oblasti migrácie a medzinárodnej ochrany, čo v septembri 2021 vyústilo do podpísania *Memoranda o spolupráci v oblasti migrácie a azylu medzi Ministerstvom vnútra Slovenskej republiky a Ministerstvom bezpečnosti Bosny a Hercegoviny*.

4.1. Štatistiky a trendy

V porovnaní s celoeurópskym priemerom SR dlhodobo zaznamenáva nízke počty žiadostí o azyl a udelených foriem medzinárodnej ochrany. Za posledných päť rokov sa tento trend nezmenil, hoci počet žiadostí o azyl sa mierne zvyšoval.¹¹⁶ V roku 2021 sa počet podaných žiadostí o udelenie azylu v SR mierne zvýšil na 370 žiadostí (z toho 330 prvých a 40 opakovaných žiadostí), najmä od občanov Maroka, Afganistanu, Alžírsku, Indie a Líbye (pozri **Tabuľku 13** v prílohe).

V predchádzajúcich rokoch bolo na Slovensku podaných menej žiadostí o udelenie azylu: 282 v roku 2020, 232 v roku 2019, 178 žiadostí v roku 2018 a 166 v roku 2017 a 146 žiadosťami v roku 2016. 21 žiadostí o azyl podali maloletí bez sprievodu, ktorí pochádzali prevažne z Afganistanu (pozri **Tabuľku 18** v prílohe).

Azyl v roku 2021 udelila SR spolu 29 osobám prevažne z Afganistanu a Iránu. Doplnkovú ochranu poskytla SR v tom istom období 13 osobám, z ktorých bola podobne ako v predchádzajúcich rokoch väčšina z Afganistanu a Sýrie. V 122 prípadoch SR rozhodla o neudelení azylu a v 14 prípadoch o neposkytnutí doplnkovej ochrany. Došlo k zastaveniu konania až v 212 prípadoch, prevažne z dôvodu svojvoľného opustenia územia SR pred vydaním rozhodnutia vo veci samotnej. V roku 2021 SR udelila občianstvo 10 osobám s medzinárodnou ochranou (pozri **Tabuľku 13** v prílohe).¹¹⁷

Žiadosti o azyl a medzinárodná ochrana v SR v rokoch 2017 – 2021

Ukazovateľ	2017	2018	2019	2020	2021
Žiadatelia o azyl (z toho prvé žiadosti)	166 (153)	178 (155)	232 (214)	282 (267)	370 (330)
Udelený azyl	29	5	9	11	29
Poskytnutá doplnková ochrana	25	37	19	27	13
Udelené štátne občianstvo	6	18	9	14	10

Zdroj: MÚ MV SR.

114 zákon č. 480/2002 Z. z. o azyle a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov

115 Dotazník MÚ MV SR.

116 Zdroj: Behúňová, K., Oboňová, S. (2021): Výročná správa o migrácii a azyle v Slovenskej republike za rok 2020. Európska migračná sieť, IOM, Bratislava.

117 Zdroj: Štatistická správa Migračného úradu Ministerstva vnútra Slovenskej republiky – rok 2021. Dostupné na: <http://www.minv.sk/?statistiky-20> (citované 16. 4. 2022).

4.2. Národné politiky a legislatíva

V prijatej *Migračnej politike SR s výhľadom do roku 2025* (pozri časť 2.1.) boli definované priority SR v oblasti medzinárodnej ochrany. SR „rešpektuje tradičné piliere azylovej politiky a zároveň podporuje nové formy poskytovania ochrany v súvislosti s novými výzvami medzinárodného spoločenstva“¹¹⁸. Medzi priority SR v oblasti medzinárodnej ochrany patrí najmä aktívna účasť na prebiehajúcich rokovaníach o reforme Spoločného európskeho azylového systému (s pozíciou zabrániť prijatiu systému povinných relokácií žiadateľov o azyl), dobrovoľné zapájanie sa do regionálnych a medzinárodných procesov zdieľania bremena dôsledkov nútenej migrácie, zabezpečenie systémovej úpravy integrácie osôb s udelenou medzinárodnou ochranou zo strany štátu, ako aj vysielanie expertov prostredníctvom EASO.¹¹⁹ Konkrétne úlohy a opatrenia (v časovom a vecnom plnení) v oblasti medzinárodnej ochrany upravuje najmä príslušný akčný plán Ministerstva vnútra SR, ktorý je interným dokumentom a predpokladá priebežnú aktualizáciu.¹²⁰

*Novelou zákona o zdravotnom poistení*¹²¹ sa presunula od 1. januára 2021 povinnosť úhrady zdravotnej starostlivosti za ŠPTK, ktorým sa poskytuje doplnková ochrana, a ktorí nie sú verejne zdravotne poistení, z Ministerstva vnútra SR na zdravotnú poisťovňu s najväčším počtom poistencov. Táto poisťovňa vydáva osobám s poskytnutou doplnkovou ochranou aj nárokové preukazy.¹²²

V roku 2021 SR pripravovala *novelu zákona o azyle*¹²³, ktorý prešiel medzirezortným pripomienkovým konaním. Očakávalo sa, že návrh novely bude prerokovaný v parlamente a schválený v roku 2022. Zámerom novely je systémovo upraviť prvotnú integráciu azylantov a cudzincov, ktorým bola poskytnutá doplnková ochrana, ako aj iné ustanovenia zákona o azyle na základe poznatkov a potrieb praxe a zosúladenie právneho poriadku SR s právom EÚ.¹²⁴

V septembri 2021 bolo podpísané *Memorandum o spolupráci v oblasti migrácie a azylu medzi Ministerstvom vnútra Slovenskej republiky a Ministerstvom bezpečnosti Bosny a Hercegoviny* (pozri časť 9.3. a časť 12.1.).

4.3. Prijímanie a starostlivosť o žiadateľov o azyl

V roku 2021 sa aktualizoval interný nástroj migračného úradu MV SR na identifikáciu zraniteľnosti a osobitných potrieb žiadateľov o udelenie azylu, tzv. sociálny profil. Aktualizácia sa uskutočnila *Pokynom riaditeľa MÚ MV SR o vedení dokumentácie „Sociálny profil žiadateľa o udelenie azylu“ 22/12/2021*. Vytvoril sa prehľadný a komplexný sociálny profil osobnosti žiadateľa o udelenie azylu vrátane individuálneho posúdenia jeho zraniteľnosti a následnej starostlivosti.¹²⁵

118 Migračná politika SR s výhľadom do roku 2025, str. 7, dostupné na: <https://www.minv.sk/?zamer-migracnej-politiky-slovenskej-republiky&subor=419162>

119 Migračná politika SR s výhľadom do roku 2025, dostupné na: <https://www.minv.sk/?zamer-migracnej-politiky-slovenskej-republiky&subor=419162>

120 Informáciu poskytol MÚ MV SR.

121 Zákon č. 580/2004 Z. z. o zdravotnom poistení a o zmene a doplnení zákona č. 95/2002 Z. z. o poisťovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony. Dostupný na: <https://www.zakonypreludi.sk/zz/2020-393> (citované 15. 5. 2022).

122 Zdroj: Behúňová, K., Oboňová, S. (2021): Výročná správa o migrácii a azyle v Slovenskej republike za rok 2020. Európska migračná sieť, IOM, Bratislava.

123 zákon č. 480/2002 Z. z. o azyle a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov

124 Dotazník MÚ MV SR.

125 Sociálny pracovník pri vyplňaní dokumentácie získava informácie metódami sociálnej práce, predovšetkým sociálnym rozhovorom so žiadateľom. Sociálny pracovník získava informácie aj od ostatných zamestnancov príjmu a písomne informuje organizačné zložky MÚ MV SR o špecifickej zraniteľnosti žiadateľa.

Sociálny profil má umožniť včasnú a účinnejšiu identifikáciu zraniteľnosti a osobitných potrieb žiadateľov o udelenie azylu, zlepšenie spolupráce medzi jednotlivými aktérmi (profesiami), zlepšenie postavenia pomáhajúcich profesií a lepšiu prípravu žiadateľov na potenciálnu integráciu. Aktualizácia sociálneho profilu vyplynula z potrieb praxe, pričom SR využila skúsenosti z vyslania expertov MÚ MV SR cez EASO na Malte v oblasti príjmu.¹²⁶

Po vypuknutí konfliktu v Afganistane v auguste 2021 SR evakovala na svoje územie 46 afganských štátnych príslušníkov, z ktorých 32 požiadalo o udelenie azylu a 12 prijala cez Ukrajinu, ktorí tiež požiadali o udelenie azylu. Do evakuačných aktivít sa zapojili aj mimovládne organizácie. V rámci tejto pomoci sa napríklad spustil program *Daruj kontakt*, s ktorým mimovládna organizácia Slovenská humanitná rada sprostredkovala kontakt viacerým osobám z Afganistanu.¹²⁷

V roku 2021 sa SR nezapojila do žiadnych európskych alebo bilaterálnych relokačných aktivít (pozri **Tabuľku 14** v prílohe). Rovnako SR nerealizovala žiadny presídľovací alebo iný program prijímania utečencov z krajín mimo EÚ (pozri **Tabuľku 15** v prílohe) ani špeciálny humanitárny transfer utečencov cez svoje územie (pozri **Tabuľku 16** v prílohe).¹²⁸

SR v roku 2021 pokračovala v nastavenom skríningu na ochorenie COVID-19, potrebnej izolácii žiadateľov v rámci azylového zariadenia a naďalej realizovala vytvorený spôsob zonácie zariadení. MÚ MV SR pravidelne informoval zamestnancov a žiadateľov o používaní osobných ochranných pracovných pomôcok, riešil problematiku vydávania dokladov súvisiacich s očkovaním proti ochoreniu COVID-19 (COVID pass, uznávanie očkovacích dokladov do zahraničia a i.), vytvoril informačné letáky o očkovaní pre žiadateľov.

Napriek rôznym protipandemickým opatreniam SR pokračovala v realizácii transferov do štátov uplatňujúcich dublinské nariadenie, ak boli žiadosti SR daným členským štátom akceptované a rozhodnutia o odovzdaní boli vykonateľné v súlade s platnou slovenskou legislatívou. V roku 2021 došlo k prevzatíu osôb na územie SR na ďalšie konanie v 39 prípadoch a SR zo svojho územia odovzdala 107 osôb do členských štátov zodpovedných za posúdenie žiadosti o medzinárodnú ochranu.¹²⁹

Migračný úrad pokračoval v úzkej spolupráci s mimovládnymi organizáciami, a to najmä v rámci projektov financovaných z prostriedkov EÚ. V roku 2021 pokračovala mimovládna organizácia Slovenská humanitná rada v projekte *Efektívne služby žiadateľom o azyl v SR III*¹³⁰, ktorý bol predĺžený o desať mesiacov do konca októbra 2022. V rámci projektu sa poskytovali základné a doplnkové služby pre všetkých žiadateľov o azyl vrátane tých, ktorí sa nachádzali v azylových zariadeniach. Špecifická pozornosť bola venovaná potrebám zraniteľných osôb. Medzi doplnkové služby patrila výučba slovenského jazyka, psychologické poradenstvo, sociálna práca, voľnočasové aktivity a pod.¹³¹

126 Dotazník MÚ MV SR.

127 Dotazník MÚ MV SR.

128 SR vykonáva od roku 2009 v spolupráci s UNHCR a IOM špeciálny humanitárny transfer utečencov. Posledná trilaterálna Dohoda medzi vládou SR, UNHCR a IOM o humanitárnom transfere utečencov, ktorí potrebujú medzinárodnú ochranu cez SR, bola uzatvorená 18. novembra 2015.

129 Zdroj: Dotazník MÚ MV SR.

130 Kód projektu: SK 2019 AMIF SC1.1/1. Trvanie projektu: 1. 1. 2020 – 31. 10. 2022 31. 12. 2021. Výška grantu: 1 189 773,62 EUR. Financovanie: AMIF a štátny rozpočet SR.

131 Informácie poskytol OZP SEP MV SR.

Pokračoval aj národný projekt *Budovanie kapacít v oblasti azylu*¹³², ktorý je financovaný z AMIF a ktorý bol predĺžený do konca októbra 2022. V roku 2021 absolvovali zamestnanci migračného úradu skupinovú supervíziu (rozdelenú podľa odborov a miesta výkonu práce, osobitne sa konala supervízia pre vedúcich zamestnancov).¹³³

Vzdelávanie zamestnancov MÚ MV SR prebiehalo aj v roku 2021 najmä cez EASO tréningové moduly. S cieľom posilnenia kompetencií v oblasti realizácie pohovorov so žiadateľmi, všetci rozhodovači absolvovali aj školenie za účasti zahraničných expertov, organizované v spolupráci s UNHCR, venované osobitostiam azylového konania s dôrazom na vyhodnocovanie vierohodnosti a medzikultúrne odlišnosti. V roku 2021 sa zamestnanci MÚ MV SR zúčastnili seminárov organizovaných IC MV SR zameraných na zlepšenie identifikácie obetí obchodovania s ľuďmi medzi cudzincami, národný referenčný mechanizmus a poskytovanie pomoci zahraničným obeť obchodovania s ľuďmi, ako aj výmenu praktických skúseností.¹³⁴

4.4. Súdne rozhodnutia na národnej a európskej úrovni

SR kontinuálne aplikuje judikatúru Súdneho dvora EÚ, ako aj Európskeho súdu pre ľudské práva pri svojej rozhodovacej činnosti pri udeľovaní medzinárodnej ochrany a národných ochranných statusov. V roku 2021 však SR neevidovala také rozhodnutia týchto inštitúcií, ktoré by mali zásadný vplyv na tvorbu národných politík v tejto oblasti.¹³⁵

4.5. Spolupráca členských štátov EÚ

SR v roku 2021 pokračovala v negociáciách o legislatívnych návrhoch predstavených Európskou komisiou spolu s Novým paktom o migrácii a azyle¹³⁶. V roku 2021 došlo k prijatiu nariadenia o Agentúre EÚ pre azyl (EUAA), ku ktorému prebiehali diskusie už od roku 2016, keď Komisia predstavila dva azylové balíky legislatívnych návrhov.

SR v minulom roku uskutočnila 12 vyslaní do tzv. azylových podporných tímov EASO (5 vyslaní na Maltu, 3 na Cyprus, 2 do Talianska a 2 do Litvy).¹³⁷

SR a Rakúsko podporili zmiernenie následkov migrácie v Grécku poskytnutím zdravotníckej pomoci na gréckych ostrovoch a pevnine. SR na projekt prispela jedným miliónom eur, Rakúsko dvomi. Implementačným partnerom projektu za obe krajiny je IOM.¹³⁸ IOM vybuduje v záchytných centrách na ostrovoch Lesbos, Chios, Leros a Kos skrúňové centrá vybavené biochemickými laboratóriami a röntgenovými stanicami a na ostrove Samos takto zmodernizuje súčasné zdravotnícke zariadenie. IOM poskytne tiež laboratórnych technikov a rádiológov, ktorí zabezpečia fungovanie zdravotníckych zariadení.¹³⁹

SR poskytla v roku 2021 viacerým štátom humanitárnu finančnú a materiálnu pomoc pre potreby migrantov a utečencov (pozri časť 12.2.).

***

O integrácii osôb s udelenou medzinárodnou ochranou a aktivitách na zvyšovanie povedomia o nútenej migrácii sa dočítate v časti 6.1. a 6.3.

¹³² Kód projektu: SK 2018 AMIF SC1.1. Trvanie projektu: 1. 1. 2019 – 31. 10. 2022. Výška grantu: 41 553,08 EUR. Financovanie: AMIF a štátny rozpočet SR

¹³³ Zdroj: Dotazník MÚ MV SR.

¹³⁴ Zdroj: Dotazník MÚ MV SR.

¹³⁵ Dotazník MÚ MV SR.

¹³⁶ Zdroj: <https://www.minv.sk/?tlacove-spravy&sprava=pakt-o-migracii-a-azyle-kam-sme-sa-posunuli-po-roku> (citované 15. 5. 2022).

¹³⁷ Dotazník MÚ MV SR.

¹³⁸ Zdroj: <https://www.webnoviny.sk/slovensko-spolu-s-rakuskom-podpori-zmiernenie-nasledkov-migracie-v-grecku-na-projekt-pojde-milion-eur/> (citované 17. 5. 2022).

¹³⁹ Zdroj: <https://www.iom.sk/sk/novinky-a-podujatia/1383-ministerstvo-vnutra-sr-podpori-zdravotnicku-pomoc-migrantom-v-grecku.html> (citované 17. 5. 2022).

05

Maloletí a ďalšie zraniteľné skupiny

V oblasti opatrení zameraných na zraniteľné skupiny migrantov vrátane ochrany a starostlivosti o maloletých nedošlo v SR v roku 2021 k zásadným úpravám v politikách alebo v legislatíve. Hoci počet umiestňovaných MBS do zariadení v SR sa viac ako zdvojnásobil v porovnaní s rokom 2020, počet MBS žiadajúcich o azyl zostáva nízky a ich dobrovoľné odchody zo zariadenia zostávajú aj naďalej výzvou. V súvislosti s nárastom počtu MBS SR pokračovala v navyšovaní materiálnych a personálnych kapacít v oblasti starostlivosti o MBS. S cieľom zjednotenia postupov spolupráce orgánov SPODaSK a orgánov Policajného zboru v tejto oblasti bolo vydané nové metodické usmernenie.

5.1. Maloletí bez sprievodu

Štatistiky a trendy

Počet maloletých bez sprievodu v SR v priebehu rokov 2017 – 2021 postupne narastal. Počas roka 2021 bolo na území SR do zariadení SPODaSK umiestnených 183 nových maloletých bez sprievodu¹⁴⁰, ktorí pochádzali najmä z Afganistanu, Ukrajiny, Sýrie, Maroka a Alžírka. Toto číslo predstavuje výrazný nárast oproti roku 2020, keď bol celkový počet nových maloletých bez sprievodu v SR 79. Počas rokov 2017 až 2020 je možné pozorovať zvyšujúci sa trend počtu nových MBS: v roku 2019 to bolo 76, v roku 2018 ich bolo umiestnených 19 a v roku 2017 38 MBS.

¹⁴⁰ Celkovo orgány SPODaSK v roku 2021 evidovali 194 MBS (z nich 2 dievčatá).

Je však potrebné uviesť, že veľká väčšina z týchto MBS po čase zo SR odíde. V roku 2021 bolo zaznamenaných 164 takýchto odchodov, čo predstavuje skoro 90 %.¹⁴¹

Celkovo bolo v roku 2021 evidovaných v CDR Medzilaborce a Kolárovo 194 MBS. Z tohto počtu v roku 2021 opustilo zariadenie dobrovoľne na neznáme miesto 166 maloletých (pozri **Tabuľku 17**).

O azyl v roku 2021 požiadalo 21 MBS, čo predstavuje 11,5 % z celkového počtu novoumiestnených MBS do zariadenia SPODaSK (pozri **Tabuľku 18**). Je to nárast oproti predchádzajúcemu roku, v ktorom požiadalo o vstup do azylovej procedúry 9 MBS. Celkovo za obdobie rokov 2017 – 2021 je počet MBS žiadajúcich o azyl v SR nízky. V roku 2019 to bolo 29 MBS, v roku 2018 to bolo 10 MBS a v roku 2017 to bolo 11 MBS.¹⁴²

Podľa štatistík Štátneho pedagogického ústavu k 15. septembru 2021 (teda v školskom roku 2021/2022) bolo v materských školách v SR (štátne, cirkevné aj súkromné aj špeciálne) 1 089 detí cudzincov, na základných školách (štátne, cirkevné aj súkromné, aj špeciálne) 4 809 detí cudzincov a na stredných školách (gymnázia, konzervatória, špeciálne a odborné stredné školy) 2 697 detí cudzincov.¹⁴³

Politiky, legislatíva a opatrenia

V legislatívnej oblasti zameranej na zraniteľné skupiny migrantov vrátane ochrany a starostlivosti o maloletých nedošlo v SR v roku 2021 k zásadným úpravám.

S cieľom zjednotenia postupov pri predkladaní návrhov na neodkladné opatrenie súdu, ustanovenie poručníka, spolupráce orgánov SPODaSK a orgánov Policajného zboru bolo v máji 2021 vydané nové metodické usmernenie *Vykonávanie opatrení SPODaSK orgánmi SPODaSK* pre všetky úrady práce sociálnych vecí a rodiny a ich oddelenia sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately (SPODaSK).¹⁴⁴ V tejto súvislosti vydalo ÚHCP P PZ príkaz pre riaditeľov podriadených útvarov ÚHCP P PZ.¹⁴⁵ Podľa usmernenia orgán SPODaSK k podaniu návrhu na súd dostane od ÚHCP P PZ – predpokladané meno, priezvisko, dátum narodenia a štátnu príslušnosť maloletého štátneho príslušníka tretej krajiny.¹⁴⁶

Vzhľadom na pokračujúci nárast MBS SR pokračovala v navyšovaní materiálnych a personálnych kapacít v oblasti starostlivosti o MBS. Počet samostatných špecializovaných skupín bol v CDR Medzilaborce zvýšený na 4 s kapacitou 32 miest a jedna dočasná karanténna skupina bola vytvorená v CDR Kolárovo s kapacitou 8 miest. Dočasná karanténna skupina pre MBS v CDR Kolárovo, ktorí boli nájdení na území Bratislavského, Trnavského, Nitrianskeho a Trenčianskeho kraja, bola zriadená 1. 1. 2020 v súvislosti s pandemiou COVID-19 a pokračovala aj v roku 2021.¹⁴⁷

Organizačné a logistické náležitosti umiestnenia MBS do CDR Kolárovo zabezpečovalo CDR Kolárovo. Po skončení karanténneho pobytu v CDR Kolárovo /cca 14 dní/ bolo zabezpečené prevzatie MBS do starostlivosti CDR Medzilaborce. Zároveň bol posilnený výkon a zabezpečovanie

¹⁴¹ Zdroj: ÚPSVR.

¹⁴² Zdroj: MÚ MV SR, dostupné na <https://minv.sk/?statistiky-20>, citované 18. 4. 2022

¹⁴³ Zdroj: Štátny pedagogický ústav. Počty zahŕňajú aj občanov EÚ.

¹⁴⁴ Dotazník MPSVR SR.

¹⁴⁵ Dotazník MPSVR SR.

¹⁴⁶ Dotazník MPSVR SR.

¹⁴⁷ Dotazník MPSVR SR.

neodkladných úkonov čo najbližšie k dieťaťu orgánom SPODaSK v Komárne a v CDR Kolárovo.

MIC IOM aj v roku 2021 pokračovalo v poradenstve MBS v CDR. Celkovo poskytlo 152 osobám služby, ktoré zahŕňali najmä kurzy slovenského jazyka, individuálne právne poradenstvo a zapojenie kultúrneho mediátora MIC do integračných opatrení a sociálnej a kultúrnej orientácie pre MBS.¹⁴⁸ V roku 2021 MIC IOM vypracovalo pre MBS aj nového sprievodcu *Ahoj! Hello, Welcome to Slovakia*. Informácie vo forme brožúry aj letáka sú dostupné v siedmich jazykoch – arabský, anglický, darí, hindi, paštu, urdu a vietnamský.¹⁴⁹

EMN SR zorganizovala v roku 2021 dve odborné stretnutia k téme starostlivosti a ochrany maloletých bez sprievodu na Slovensku za účasti zástupcov zodpovedných štátnych inštitúcií. Cieľom stretnutí je nájsť konkrétne riešenia pre identifikované výzvy v starostlivosti a ochrane MBS na Slovensku, ktoré je možné realizovať v krátkodobom alebo strednodobom časovom horizonte a v súlade s aktuálnou právnou úpravou. Na stretnutí sa diskutovalo o aktuálnej starostlivosti o MBS v SR, vplyvoch pandémie COVID-19 na túto starostlivosť a výzvach v starostlivosti a ochrane MBS na Slovensku. Účastníci sa zhodli na potrebe ďalších stretnutí na tieto témy aj do ďalšieho roka.¹⁵⁰

5.2. Maloletí migranti

V oblasti opatrení zameraných na maloletých migrantov nenastal v roku 2021 žiaden nový významný vývoj.

V roku 2021 prebiehala príprava novelizácie zákona o azyle, kde sa okrem iného formalizuje, že prvoradým hľadiskom pri uplatňovaní tohto zákona vo vzťahu k maloletým osobám je najlepší záujem dieťaťa, na určovanie a posudzovanie, ktorého sa uplatňuje zásada o záujme dieťaťa podľa čl. 5 zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 175/2015 Z. z. Dôvodom úpravy je, aby pri uplatňovaní zákona o azyle vo vzťahu k dieťaťu, t. j. pri prijímaní konkrétnych opatrení súvisiacich s posudzovaním okolností na strane dieťaťa v konaní o azyle a opatrení súvisiacich s integráciou dieťaťa, bolo príslušnými orgánmi verejnej správy zohľadnené okrem iného i bezpečie a stabilita prostredia, v ktorom sa dieťa zdržiava, ochrana dôstojnosti, ako aj duševného, telesného a citového vývinu dieťaťa, okolnosti, ktoré súvisia so zdravotným stavom dieťaťa, podmienky na zachovanie identity dieťaťa a na rozvoj schopností a vlôh dieťaťa, názor dieťaťa či podmienky na vytváranie a rozvoj vzťahových väzieb s obidvomi rodičmi, súrodencami a s inými blízkymi osobami.¹⁵¹

Vláda SR na svojom zasadnutí dňa 30. 6. 2021 prijala *Návrh opatrení na zabezpečenie plnenia odporúčaní skupiny expertov Rady Európy pre oblasť boja proti obchodovaniu s ľuďmi (GRETA) k implementácii Dohovoru Rady Európy o boji proti obchodovaniu s ľuďmi* (pozri časť 10.2.).

Návrhy opatrení reflektujú nasledujúce odporúčania GRETA, ktoré sa týkajú aj detí vrátane detí s cudzou štátnou príslušnosťou:

1. všetci odborníci pracujúci s deťmi majú absolvovať potrebné interdisciplinárne školenie o právach a potrebách detí;

¹⁴⁸ Informácie poskytol Úrad IOM v SR.

¹⁴⁹ Dostupné na <https://www.mic.iom.sk/sk/na-stiahnutie/brozury-a-letaky/itemlist/category/80-maloleti-bez-spievodu.html> (citované 1. 5. 2022).

¹⁵⁰ Informácie poskytol Úrad IOM v SR.

¹⁵¹ Dotazník MPSVR SR.

2. slovenské úrady by mali pokračovať v úsilí o prevenciu obchodovania s deťmi vrátane zvyšovania citlivosti a školenia odborníkov na ochranu detí v celej krajine, zvyšovania povedomia o ich právach a rizikách obchodovania s ľuďmi (vrátane náborov a zneužívania cez internet/sociálne siete), a pritom venovať mimoriadnu pozornosť deťom, ktoré opúšťajú inštitúcie, rómskym komunitám a deťom bez sprievodu;
3. slovenské úrady by mali podniknúť kroky na zabezpečenie, aby sa metodické nástroje a smernice týkajúce sa identifikácie a asistencie deťmi obetiam obchodovania s ľuďmi používali pri školení príslušných odborníkov v plnej miere;
4. slovenské úrady by mali vytvoriť dostatočný počet špeciálne upravených výsluchových miestností po celej krajine a systematicky ich využívali na vypočúvanie detí a iných zraniteľných obetí obchodovania s ľuďmi a zabezpečiť, aby sa svedectvo poskytnuté v takýchto miestnostiach použilo na súde.¹⁵²

5.3. Ďalšie zraniteľné skupiny

V oblasti starostlivosti o zraniteľné skupiny nenastali v roku 2021 významné zmeny ani v oblasti politik, ani v oblasti legislatívy.

MÚ MV SR vytvára v azylových zariadeniach vhodné podmienky na ubytovanie cudzincov a starostlivosť o nich, pričom zohľadňuje osobitné potreby zraniteľných osôb zistené na základe individuálneho posúdenia ich stavu. Pod vhodnými podmienkami sa rozumie aj prijímanie primeraných opatrení na zabránenie útokom a násiliu, ako aj poskytnutie ochrany obetiam obchodovania s ľuďmi.

V roku 2021 bol aktualizovaný interný nástroj MÚ MV SR na identifikáciu zraniteľnosti a osobitných potrieb žiadateľov o udelenie azylu, tzv. sociálny profil (pozri aj kapitolu 4.3.).

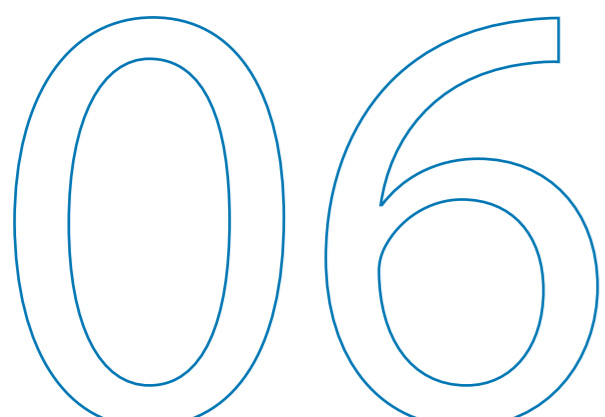
Vzdelávanie zamestnancov v tejto oblasti prebiehalo opäť najmä cez EASO tréningové moduly. V roku 2021 bolo sprostredkované vyškolenie 1 trénera pre EASO modul Rod, rodová identita a sexuálna orientácia a 1 trénera pre EASO modul Obchodovanie s ľuďmi. Uskutočnilo sa národné školenie k modulu Rod, rodová identita a sexuálna orientácia s 18 účastníkmi.¹⁵³

Zamestnanec MÚ MV SR sa zúčastnil Simulačného cvičenia posudzovania zraniteľnosti, ktoré bolo organizované agentúrou Frontex. Hlavným cieľom tohto cvičenia bolo posúdenie funkčnosti pohotovostných plánov SR v prípade príchodu veľkého počtu migrantov na vonkajšiu hranicu.¹⁵⁴

¹⁵² Dotazník MPSVR SR a OZVEZ KMV (vyplnený aj IC MV SR).

¹⁵³ Dotazník MÚ MV SR.

¹⁵⁴ Dotazník MÚ MV SR.

Integrácia

V roku 2021 bola prijatá *Migračná politika SR s výhľadom do roku 2025*, ktorá definuje priority SR aj v oblasti integrácie. Integrácii sa venoval aj *Plán obnovy a odolnosti SR* so špecifickým zameraním na začlenenie občanov SR, ktorí sa vracajú na Slovensko, vysokokvalifikovaných zamestnancov z tretích krajín a ich rodinných príslušníkov, ako aj zahraničných vysokoškolských študentov študujúcich na Slovensku. Dokument sa venuje aj problematike zjednodušenia uznávania kvalifikácie.

Zo strategických dokumentov, ktoré sa dotkli aj oblasti integrácie, boli v roku 2021 prijaté ešte *Stratégia celoživotného vzdelávania a poradenstva na roky 2021 – 2030* a *Celoštátna stratégia rovnosti žien a mužov a rovnosti príležitostí v Slovenskej republike na roky 2021 – 2027*.

Z legislatívneho hľadiska malo na oblasť integrácie vplyv aj prijatie novely zákona č. 580/2004 Z. z. o zdravotnom poistení.

Dôležitou súčasťou opatrení na podporu integrácie štátnych príslušníkov tretích krajín boli aj v roku 2021 projekty viacerých organizácií pôsobiacich na Slovensku v oblasti migrácie (napr. IOM, SHR, Mareena, o. z. či Liga za ľudské práva). Tie sa zameriavali napríklad na poskytovanie poradenstva, jazykových kurzov alebo aktivít na zvyšovanie povedomia o migrácii. Vo výskumnej oblasti vydal CVEK niekoľko publikácií zameraných na integráciu cudzincov.

V oblasti politik a legislatívy súvisiacej s integráciou osôb s udelenou medzinárodnou ochranou nenastal v roku 2021 žiaden nový vývoj. Rovnako ako aj v predchádzajúcich rokoch boli mnohé

aktivity v tejto oblasti implementované prostredníctvom rôznych projektov štátnych inštitúcií a medzinárodných alebo mimovládnych organizácií.

6.1. Integrácia štátnych príslušníkov tretích krajín

6.1.1. Politiky a legislatíva

Opatrenia v oblasti integrácie cudzincov boli zahrnuté do dvoch strategických dokumentov, ktoré sa dotýkali aj tejto oblasti a to *Migračnej politiky SR s výhľadom do roku 2025* a *Plánu obnovy a odolnosti SR*. V aktualizácii *Integračnej politiky SR* sa nepokračovalo.

Jedným z cieľov SR v oblasti integrácie cudzincov je podľa prijatej *Migračnej politiky SR s výhľadom do roku 2025* (pozri kapitolu 2.1.) najmä zaistiť „dlhodobé bezproblémové spolunažívanie všetkých obyvateľov SR, ako aj posilnenie a rozšírenie možností, spôsobu a foriem financovania integračných opatrení s dôrazom na systémové financovanie a efektívne využívanie finančných prostriedkov z fondov EÚ a ďalších alternatívnych mimorozpočtových zdrojov.“¹⁵⁵

Prioritami SR v rôznych oblastiach integrácie cudzincov je najmä posilniť integráciu cudzincov na regionálnej a miestnej úrovni, zabezpečiť kvalitné vzdelávanie pre deti cudzincov a výučbu slovenského jazyka ako cudzieho jazyka, podporiť prístup cudzincov k primeranému bývaniu, podporiť ich kultúrnu a spoločenskú integráciu a medzikultúrny dialóg, ako aj zaviesť mechanizmus jazykovej a kultúrnej orientácie a podporovať, implementovať a kontrolovať poskytovanie adekvátnej, preventívnej zdravotnej starostlivosti. Medzi priority taktiež patrí posilnenie sociálnej inklúzie a súdržnosti, zabezpečenie systémovej úpravy integrácie zraniteľných skupín cudzincov, zavedenie odborného predmetu s dôrazom na integráciu cudzincov do štúdia sociálnej práce, ako aj podpora, zefektívnenie a digitalizovanie procesu získavania údajov o zdravotnom stave cudzincov.¹⁵⁶

Plán obnovy a odolnosti SR (pozri kapitolu 2.1.) sa vo svojom *Komponente 10 Lákanie a udržanie talentov* venuje získavaniu vysokokvalifikovanej pracovnej sily z krajín mimo EÚ, zjednodušením ich postupu zamestnania a schválením návrhu „fast-track“ schémy na účely hľadania zamestnania a s tým súvisiacimi integračnými opatreniami.

V rámci tohto Komponentu sa predpokladá nastavenie a spustenie programov určených na pomoc pri integrácii a začlenení navrátilcov¹⁵⁷, vysokokvalifikovaných zamestnancov z krajín mimo EÚ a ich rodinných príslušníkov a zahraničných vysokoškolských študentov študujúcich na Slovensku.

Má sa vytvoriť právny rámec pre „one-stop-shopy“, tzv. klientske centrá poskytujúce komplexné poradenstvo a služby uľahčujúce usadenie sa na Slovensku a začiatok kariéry. Prostredníctvom centier sa podporí získavanie jazykových a sociokultúrnych zručností vysokokvalifikovaných pracovníkov zo zahraničia a ich rodinných príslušníkov, ako aj ich celková adaptácia so zameraním na trh práce s dôrazom na efektívne zvládnutie nevyhnutnej komunikácie s úradmi (napr.

¹⁵⁵ Migračná politika SR s výhľadom do roku 2025, str. 8, dostupné na <https://www.minv.sk/?zamer-migracnej-politiky-slovenskej-republiky>

¹⁵⁶ Migračná politika SR s výhľadom do roku 2025, dostupné na: <https://www.minv.sk/?zamer-migracnej-politiky-slovenskej-republiky&subor=419162>

¹⁵⁷ Občania SR vracajúci sa do SR po pracovnom alebo študijnom pobyte v zahraničí (pozn. spracovateľa správy).

cudzinecká polícia, finančná správa, Sociálna poisťovňa a pod.), prípadne na rekvalifikačné kurzy. Podpora sa zameria aj na asistenčné služby v oblasti poskytovania informácií a pomoci pri hľadaní ubytovania a orientácie na trhu s nehnuteľnosťami (napríklad pri podpísaní zmluvy o prenájme), v oblasti zdravotného poistenia a zdravotnej starostlivosti (napríklad informovanie o možnostiach a povinnostiach v oblasti zdravotného poistenia a zdravotnej starostlivosti na Slovensku, prípadne pomoc pri hľadaní lekára), v oblasti zamestnávania rodinných príslušníkov vysokokvalifikovaného zamestnanca (napríklad poskytnutím informácií o slovenskom trhu práce a pomoci pri komunikácii s úradmi práce alebo pracovnými agentúrami), v oblasti starostlivosti o deti (napríklad prehľad o fungovaní slovenského a európskeho školského a vysokoškolského systému a pomoc pri výbere školy a vyplňaní tlačív) a v oblasti dopravy (vysvetlenie fungovania systému verejnej hromadnej dopravy). Súčasťou procesu bude spolupráca s potenciálnymi zamestnávateľmi vysokokvalifikovaných pracovníkov s cieľom rýchlejšej adaptácie na trh práce (napr. vytváranie zamestnaneckých programov, sociokultúrne vzdelávanie s cieľom rýchlejšej adaptácie v pracovnom procese). Infraštruktúra klientskych centier sa bude môcť využiť na špecifické vzdelávanie na zvýšenie jazykových zručností zamestnancov úradov (cudzinecká polícia, klientske centrá, úrady práce), aby sa uľahčila komunikácia a zvýšila kvalita poskytovaných služieb. Súčasťou investície bude aj poskytovanie jazykových kurzov pre zamestnancov verejného sektora všeobecne (nielen ústredných orgánov štátnej správy, ale aj zamestnancov vysokých škôl, samospráv, nemocníc a budovanie ich kapacít v oblasti poskytovania poradenských služieb zameraných na integráciu cudzincov).¹⁵⁸

Plán obnovy a odolnosti SR v rovnakom Komponente takisto predpokladá zjednodušenie režimu uznávania dokladov o vzdelaní a odborných kvalifikácií na vykonávanie regulovaných povolání. Za cieľ si dáva v prípade krajín, s ktorými má SR podpísané bilaterálne dohody v oblasti uznávania dokladov o vzdelaní (Ukrajina, Rusko, Čína, ako aj štáty spadajúce do European Higher Education Area – EHEA), nevyžadovať potvrdenie o oprávnení vysokej školy poskytovať príslušné vzdelanie. Cieľom je takisto posilniť kapacity Strediska na uznávanie dokladov o vzdelaní, aby dokázalo získavať podklady na uznávanie dokladov o vzdelaní (uznanie stupňa vysokoškolského vzdelania bez porovnania obsahu) zo všetkých štátov a urýchlilo proces uznávania dokladov. V prípade lekárov je cieľom aj skrátiť lehoty uznávania dokladov o ďalšom vzdelávaní vysokokvalifikovaných zdravotníckych pracovníkov a upraviť inštitút dočasnej odbornej sťaže (v zákone č. 578/2004 Z. z. o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti, zdravotníckych pracovníkoch, stavovských organizáciách v zdravotníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov), aby ju bolo možné realizovať aj po ukončení krízovej situácie spôsobenej pandemiou ochorenia COVID-19 a rozšíril sa okruh vysokokvalifikovaných zdravotníckych povolání.¹⁵⁹

Vychádzajúc aj z cieľov *Migračnej politiky SR s výhľadom do roku 2025*¹⁶⁰, bola uznesením č. 678/2021 zo dňa 24. 11. 2021 vládou SR prijatá *Stratégia celoživotného vzdelávania a poradenstva na roky 2021 – 2030*¹⁶¹. Stratégia sa vo viacerých opatreniach venuje rôznorodým cieľovým skupinám dospelých vrátane migrantov, konkrétne v opatrení zameranom na zlepšenie základných zručností a na pilotné intervenčné programy, ako aj v opatrení, ktorého cieľom je podpora občianskeho vzdelávania dospelých.

¹⁵⁸ Plán obnovy a odolnosti Slovenskej republiky – Komponent 10, dostupné na: https://www.planobnovy.sk/site/assets/files/1058/komponent_10_lakanie_a_udrzanie_talentov_1.pdf (citované 26. 4. 2022)

¹⁵⁹ Plán obnovy a odolnosti Slovenskej republiky – Komponent 10, dostupné na: https://www.planobnovy.sk/site/assets/files/1058/komponent_10_lakanie_a_udrzanie_talentov_1.pdf (citované 26. 4. 2022)

¹⁶⁰ Dotazník MŠVVŠ SR.

¹⁶¹ Dostupné na: https://www.minedu.sk/data/files/11044_strategia-celozivotneho-vzdelavania-a-poradenstva-na-roky-2021-2030.pdf (citované 26. 4. 2022)

Konkrétne aktivity sa budú prezentovať v akčných plánoch na jednotlivé obdobia implementácie Stratégie – prvý bude predložený vláde SR v prvom polroku 2022.¹⁶²

Z legislatívneho hľadiska dňa 1. 1. 2021 nadobudla účinnosť novela zákona č. 580/2004 Z. z. o zdravotnom poistení, kde sa, o. i. určilo obdobie (6 mesiacov), počas ktorého sa osoba s udeľeným azylom bude pokladať za poistenca štátu. Po skončení tohto prechodného obdobia bude za tieto osoby štát platiť poistné naďalej, ak splnia podmienky pre platenie poistného štátom, rovnako ako iné osoby s trvalým pobytom na území SR (napr. evidencia na úrade práce, poberať dávkou v hmotnej núdzi, dosiahnutie dôchodkového veku a pod.). Osoba s poskytnutou doplnkovou ochranou sa pri poskytovaní zdravotnej starostlivosti preukazuje preukazom cudzinca o nároku na úhradu zdravotnej starostlivosti (tzv. nárokovým preukazom), ktorý mu vydala zdravotná poisťovňa s najväčším počtom poistencov. Platnosť nárokového preukazu je na obdobie poskytnutia doplnkovej ochrany.¹⁶³ Dopolnala bola táto zdravotná starostlivosť uhrádzaná z rozpočtovej kapitoly MV SR a osoby s poskytnutou doplnkovou ochranou sa u poskytovateľa zdravotnej starostlivosti preukazovali dokladom, ktorý im vydalo MV SR.

Novelou tak boli zjednodušené procesy v oblasti poskytovania zdravotnej starostlivosti pre osoby s udelenou medzinárodnou ochranou, keď sa výdavky presunuli na rozpočtovú kapitolu MZ SR, ako subjektu vecne príslušného pre oblasť zdravotnej starostlivosti. Samotné technické činnosti súvisiace so zabezpečovaním tejto zdravotnej starostlivosti vykonáva a uhrádza zdravotná poisťovňa s najväčším počtom poistencov (vzhľadom na existujúce personálne a technické zabezpečenie pre tieto činnosti), ktorej sú takto uhrádzané výdavky refundované Ministerstvom zdravotníctva SR.¹⁶⁴

V roku 2021 sa pripravovala aj novela zákona o azyle, ktorá v prípade schválenia v navrhovanej podobe bude mať v jednotlivých častiach vplyv aj na integráciu osôb s udelenou medzinárodnou ochranou (pozri aj kapitolu 4.2.).¹⁶⁵ Návrh zákona nanovo upravuje prvotnú integráciu, t. j. dochádza k zúženiu predmetu zákona vo vzťahu k integrácii, zvýšenie jednorazového príspevku pre azylantov, ktorý bude poskytovaný aj osobám s poskytnutou doplnkovou ochranou, a zavedeniu integračného príspevku. V rámci prvotnej integrácie bude poskytované sociálne poradenstvo, psychologické poradenstvo, kurz kultúrnej orientácie a integračné stredisko bude môcť poskytnúť ubytovanie okrem azylantov aj osobám s poskytnutou doplnkovou ochranou. V rámci prvotnej integrácie tak dochádza k zjednoteniu postavenia azylantov a cudzincov, ktorým sa poskytla doplnková ochrana.¹⁶⁶

6.1.2. Opatrenia na podporu integrácie

Podpora integrácie bola aj v roku 2021 realizovaná najmä prostredníctvom projektových aktivít. Zamerané boli na rôzne integračné oblasti a poskytovali buď priamu podporu migrantom napr. vo forme poradenstva, kurzov a pod., alebo prispievali k tvorbe politik, opatrení alebo k citlivej verejnej diskusii.

¹⁶² Dotazník MŠVVŠ SR.

¹⁶³ Dotazník MÚ MV SR.

¹⁶⁴ Dotazník MÚ MV SR.

¹⁶⁵ Dotazník MÚ MV SR.

¹⁶⁶ Dotazník MÚ MV SR.

Napriek pretrvávajúcej pandemickej situácii poskytovalo Migračné informačné centrum IOM aj v roku 2021 nielen svoje poradenské služby v právnych, pracovných a sociokultúrnych otázkach, ale aj ďalšie služby na podporu integrácie, ako jazykové a odborné vzdelávanie cudzincov, zabezpečenie ochrany práv MBS a podpory ich integrácie. Rozvíjala sa aj spolupráca s komunitami migrantov.

Už tradične MIC IOM poskytovalo svoje konzultácie osobne (ak to bolo možné v súlade s protipandemickými opatreniami), cez zvýhodnenú infolinku a e-mailové konzultácie. V roku 2021 MIC IOM v Bratislave a Košiciach takto poskytlo 14 660 konzultácií. Počet poskytnutých konzultácií medziročne narástol o vyše 1 000. Poradenské služby MIC celkovo využilo 7 572 klientov, ktorí pochádzali najmä z Ukrajiny, Ruskej federácie, Srbska, Indie, USA a Iránu.

Všetky informácie sú komplexne zhrnuté aj na webovej stránke MIC IOM v slovenskom, anglickom a ruskom jazyku. V roku 2021 stránku navštívilo rekordných 678 974 návštevníkov a stránka zaznamenala 1 713 226 zobrazení. Dôvodom môže byť najmä skutočnosť, že okrem štandardných informácií o pobyte, práci, štúdiu, občianstve, podnikaní a pod.¹⁶⁷ MIC IOM aj v roku 2021 prinášalo na svojej stránke aktuálne informácie o opatreniach SR proti šíreniu COVID-19 a o vplyve týchto opatrení na pobyt, prácu a ďalšie oblasti života cudzincov na Slovensku. V tejto súvislosti jeden z najväčších záujmov klientov a verejnosti zaznamenali nové videonávody zamerané na to, ako požiadať o prechodný pobyt za účelom zamestnania a ako požiadať o PCR test pri symptómoch choroby po kontakte s pozitívnu osobou či pri vstupe na Slovensko. Rovnako s cieľom poskytovania informácií čo najširšiemu publiku MIC IOM aj v roku 2021 pokračovalo v online webinároch, na ktorých informovalo a odpovedalo na otázky o rodinných dávkach, o ktoré môžu požiadať cudzinci, o zlúčení rodiny a vzdelávaní detí cudzincov na Slovensku či o legislatíve, právach a povinnostiach pri zamestnaní sa cudzincov na Slovensku.¹⁶⁸

Aj v roku 2021 sa aktívne využívali webové aplikácie MIC IOM Visa Check¹⁶⁹, ktorú využilo 4 854 klientov zo 152 krajín a Work Permit Check¹⁷⁰, ktorú využilo 2 291 klientov.¹⁷¹ Inovatívne aplikácie MIC ponúkajú informácie pre cudzincov z ktorejkoľvek krajiny sveta, ktorí chcú prísť na Slovensko a chcú zistiť, či potrebujú víza na vstup do SR a aký druh pobytu si vyžaduje štúdium, práca či podnikanie na Slovensku.

Poskytovanie bezplatnej právnej pomoci (poradenstvo a zastupovanie) zabezpečuje aj Liga za ľudské práva (HRL) v rámci svojich špecifických projektov zameraných na a) podporu rešpektovania rodinného a súkromného života rodín cudzincov, so špeciálnym zameraním na LGBTI rodiny¹⁷² a b) na obeť nenávisťných trestných činov a potenciálne obeť takýchto činov – moslimov, utečencov, žiadateľov o azyl a iné skupiny migrantov žijúcich v SR.¹⁷³ Projektové aktivity zahŕňajú aj vytvorenie siete právnikov, advokátov, mimovládnych organizácií, ako aj zahraničných expertov venujúcich sa týmto témam (viac informácií aj v kapitole 6.2).

167 Zdroj: IOM Bratislava.

168 Video návody sú dostupné na: IOM Slovakia - YouTube (citované 1. 5. 2022)

169 Dostupné na <https://mic.iom.sk/visacheck/en/home/> (citované 1. 5. 2022)

170 Dostupné na <https://www.mic.iom.sk/workcheck/sk/domov/> (citované 1. 5. 2022)

171 Zdroj: IOM Bratislava.

172 Projekt Rodiny bez hraníc: Ako môžu rodiny migrantov žiť spoločne na Slovensku? bol podporený vládou Spojených štátov amerických v rámci grantovej schémy Small Grants Program a prebiehal od januára do decembra 2021. Viac informácií na <https://www.hrl.sk/sk/co-robime/projekty/aktualne-projekty/rodiny-bez-hranic-ako-mozu-rodiny-migrantov-zit-spolocne-na-slovensku> (citované 1. 5. 2022).

173 Projekt SalamSK je financovaný Európskou úniou v rámci programu Práva, Rovnosť a Občianstvo (2014 – 2020) a prebieha v období od januára 2021 do decembra 2022. Viac informácií na <https://www.hrl.sk/sk/co-robime/projekty/aktualne-projekty/salamsk-bojujeme-proti-islamofobii-a-podporujeme-obeť-nenavistnych-trestnych-cinov-na-slovensku> (citované 1. 5. 2022).

Aj HRL na svojej webovej stránke poskytovala počas roka 2021 informácie pre cudzincov o rôznych opatreniach v súvislosti s pandémiou COVID-19, prostredníctvom informačných letákov, analýzou legislatívy alebo zhrnutím užitočných kontaktov.¹⁷⁴

V oblasti podpory cudzincov pri ich integrácii na trh práce na Slovensku MIC IOM poskytlo v roku 2021 konzultácie 565 klientom (ide o mierne nižší počet ako v roku 2020, keď boli poskytnuté konzultácie 698 klientom). Konzultácie boli poskytnuté pri orientácii na trhu práce, príprave životopisu, príprave na pohovor, komunikácii so zamestnávateľmi, pri vyhľadávaní pracovných ponúk alebo sprostredkovaní zamestnania. Na zvýšenie šancí uplatniť sa na trhu práce MIC IOM ďalej poskytlo finančnú podporu, na základe ktorej absolvovalo rekvalifikačný kurz 38 klientov.¹⁷⁵

Mimoriadna situácia ovplyvnila aj spôsob vedenia kurzov slovenského jazyka, ktoré boli presunutú do online priestoru. Štátni príslušníci tretích krajín mali k dispozícii kurzy slovenčiny prostredníctvom súkromných inštitúcií alebo niekoľkých online platforiem¹⁷⁶. V rámci projektu MIC IOM boli aj v roku 2021 poskytované bezplatné kurzy slovenského jazyka v Bratislave, Košiciach, Žiline, Banskej Bystrici a Medzilaborciach pre štátnych príslušníkov tretích krajín vrátane kurzov slovenského jazyka pre maloletých bez sprievodu. V roku 2021 sa kurzov zúčastnilo 1 309 osôb. Na kurzoch sociálnej a kultúrnej orientácie, ktoré pomáhajú cudzincom orientovať sa v dôležitých oblastiach života na Slovensku, sa zúčastnilo 923 osôb. V spolupráci s kultúrnymi mediátormi – zástupcami združení a komunít cudzincov na Slovensku, sa v roku 2021 uskutočnilo 6 stretnutí Welcoming Slovakia pre viac než 124 účastníkov. Na stretnutiach cudzinci získali praktické a užitočné informácie o živote na Slovensku.¹⁷⁷

Jazykové kurzy a konverzácie zo slovenčiny v roku 2021 poskytovalo predovšetkým pre štátnych príslušníkov tretích krajín a ďalších cudzincov aj občianske združenie Mareena. Kurzy slovenčiny môžu byť šité na mieru alebo individuálne a sú spolplatené nekomerčnou sumou. Cudzinci mohli v tejto súvislosti požiadať aj o štipendium.¹⁷⁸

V oblasti zdravia migrantov pokračoval aj v roku 2021 projekt Ministerstva zdravotníctva SR *Tvorba odporúčaných a štandardných postupov pre výkon prevencie a včasnej intervencie v súvislosti s migráciou štátnych príslušníkov tretích krajín na Slovensku*¹⁷⁹. Hlavným cieľom projektu bolo vypracovať odporúčané a štandardné postupy na výkon prevencie (predchádzania vzniku a prenosu ochorení) a (krízovej a včasnej) intervencie pre skorý záchyt, diagnostiku a liečbu ochorení v súvislosti s migráciou štátnych príslušníkov tretích krajín. V roku 2021 bol zverejnený štandardný postup *Pravidelná fyzická aktivita ako nástroj prevencie neprenosných ochorení u utečencov a migrantov*.¹⁸⁰

Počas roka 2021 sa riešila aj otázka očkovania cudzincov proti ochoreniu COVID-19. Ministerstvo zdravotníctva SR upravilo okruh cudzincov, ktorí majú nárok na očkovanie, aj keď nie sú verejne zdravotne poistenými osobami.

174 <https://www.hrl.sk/sk/info-o-migracii/covid-19> (citované 1. 5. 2022).

175 Zdroj: IOM Bratislava

176 Viac informácií dostupných na: Materiály na individuálne štúdium slovenského jazyka - Migračné informačné centrum IOM (citované 1. 5. 2021).

177 Zdroj: IOM Bratislava.

178 Viac informácií na: <https://mareena.sk/programy>.

179 Projekt sa realizoval do 30. 9. 2021 a bol financovaný z AMIF.

180 Dostupné na <https://www.standardnepostupy.sk/zoznam-schvalenych-postupov-zam/> (citované 1. 5. 2022).

V roku 2021 pokračovala realizácia projektu Centra pre výskum etnicity a kultúry (CVEK) *Výskum integrácie cudzincov – bariéry, nástroje, postoj*, ktorého hlavným cieľom bolo komplexným spôsobom zmapovať oblasť integrácie cudzincov, dostupnosť integračných služieb, ale aj vnímanie integrácie samotnými cudzincami a majoritným obyvateľstvom. V rámci tohto projektu boli v roku 2021 vydané 2 analýzy: *Cudzie nechceme, svoje si nedáme. Postoje majoritnej populácie k migrácii a cudzincom na Slovensku so súvisiacim skráteným zhrnutím a Cudzinci na Slovensku. Hľadanie nového domova. Skúsenosti cudzincov s integráciou na Slovensku – výskumné zistenia a rozsiahlejšia publikácia Slovensko a migrácia. Hľadanie ciest k spolužitiu*.¹⁸¹

V rámci Schémy pracovnej mobility pre SR¹⁸² vypracovala IOM online prieskum o pracovnej mobilite medzi občanmi z vyše 50 krajín mimo EÚ/EHP, ktorí v posledných dvoch rokoch boli alebo sú zamestnaní na Slovensku. Otázky boli zamerané na spôsoby hľadania práce v SR, dôvody, prečo sa cudzinci rozhodnú zostať v SR, či prijímajú prácu zodpovedajúcu ich kvalifikácii, či sa cítia byť integrovaní v SR, a pod.¹⁸³

V súvislosti s integráciou cudzincov v SR *Schéma pracovnej mobility*¹⁸⁴ (pozri aj kapitolu 3.3.) pre SR navrhuje vytvorenie úradu/orgánu štátnej správy s celoslovenskou pôsobnosťou, ktorý bude zastrešovať metodické usmernenia, zber dát, technické návrhy, spoluprácu s jednotlivými aktérmi, zdroje financovania a dohliadať na celkovú implementáciu integračných aktivít a plnenie cieľov v tejto oblasti. Okrem tohto v rámci opatrení na poli integrácie Schéma navrhuje zabezpečiť previazanosť integračných a sociálnych politík, zabezpečiť diverzifikované a komplementárne financovanie medzi štátom a projektovým financovaním, podporovať dobrú prax a využiť synergie na jej mainstreamovanie do ostatných služieb. Schéma vyzdvihuje potrebu zapojenia sa samospráv do implementácie integračných opatrení na miestnej a regionálnej úrovni prostredníctvom zriadenia napr. podporných centier na regionálnej úrovni, poskytovaním informácií v cudzích jazykoch alebo zdieľaním informácií cez lokálnu platformu. Taktiež vyzdvihuje potrebu spolupráce s mimovládnyimi organizáciami, univerzitami, vedeckými inštitúciami, profesijnými komorami a firmami cez tzv. inovatívne partnerstvá.

6.1.3. Integrácia osôb s udelenou medzinárodnou ochranou

V oblasti politík a legislatívy súvisiacej s integráciou osôb s udelenou medzinárodnou ochranou nenastal v roku 2021 nový vývoj, okrem pokračujúcej prípravy novely zákona o azyle, ktorá sa dotkne aj integrácie osôb s udelenou medzinárodnou ochranou (pozri bližšie aj kapitolu 4). Integrácia osôb s udelenou medzinárodnou ochranou je zabezpečovaná hlavne prostredníctvom projektov financovaných z fondov AMIF.

V tejto oblasti pokračovala realizácia projektu MÚ MV SR *Budovanie kapacít v oblasti azylu*. Projekt je zameraný na prehľbovanie vedomostí zamestnancov migračného úradu, ktorí prichádzajú do priameho kontaktu so žiadateľmi o udelenie azylu, ako aj s osobami s udelenou medzinárodnou ochranou na území Slovenskej republiky, v oblasti príjmu žiadateľov o udelenie azylu

181 Projekt bol financovaný z fondu AMIF. Analýzy dostupné na <http://cvek.sk/publikacie/> (citované 1. 5. 2022).

182 Projekt Technická podpora pri príprave Schémy pracovnej mobility pre SR bol financovaný Európskou úniou prostredníctvom Programu na podporu štrukturálnych reforiem a implementovaný Medzinárodnou organizáciou pre migráciu (IOM) v spolupráci s Generálnym riaditeľstvom Európskej komisie pre podporu štrukturálnych reforiem (GR REFORM). Projekt bol implementovaný v období od 1. 1. 2020 do 30. 9. 2021.

183 Dostupné na <https://iom.sk/sk/novinky-a-podujatia/1395-prieskum-iom-pracovna-mobilita-zahranicnych-pracovnikov-na-slovensko.html> (citované 1. 5. 2022).

184 Dostupné na <https://iom.sk/sk/aktivity/spolupraca-a-partnerstvo/schema-pracovnej-mobility-pre-slovensku-republiku.html> (citované 6. 7. 2022).

s prihliadnutím na zraniteľné skupiny osôb a na ich včasnú a dôkladnú identifikáciu.¹⁸⁵ V roku 2021 absolvovali zamestnanci MÚ MV SR supervízie (rozdelení podľa odborov a miesta výkonu práce, osobitne sa konala supervízia pre vedúcich zamestnancov).¹⁸⁶

V roku 2021 pokračovala implementácia projektu Slovenskej humanitnej rady *Rifugio*. Klientom bolo poskytnuté sociálne, pracovné a psychologické poradenstvo, právna a sociálna pomoc alebo asistancia pri hľadaní ubytovania, materiálna a finančná pomoc, ako aj výučba slovenského jazyka a školská integrácia.¹⁸⁷

Podporou utečencov v ich integrácii na pracovný trh sa v roku 2021 zaoberal aj projekt HRL, v ktorom sa venujú rôznym aspektom a prekážkam integrácie žiadateľov o azyl, azylantov a cudzincov s doplnkovou ochranou na pracovný trh. Súčasťou projektu je výskumná činnosť, advokačné aktivity, právna pomoc a iné. V roku 2021 bol v tejto súvislosti vydaný pozičný dokument *Integrácia utečencov na trh práce na Slovensku*.¹⁸⁸

V oblasti podpory integrácie na trh práce vytvorila HRL v roku 2021 tri animované informatívne videá, ktoré stručným a jednoduchým spôsobom pokrývajú oblasti nelegálnej práce a nelegálneho zamestnávania, vzniku pracovného pomeru, práv zamestnancov a rady, ako postupovať, ak má cudzinec problémy v práci. Tieto témy a mnohé ďalšie sú následne podrobnejšie vysvetlené aj v štyroch súvisiacich tematicky zameraných prezentáciách. Informácie sú okrem slovenčiny dostupné aj v ďalších štyroch najčastejšie zastúpených jazykoch medzi utečencami: angličtine, arabčine, paščine a perzštine.¹⁸⁹

V spolupráci s IKEA začala HRL realizovať trojročný program *Skills for Employment* na podporu držiteľov medzinárodnej ochrany na Slovensku. Cieľom tejto iniciatívy je pomáhať týmto ľuďom získať nové zručnosti a pracovné skúsenosti, a s nimi aj lepšiu šancu nájsť si prácu, či už v obchodnom dome IKEA alebo v iných spoločnostiach na Slovensku. Účastníci zároveň získajú lepšiu príležitosť integrovať sa do svojej novej hostiteľskej komunity. Program obsahuje 16 hodín venovaných pracovnoprávnemu minimu a osvojovaniu zručností potrebných pri hľadaní práce, 4 mesiace jazykových kurzov alebo konzultácií zameraných na zlepšenie znalosti slovenského jazyka a školenie zamerané na možnosti uplatnenia v IKEA, priebeh pracovného pohovoru a výberového konania. Projekt sa začal v januári 2021 a skončí sa v roku 2023. IKEA ponúka držiteľom medzinárodnej ochrany 19 pracovných miest v Bratislave. Projekt nadväzuje na globálny záväzok IKEA podporiť v 300 jednotkách IKEA v 30 krajinách viac než 2 500 utečencov do konca roka 2022.¹⁹⁰

V mesiacoch september – október 2021 občianske združenie Mareena spustilo sociálnu pop-up kaviareň, Mareena café, ktorá poskytovala pracovné príležitosti ženám s udelenou medzinárodnou ochranou a cudzinkám z krajín mimo EÚ. Cieľom Mareena café je prispievať k ich ekonomickej samostatnosti a sociálnej začlenenosti, rozvíjať ich potenciál a zručnosti a zároveň pomáhať prehľbovať vzťahy medzi Slováckmi a cudzincami. V mesiacoch, keď kaviareň fungovala, prácu si

185 Projekt sa realizoval do 31. 12. 2021 a bol financovaný z AMIF. Dostupné na *Budovanie kapacít v oblasti azylu*, Ministerstvo vnútra SR - Európske programy (minv.sk) (citované 1. 5. 2022).

186 Dotazník MÚ MV SR.

187 Projekt sa realizuje do 30. 10. 2022 a je financovaný z AMIF. Dostupné na <https://nasiutecenci.sk/rifugio/> (citované 1. 5. 2022).

188 Viac informácií o projekte dostupných na: Podpora utečencov v ich integrácii na pracovný trh - Hrl.sk alebo [https://www.hrl.sk/userfiles/files/Pozic%CC%8Cny%CC%81%20dokument%20\(1\).pdf](https://www.hrl.sk/userfiles/files/Pozic%CC%8Cny%CC%81%20dokument%20(1).pdf) (citované 1. 5. 2022).

189 Refugee Labour Kit vznikol v rámci projektu Podpora utečencov v ich integrácii na pracovný trh, ktorý je podporený vládou Spojených štátov amerických v rámci grantovej schémy Julie Taft určenej na pomoc utečencom. Dostupné na <https://www.hrl.sk/sk/info-o-migracii/refugee-labour-kit-> (citované 1. 5. 2022).

190 Zdroj: <https://www.ikea.com/sk/sk/this-is-ikea/community-engagement/ikea-pomaha-utecencom-s-uplatnenim-na-trhu-prace-pub-2c2373f0> (citované 14. 4. 2022).

našlo 8 žien pochádzajúcich zo Somálska, Afganistanu, Iránu, Kamerunu či Ukrajiny.¹⁹¹ V decembri 2021 spustila Mareena fundraising na znovuotvorenie kaviarne.

Občianske združenie Marginal, o. z., pokračovalo v roku 2021 v projekte *V4NIEM 2020 – 2021: Towards common advocacy on integration*, ktorého cieľom je hodnotenie integračných politik, ich posilnenie, zlepšenie integrácie utečencov a osôb s udelenou medzinárodnou ochranou v krajinách V4. V roku 2021 v rámci projektu vznikli porovnávacie správy: *Podpora bývania osôb s udelenou medzinárodnou ochranou v SR a ČR, Úloha miestnej samosprávy pri integrácii utečencov v krajinách V4*, ako aj *Vplyv opatrení súvisiacich s koronavírusom na azylové prijímacie podmienky na Slovensku, v Maďarsku a Poľsku*.¹⁹²

6.1.4. Integrácia na miestnej úrovni a občianska participácia cudzincov

V roku 2021 sa uskutočnilo pomerne menej aktivít smerujúcich k podpore integrácie cudzincov na regionálnej a miestnej úrovni aj vzhľadom na ukončenie niektorých projektov, ktoré prebiehali v roku 2020.

V roku 2021 pokračovalo v Nitre v činnosti Centrum COMIN (Komunitné centrum pre pracovnú a vedomostnú mobilitu) ako miesto prvého kontaktu pre cudzincov a naďalej poskytovalo informácie cudzincom o rôznych aspektoch života v meste, ako aj v súvislosti s pandémiou vírusu COVID-19 a poskytovaním kurzov slovenského jazyka v spolupráci s občianskym združením Mareena.¹⁹³

Na celoeurópskej úrovni pokračoval v roku 2021 projekt *Úspešná integrácia migrantov v regiónoch*, do ktorého bola zapojená HRL. Okrem HRL na projekte spolupracujú aj tri partnerské organizácie z členských štátov EÚ: české Sdružení pro integraci a migraci (SIMI) ako líder projektu, belgické mesto Mechelen a nemecká organizácia AGABY – Pracovný výbor pre integráciu a migráciu Rady Bavorska (Arbeitsgemeinschaft der Ausländer-, Migranten- und Integrations-beiräte Bayerns). Projekt sa zameriava na vytvorenie inovatívnych nástrojov pre uľahčenie integrácie na regionálnej a miestnej úrovni a výmenu inovácií medzi štátmi EÚ a ich prispôsobenie miestnym potrebám.¹⁹⁴ V priebehu troch rokov sa plánuje vytvorenie a odskúšanie metodiky integračných workshopov pre samosprávy, príprava komparatívnej štúdie o štrukturálnej dimenzii lokálnej integrácie a rozšírenie už existujúceho manuálu pre samosprávy.

Aj v roku 2021 IOM pokračovala v spolupráci so Staromestskými novinami, ktoré sú mesačníkom mestskej časti Bratislava – Staré Mesto. Do rubriky novín Cudzinci v meste IOM v slovenskom a anglickom jazyku prispievala rôznymi témami užitočnými pre život cudzincov na Slovensku a v Bratislave.¹⁹⁵

191 Dostupné na <https://mareena.sk/mareena-cafe> (citované 1. 5. 2022).

192 Dostupné na <https://marginal.sk/category/aktuality/> (citované 1. 5. 2022).

193 COMIN vzniklo v októbri 2019 v meste Nitra ako miesto prvého kontaktu cudzincov, ktorí majú na území SR udelený prechodný alebo trvalý pobyt. Centrum poskytuje právne poradenstvo a základné informácie pre život cudzincov na Slovensku. Viac informácií na: <https://comin.sk/> (citované 1. 5. 2022).

194 Projekt sa realizuje v rámci Erasmus+, kľúčová akcia 2: Strategické partnerstvá. Informácie o projekte sú dostupné na: *Úspešná integrácia migrantov v regiónoch* - Hrl.sk (citované 1. 5. 2022).

195 Informácie poskytol Úrad IOM v SR.

6.2. Zvyšovanie povedomia o migrácii a nediskriminácia

Dňa 28. 4. 2021 schválila vláda SR *Celoštátnu stratégiu rovnosti žien a mužov a rovnosti príležitostí v Slovenskej republike na roky 2021 – 2027*¹⁹⁶ a k nej príslušný akčný plán. Ide o strategický rámcový dokument pre uplatňovanie politiky rovnosti mužov a žien v SR. Cieľom stratégie je „dosiahnuť spravodlivú spoločnosť – spoločnosť, kde je dosiahnutá materiálna rovnosť žien a mužov, bez všetkých foriem diskriminácie, násillia a akýchkoľvek škodlivých praktík voči ženám a dievčatám“¹⁹⁷. Vo vybraných kapitolách sa odvoláva aj na viacnásobné zraniteľné skupiny, do ktorých zaraduje aj ženy migrantky. Takisto uvádza, že sa bude uplatňovať rovnosť žien a mužov a posilnenie postavenia žien v medzinárodnej rozvojovej spolupráci a humanitárnej pomoci.¹⁹⁸

V tejto súvislosti sa predpokladá aj novelizácia antidiskriminačného zákona z pohľadu požiadaviek rovnosti žien a mužov a ďalších súvisiacich právnych predpisov do roku 2025.

Prispieť k zlepšeniu tolerancie a nediskriminácia v slovenskej spoločnosti vo vzťahu k cudzincom alebo ľuďom z iných kultúr majú aj viaceré projekty HRL. Jedným z nich je projekt *MED SK (Migrant Empowerment for Diversity in Slovakia)*, ktorý sa začal v roku 2021. V rámci neho sa plánuje zrealizovanie online kampane na podporu tolerancie, vydanie súvisiacich podcastov a publikovanie výsledkov výskumu *Analýzy postavenia a ochrany obetí nenávisťných trestných činov z radov utečencov a cudzincov žijúcich na Slovensku*.¹⁹⁹ Analýza bola vypracovaná v rámci iného projektu HRL v spolupráci s Islamskou nadáciou na Slovensku *SalamSK*, ktorý je zameraný na potlačanie islamofóbie na Slovensku, zvyšovanie informovanosti verejnosti a podporovanie obetí nenávisťných trestných činov. V rámci projektu boli vytvorené aj informačné videá s relevantnými právnymi informáciami pre cieľovú skupinu v slovenskom, anglickom, ukrajinskom, srbskom, arabskom jazyku a jazyku farsi. V rámci projektu prebieha aj právne poradenstvo a vytvorenie siete právnikov (pozri kapitolu 6.1.2.) a plánuje sa zverejnenie série podcastov, zorganizovanie viacerých stretnutí a workshopov. V roku 2021 prebiehalo zbieranie dát o prezentácii islamu a moslimov v médiách v SR²⁰⁰, ale aj stretnutie žien moslimiek pod názvom BaBinec s cieľom posilniť hlas moslimiek a zároveň vyzdvihnúť ich kvality či prínosy v spoločnosti.²⁰¹

Napriek pandémie sa aj v roku 2021 podarilo zorganizovať niekoľko ďalších podujatí s cieľom citlivo pristupovať k téme migrácie a azyly v SR. V septembri sa uskutočnil multižánrový a multi-kultúrny festival Nadácie Milana Šimečku Fjúžn, ktorý je každoročne zameraný na tému migrácie a cudzincov žijúcich na Slovensku.²⁰²

Takisto Nadácia Milana Šimečku v spolupráci so Slovenskou humanitnou radou a s podporou MV SR pripravila v júni pri príležitosti Svetového dňa utečencov Dáždnikový pochod Starým Mestom v Bratislave a kultúrny program spojený s diskusiami, výstavou a mnohými inými aktivitami.²⁰³

196 Dostupné na <https://rokovania.gov.sk/RVL/Material/25845/1> (citované 26. 4. 2022).

197 Celoštátna stratégia rovnosti žien a mužov a rovnosti príležitostí v Slovenskej republike na roky 2021 – 2027, str. 5, dostupné na: <https://rokovania.gov.sk/download.dat?id=3BF5B0B68F104FE3BF94AEEDC175D78F-E25993FD84DD71761AD93998015F12B1> (citované 26. 4. 2022).

198 Dotazník MPSVR SR.

199 Dostupné na <https://www.hrl.sk/sk/co-robime/projekty/aktualne-projekty/med-sk> (citované 1. 5. 2022).

200 Projekt je financovaný Európskou úniou v rámci programu Práva, Rovnosť a Občianstvo (2014 – 2020). Dostupné na <https://www.hrl.sk/sk/co-robime/projekty/aktualne-projekty/salamsk-bojujeme-proti-islamofobii-a-podporujeme-obete-nenavistnych-trestnych-cinov-na-slovensku> (citované 1. 5. 2022).

201 Dostupné na <https://www.islamonline.sk/2021/08/babinec-rande-so-sebou-spoznaj-motivuj-sa-inspiruj/> (citované 1. 5. 2022).

202 Viac informácií dostupných na: <https://fjuzn.sk/zaostri-na-svet-ktory-mame-doma-zacina-sa-16-rocnik-festivalu-fjuzn/> (citované 1. 5. 2022).

203 Dotazník MÚ MV SR.

V septembri SHR v Bratislave realizovala projekt Tvoríme s láskou. Jeho hlavnou ideou bolo spájanie širokej a odbornej verejnosti v diskusii o rôznych spoločenských témach, identifikovanie možných foriem spolupráce a výmena informácií o živote tak bežných ľudí (detí aj dospelých), ako aj tých, ktorí sa v živote musia popasovať s náročnými životnými okolnosťami, teda so znevýhodnenými a zraniteľnými skupinami obyvateľstva (vrátane žiadateľov o azyl či osôb s medzinárodnou ochranou).²⁰⁴

V spolupráci s týždenníkom .týždeň pripravovala HRL nové časti podcastu *Migračný kompas*, ktorý od roku 2019 informuje verejnosť a lídrov o rôznych témach spojených s migráciou v medzinárodnom, ako aj slovenskom kontexte.²⁰⁵

Novú sériu podcastov *Aj my sme tu doma* spracovala v roku 2021 aj IOM. Ich prostredníctvom môžu poslucháči spoznať rôzne krajiny sveta priamo od ľudí, ktorí sa v nich narodili, vyrastali a neskôr sa rozhodli žiť na Slovensku. Pre pedagogických pracovníkov IOM Slovensko vytvorila odporúčania na aktivity s podcastmi, ktoré môžu využiť napríklad v globálnom vzdelávaní študentov stredných škôl.²⁰⁶

V spolupráci so zmduri.sk spracovala v roku 2021 IOM video so základnými faktmi o migrácii *Akí migranti žijú na Slovensku? Mýty a fakty o migrácii*, ktoré sa snaží vyvrátiť mnohé stereotypné názory súvisiace s migráciou.²⁰⁷

Zvyšovaniu povedomia o migrácii sa venovala aj EMN SR. V júni 2021 v spolupráci s MÚ MV SR a zastúpením Európskej komisie v SR zorganizovali online diskusiu odborníkov *Utečenci medzi nami – Ako to funguje na Slovensku?*²⁰⁸ o globálnych výzvach migrácie, o utečencoch a poskytovaní medzinárodnej ochrany v SR.

V auguste 2021 uskutočnila EMN už svoj 8. ročník vzdelávacieho seminára o migrácii: *Migrácia v multilaterálnom svete*.²⁰⁹ Počas troch dní vo virtuálnom štúdiu sa odborníci z 15 krajín pre vyše 120 účastníkov z 25 krajín venovali témam, ako pandémia ovplyvnila migráciu, aká je úloha multilaterality pri riadení migrácie, ako sa žije v utečeneckých táboroch v Grécku, aká je migračná situácia v Afganistane či aké sú možnosti legálnej migrácie a pracovnej mobility do EÚ. V rámci seminára sa konalo aj premietanie dvoch filmov určených pre širšiu verejnosť na tému utečencov z Afganistanu a pracovnej migrácie do Nemecka.

V rámci projektových aktivít *Tváre migrácie* pokračovala Platforma rozvojových organizácií – Ambrela v roku 2021 v tematických kampaniach, vzdelávacích tréningoch a tvorbe odborných analýz a krátkych videí v snahe vysvetliť a priblížiť tému migrácie verejnosti.²¹⁰

V novembri 2021 HRL iniciovala verejnú diskusiu o ženách migrantkách seminárom pod názvom *Neviditeľné ženy? Rodová rovnosť v oblasti migrácie a integrácie migrantiek na Slovensku* vzhľadom

204 Dotazník MÚ MV SR.

205 Jednotlivé časti podcastu Migračný kompas sú dostupné na: <https://www.hrl.sk/sk/info-o-migracii/https://www.hrl.sk/sk/info-o-migracii/podcast/podcast-migracny-kompas-vysvetlujeme-detaily-o-migracii-integracii-a-azyle> (citované 1. 5. 2021).

206 Dostupné na <https://iomslovakia.podbean.com/> (citované 1. 5. 2022).

207 Dostupné na <https://iom.sk/sk/novinky-a-podujatia/1406-myty-a-fakty-o-migracii-a-migrantoch-na-slovensku-jul-2021.html> (citované 1. 5. 2022).

208 Dostupné na IOM Slovakia - YouTube (citované 1. 5. 2022).

209 Dostupné na <https://www.emnconference.sk/> (citované 1. 5. 2022). Prednášky sú dostupné aj vo forme podcastov na <https://emnslovakia.podbean.com/> (citované 1. 5. 2022) a videí na <https://www.emnconference.sk/lecturers-and-outputs.html> (citované 6. 7. 2022).

210 Dostupné na <https://ambrela.org/projekty/rozvojova-spolupraca-a-migracia-slovakaid-projekt/> (citované 1. 5. 2022).

na potrebu začať v SR venovať pozornosť aj tejto téme. Počas diskusie bola spomenutá aj pripravovaná štúdia EMN na túto tému.²¹¹

V roku 2021 organizácia Eduma pokračovala vo svojich aktivitách v rámci vzdelávacieho portálu online Živá knižnica, kde sa venujú téme inklúzie vrátane migračných tém formou storytellingu.²¹² V roku 2021 bola vydaná Zbierka príkladov dobrej praxe – Inšpiratívne skúsenosti z využitia storytellingu v školskom prostredí, kde sú zozbierané aj príbehy imigrantov do SR²¹³, rovnako sa v roku 2021 konal aj festival živých kníh a videí vrátane videí s príbehmi migrantov do SR sú dostupné v online knižnici.²¹⁴

V dňoch 16. a 17. 7. 2021 sa zamestnanci MÚ MV SR zúčastnili festivalu Slovenské alternatívne leto, kde sa vo festivalovom diskusnom stane uskutočnila debata na tému Migranti a utečenci alias Fakty o migrácii v spolupráci s o. z. Mareena, SHR a o. z. Záhrada v Banskej Bystrici. V rámci festivalu sa v informačnom stane mohli účastníci dozvedieť fakty z oblasti azylovej problematiky a vďaka spolupráci s regionálnou kanceláriou UNHCR v Budapešti aj sledovať 3D filmy s utečeneckou témou prostredníctvom okuliarov virtuálnej reality.²¹⁵

Z dôvodu situácie v súvislosti s ochorením COVID-19 a následného uzavretia škôl a protipandemických obmedzení nebolo možné v roku 2021 naplno rozvíjať spoluprácu so školami. V roku 2021 MÚ MV SR spolupracoval len so Základnou školou Jarná v Žiline pre žiakov druhého stupňa základnej školy, pre ktorých pripravil 8 prednášok na tému azylu a migrácie. Dňa 14. 5. 2021 sa konala online diskusia pre študentov sociálnej práce Fakulty zdravotníctva a sociálne práce, Trnavskej univerzity v Trnave, ktorou oboznámili študentov s prácou sociálnych pracovníkov v záchytnom tábore Humenné.²¹⁶

211 Dostupné na <https://www.hrl.sk/sk/o-nas/aktuality/neviditelne-zeny--rodova-rovnost-v-oblasti-migracie-a-integracie-migrantiek-na-slovensku> (citované 1. 5. 2022).

212 Dostupné na <http://eduma.sk/online-ziva-kniznica/> (citované 26. 7. 2022).

213 Dostupné na <http://eduma.sk/online-ziva-kniznica/> (citované 26. 7. 2022).

214 Dostupné na <http://eduma.sk/jedenastka-novych-videi-festivalove-zive-knihy-v-online-zivej-kniznici/> (citované 26. 7. 2022).

215 Dotazník MÚ V SR.

216 Dotazník MÚ MV SR.

Občianstvo a situácia osôb bez štátneho občianstva

Za posledných päť rokov počet udelených občianstiev SR štátnym príslušníkom tretích krajín kontinuálne narastá, výnimkou bol pandemický rok 2021. V rokoch 2017 – 2021 získalo občianstvo približne 400 – 600 štátnych príslušníkov tretích krajín ročne. V roku 2021 ich SR udelila 480. Najviac nových občanov SR pochádzalo zo Srbska, Ukrajiny, USA, Ruska, USA a Spojeného kráľovstva. SR v roku 2021 pripravovala novelu zákona o štátnom občianstve, ktorá bola prijatá vo februári 2022, s účinnosťou od apríla 2022. Jej cieľom je najmä zjednodušiť nadobúdanie štátneho občianstva bývalým občanom, ktorí stratili slovenské štátne občianstvo nadobudnutím cudzieho štátneho občianstva, a cudzincom so statusom Slováka žijúceho v zahraničí. Podobne ako v roku 2020, SR v roku 2021 neprijala žiadne legislatívne ani iné opatrenia, ktoré by zásadne vplývali na situáciu osôb bez štátneho občianstva, ktoré sa nachádzajú na jej území.

7.1. Štatistiky a trendy

Viac ako dve tretiny všetkých cudzincov, ktorí na Slovensku každoročne získajú občianstvo, sú štátnymi príslušníkmi tretích krajín. Za posledné roky sa počet udelených občianstiev SR štátnym príslušníkom tretích krajín kontinuálne zvyšoval²¹⁷, výnimku tvorilo pandemické obdobie roka 2021, keď SR udelila 480 občianstiev štátnych príslušníkov tretích krajín. V rokoch 2017 –

217 Zdroj: Behúňová, K., Oboňová, S. (2021): Výročná správa o migrácii a azyle v Slovenskej republike za rok 2020. Európska migračná sieť, IOM, Bratislava.

2021 získalo občianstvo približne 400 – 600 štátnych príslušníkov tretích krajín ročne. Najviac nových občanov SR pochádzalo zo Srbska, Ukrajiny, USA, Ruska, USA a Spojeného kráľovstva (pozri **Tabuľku 6** v prílohe).

Občianstvo SR nadobúdajú aj osoby z krajín mimo EÚ, ktorým bola udelená medzinárodná ochrana. V roku 2021 získalo občianstvo SR aj 10 osôb s udeleným azylom alebo poskytnutou doplnkovou ochranou (pozri **Tabuľku 13** v prílohe).

Nadobudnutie občianstva SR v rokoch 2017 – 2021

Ukazovateľ	2017	2018	2019	2020*	2021*
Občianstvo SR nadobudnuté štátnymi príslušníkmi tretích krajín	479	381	546	626	480
Občianstvo SR nadobudnuté všetkými cudzincami (vrátane osôb s udeleným azylom alebo doplnkovou ochranou)	814	1 071	913	916	707

Zdroj: MV SR.

* Celkový počet zohľadňuje situáciu po tzv. brexite. To znamená, že celkový počet zahŕňa aj Spojené kráľovstvo Veľkej Británie a Severného Írska.

7.2. Nadobudnutie a strata štátneho občianstva

SR v roku 2021 pripravovala novelu zákona o štátnom občianstve²¹⁸, ktorá bola prijatá vo februári 2022, s účinnosťou od apríla 2022. Jej hlavným cieľom je zjednodušiť nadobúdanie štátneho občianstva predovšetkým bývalým štátnym občanom, ktorí stratili slovenské štátne občianstvo dobrovoľným nadobudnutím cudzieho štátneho občianstva a Slovákom žijúcim v zahraničí.

Príprava novely zákona o štátnom občianstve vychádza najmä z Programového vyhlásenia vlády SR na roky 2020 – 2024, podľa ktorého „vláda SR umožní občanom SR dlhodobu žijúcim na území iného štátu nadobudnúť občianstvo toho štátu bez straty občianstva SR. Vláda SR bude tiež riešiť situáciu osôb, ktoré na základe platného zákona prišli o štátne občianstvo SR, tak, aby im bolo vrátené na základe štandardných európskych princípov nadobúdania občianstva, a zjednoduší podmienky nadobúdania štátneho občianstva pre Slovákov žijúcich v zahraničí.“²¹⁹

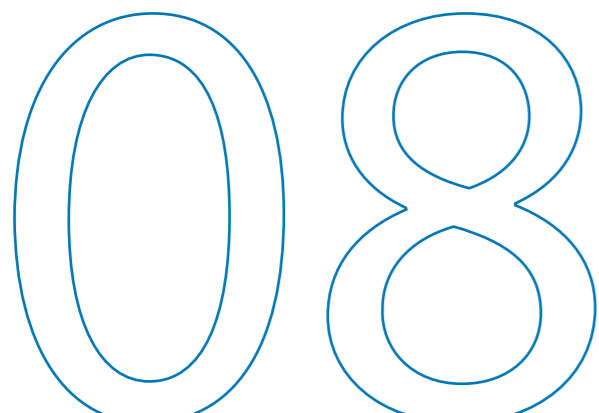
Podobne ako v roku 2020, SR v roku 2021 neprijala žiadne legislatívne ani iné opatrenia, ktoré by zásadne vplývali na situáciu osôb bez štátneho občianstva, ktoré sa nachádzajú na jej území.²²⁰

218 vládny návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon NR SR č. 40/1993 Z. z. o štátnom občianstve v znení neskorších predpisov, dostupné na: <https://www.nrsr.sk/web/Default.aspx?sid=zakony/zakon&MasterID=8138> (citované 15. 5. 2022).

219 vládny návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon NR SR č. 40/1993 Z. z. o štátnom občianstve v znení neskorších predpisov, dostupné na: <https://www.nrsr.sk/web/Default.aspx?sid=zakony/zakon&MasterID=8138> (citované 15. 5. 2022).

220 Zdroj: Dotazník OZVEZ K MV (vyplnený aj OSO SVS MV SR).

Hranice, Schengen a víza

8.1. Štatistiky a trendy

V období rokov 2017 – 2021 zaznamenala SR zväčša klesajúci trend v oblasti vydávania schengenských víz s výrazným prepadom v roku 2020. Významný pokles vydaných schengenských víz medzi rokmi 2017 a 2018 (zo 40 776 v roku 2017 na 25 681 v roku 2018) bol spôsobený najmä zavedením bezvízového styku s Ukrajinou v roku 2017 pre jej občanov, ktorí sú držiteľmi biometrického pasu. V roku 2020 bol výrazný prepad v počte vydaných schengenských víz (z 29 148 v roku 2019 na 7 240) spôsobený najmä pandémiou COVID-19 a s tým spojeným obmedzením cestovania a rozhodnutím MZVEZ SR pozastaviť od 12. marca 2020 prijímanie žiadostí o schengenské víza na všetkých ZÚ (okrem prípadov hodných osobitného zreteľa), ako aj prostredníctvom vízových centier externého poskytovateľa služieb (VFS Global). Vplyv pandémie COVID-19 sa prejavil aj na počet vydaných schengenských víz v roku 2021, keď ich počet bol o niečo vyšší ako v roku 2019, konkrétne 8 365 vydaných schengenských víz, ale nedosiahol počet vydaných schengenských víz pred pandémiou (pozri **Tabuľku 5**).²²¹

Počet udelených národných víz v rokoch 2017 a 2018 bol pomerne stabilný (2 865 udelených národných víz v roku 2017 a 2 662 v roku 2018). Výrazný nárast však nastal v roku 2019 (5 640 udelených národných víz) a bol spôsobený najmä novelou zákona o pobyte cudzincov, na základe ktorej si štátni príslušníci tretích krajín mohli podať žiadosť o udelenie národných víz za úče-

²²¹ Zdroj: MZVEZ SR a MV SR.

lom podania žiadosti o udelenie pobytu na území SR. Tým vznikla možnosť podať túto žiadosť nielen na zastupiteľských úradoch v zahraničí, ale aj priamo na oddeleniach cudzineckej polície Policajného zboru na území SR. Pandémia COVID-19 však opätovne spôsobila pokles v počet vydaných národných víz a to na 3 111 v roku 2020 s miernym nárastom na 4 647 vydaných národných víz v roku 2021 (pozri **Tabuľku 5**).²²²

8.2. Politiky a opatrenia na kontrolu hraníc

V roku 2021 nenastali v oblasti legislatívy kontroly hraníc žiadne zmeny. S ohľadom na politiky boli v prijatej *Migračnej politike SR s výhľadom do roku 2025* (pozri bližšie kapitolu 2.1.) definované priority SR aj v oblasti hraníc.

V tejto oblasti je cieľom SR predchádzať závažným bezpečnostným hrozbám a podporovať razantné posilnenie personálnych a materiálnych kapacít pri ochrane vonkajšej schengenskej hranice tak, aby členské štáty EÚ neboli vystavené prípadným ďalším masívnym migračným vlnám, ktoré majú potenciál ich politicky a ekonomicky destabilizovať. Priority SR v oblasti kontroly hraníc a boja proti nelegálnej migrácii vychádzajú najmä z *Národnej stratégie integrovaného riadenia hraníc na roky 2019 až 2022*, ktorá stanovuje priority SR v oblasti budovania európskeho integrovaného riadenia hraníc.²²³

V súlade s *Národnou stratégiou integrovaného riadenia hraníc na roky 2019 až 2022*²²⁴ sa v SR realizovalo v roku 2021 niekoľko projektov²²⁵ s cieľom zlepšiť technické vybavenie a automatizáciu hraničných kontrol. Konkrétnejšie išlo napr. o projekty zamerané na obstaranie ABC brány na automatizovaný výkon hraničnej kontroly občanov Európskej únie pri prekračovaní vonkajšej hranice SR na medzinárodnom Letisku M. R. Štefánika v Bratislave, výmenu technických zariadení na skúmanie dokladov, obnovu technického vybavenia pre druhú a tretiu líniu kontroly dokumentov, obmenu technického a hardvérového vybavenia v rámci Národného vízového informačného systému (NVIS) a Centrálnu lustračnú konzolu (CLK), ako aj modernizáciu a obmenu hardvéra národnej časti SIS II, ale aj nákup dopravných prostriedkov alebo termokamier na výkon hraničného dozoru, a pod.

Rovnako pokračoval projekt²²⁶ jazykového vzdelávania príslušníkov hraničnej a cudzineckej polície v anglickom, ruskom a ukrajinskom jazyku so zameraním na schengenské acquis, ktorý má prispieť k zlepšeniu úrovne ovládania týchto jazykov príslušníkov PZ pri kontakte so štátnymi príslušníkmi tretích krajín.²²⁷

Na základe *Dohody medzi Prezidiom Policajného zboru Ministerstva vnútra SR a Celoštátnym hlavným veliteľstvom polície Maďarska o vytvorení spoločných hliadok na území Maďarska v rámci spoločných operácií* z 19. 10. 2015 a jej zmeny, ktorá bola podpísaná 18. 11. 2021, slovenská zmluvná

²²² Zdroj: MZVEZ SR a MV SR.

²²³ Migračná politika SR s výhľadom do roku 2025, dostupné na: <https://www.minv.sk/?zamer-migracnej-politiky-slovenskej-republiky&subor=419162>

²²⁴ Behúňová, K., Mészárosová, S., Oboňová, S. (2020): Výročná správa o migrácii a azyle v Slovenskej republike za rok 2019. Európska migračná sieť, IOM, Bratislava.

²²⁵ Všetky projekty sú financované z Fondu pre vnútornú bezpečnosť – Hranice a víza a boli implementované v rokoch 2020 – 2021 a pokračovali aj v roku 2022. Viac informácií dostupných aj v Behúňová, K., Oboňová, S. (2021): Výročná správa o migrácii a azyle v Slovenskej republike za rok 2020. Európska migračná sieť, IOM, Bratislava.

²²⁶ Financovaný z Fondu pre vnútornú bezpečnosť – Hranice a víza.

²²⁷ Zdroj: Dotazník OZP MV SR. Projekt je financovaný z Fondu pre vnútornú bezpečnosť (ISF) a trvá od 14. 7. 2017 a bude ukončený 31. 3. 2022.

strana vyšle na územie Maďarska príslušníkov Policajného zboru, ktorí poskytnú pomoc a spoluprácu príslušníkom Celoštátneho hlavného veliteľstva polície Maďarska pri vykonávaní spoločného hliadkovania na štátnej hranici medzi Maďarskom a Chorvátskom, Maďarskom a Srbskom, Maďarskom a Rumunskom, Maďarskom a Ukrajinou.

Dohoda bola uzatvorená s cieľom posilniť kontroly na pozemných hraniciach Maďarska, ktoré boli vystavené zvýšenému migračnému tlaku. Pôvodná dohoda umožňovala vysielat' príslušníkov Policajného zboru iba na spoločné hliadkovanie na štátnej hranici medzi Maďarskom a Srbskom. S cieľom rozšíriť túto spoluprácu sa zmluvné strany dohodli o jej rozšírení aj na ďalšie úseky maďarských hraníc.²²⁸

Slovenskí príslušníci sú vysielaní na územie Maďarska v súvislosti s vykonávaním úloh spojených so spoločným hliadkovaním na území Maďarska podľa potreby, a to na základe žiadosti maďarskej zmluvnej strany. V žiadosti maďarská zmluvná strana uvedie určený úsek štátnej hranice Maďarska, požadovaný počet slovenských príslušníkov a predpokladanú dĺžku vyslania slovenských príslušníkov na územie Maďarska.²²⁹ Zahraničná jednotka však v roku 2021 nevyslala na uvedenú aktivitu žiadne osoby.²³⁰

8.3. Vízová politika a uplatňovanie schengenského acquis

Ako bolo uvedené už v kapitole 8.1., vydávanie víz v roku 2021 bolo naďalej čiastočne limitované z dôvodu cestovných obmedzení spojených s pandemiou COVID-19.²³¹

Rovnako v roku 2021 pokračovali aj zdravotno-bezpečnostné kontroly na vnútorných hraniciach, ktorých cieľom bola kontrola karanténnych povinností osôb uložených vyhláškou Úradu verejného zdravotníctva SR, ktorou sa nariaďujú opatrenia pri ohrození verejného zdravia ku karanténnym povinnostiam osôb po vstupe na územie SR.

V oblasti vízovej politiky začala SR v roku 2021 uplatňovať, v reakcii EÚ na zneužívanie migrantov na politické účely bieloruským režimom, *Rozhodnutie Rady EÚ 2021/1940 z 9. 11. 2021 o čiastočnom pozastavení Dohody medzi EÚ a Bieloruskou republikou o zjednodušení udeľovania víz*. Uvedená zmena mala vplyv na oficiálne delegácie a oficiálnych predstaviteľov Bieloruska, bez vplyvu na bežných žiadateľov o víza.²³²

V roku 2021 Česká republika a Lotyšsko po tom, ako v roku 2020 dočasne pozastavili vykonávanie dohôd o vzájomnom zastupovaní, pristúpili k obnoveniu zastupovania SR vo vízovom konaní.

Česká republika z dôvodu dočasného uzatvorenia Veľvyslanectva ČR v Kábule z bezpečnostných dôvodov pozastavila zastupovanie SR pri spracovaní žiadostí o schengenské víza v Kábule s platnosťou od 15. 8. 2021.²³³

8.4. Spolupráca s tretími krajinami v oblasti riadenia hraníc

V roku 2021 nenastali v oblasti spolupráce s tretími krajinami žiadne zmeny, neboli uzatvorené dohody ani iné formy bilaterálnej a multilaterálnej spolupráce zamerané na posilnenie operačných kapacít v boji proti nelegálnej migrácii a kontrole vonkajších hraníc.

Na základe Memoranda o porozumení medzi Ministerstvom vnútra SR a Ministerstvom vnútra Macedónskej republiky o vytvorení spoločných hliadok na území Macedónskej republiky v rámci spoločných operácií z 18. apríla 2016 bolo v roku 2021 vyslaných 26 príslušníkov PZ na územie Severného Macedónska pre potreby posilnenia hraničného dozoru.²³⁴

228 Dotazník ÚHCP P PZ.
229 Dotazník OZVEZ KMV.
230 Dotazník ÚHCP P PZ.
231 Dotazník MZVEZ SR.
232 Dotazník MZVEZ SR.
233 Dotazník MZVEZ SR.

234 Dotazník ÚHCP P PZ.

Neregulárna migrácia vrátane prevádzachstva

Opatrenia prijaté na zabránenie šírenia vírusu COVID-19 ovplyvnili neregulárnu migráciu aj v roku 2021. Aj keď oproti roku 2020 neregulárna migrácia v roku 2021 narástla o 37 %, nedosiahla čísla pred pandemického obdobia. Najpočetnejšími štátnymi príslušnosťami boli občania Afganistanu, Maroka, Sýrie, Ukrajiny a Pakistanu.

V oblastiach opatrení proti zneužívaniu spôsobov legálnej migrácie a boja proti prevádzachstvu a prevencii neregulárnej migrácie nenastali v roku 2021 žiadne významné zmeny.

Aj v roku 2021 pokračovali rozbehnuté projekty s krajinami mimo EÚ, ktorých cieľom je zabrániť neregulárnej migrácii.

9.1. Štatistiky a trendy

Od roku 2017 SR zaznamenáva klesajúci trend v oblasti neregulárnej migrácie, celková neregulárna migrácia poklesla od roku 2017 o 35 % (z 2 706 osôb v roku 2017 na 1 769 osôb v roku 2021). Výraznejší pokles bol zaznamenaný najmä v roku 2020 v dôsledku pandémie COVID-19 (1 295 osôb), pričom v roku 2021 prišlo k 36,6 % nárastu oproti roku 2020 (1 769 osôb), ale čísla nedosiahli úroveň pred pandemiou (pozri **Tabuľku 8**).²³⁵

²³⁵ Zdroj: ÚHCP P PZ.

V roku 2021 pokračoval trend z roku 2020, ktorým je vysoký podiel sekundárnej tranzitnej migrácie z Maďarska (68,1 %) na celkovej neregulárnej migrácii, úroveň ktorej neznižili ani protiepidemické opatrenia. Tie sa síce podpísali pod zmeny vo vývoji a stave neregulárnej migrácie v roku 2021, ale tento vplyv sa prejavil najmä v zmene pomeru jednotlivých kategórií podieľajúcich sa na neregulárnej migrácii. Neregulárnu migráciu tvorili najmä tieto dve významné kategórie: neoprávnený pobyt vo vnútrozemí – zahŕňajúci sekundárnu tranzitnú migráciu (86 % podiel) a neoprávnené prekročenie vonkajšej zelenej hranice (11 % podiel). Pri oboch kategóriách SR eviduje medziročný nárast, neoprávnený pobyt o 34,4 % (nárast z 1 160 na 1 559) a neoprávnené prekročenie štátnej hranice nárast o 55,6 % (nárast zo 135 na 210). O zvyšný 3 % podiel sa delili ostatné tri kategórie: neoprávnený pobyt na hraničnom priechode na výstupe zo SR (ktorá bola za posledné 2 roky pred pandemiou najpočetnejšou kategóriou nelegálnej migrácie), neoprávnené prekročenie vzdušnej hranice a neoprávnený pobyt po vrátení z iného členského štátu.²³⁶

V rámci dvoch hlavných migračných trás prechádzajúcich územím SR bol evidovaný u oboch nárast. Pri sekundárnej tranzitnej migrácii po západobalkánskej trase z Maďarska bol zaznamenaný výrazný 153 % nárast. Početnosťou sekundárna tranzitná migrácia evidovaná v roku 2021 výrazne prevyšuje počty zaznamenané počas migračnej krízy v roku 2015 (779 v roku 2015 vs 1206 v roku 2021). Miernejší nárast bol evidovaný v počte nelegálnych vstupov po východoeurópskej trase cez Ukrajinu a to o 58 %.²³⁷

Vývoj v oblasti politik a legislatívy na prevenciu a zabránenie neregulárnej migrácii

Z legislatívneho hľadiska nenastali v roku 2021 v tejto oblasti žiadne významné zmeny.

V časti Nelegálna migrácia a hranice *Migračná politika SR s výhľadom do roku 2025* sa uvádza, že v tejto oblasti je pre SR „dôležitá intenzívna spolupráca s tranzitnými a zdrojovými krajinami nelegálnej migrácie a podpora rozvoja ich vlastných kapacít pri obmedzovaní nelegálnych migračných tokov smerujúcich na územie EÚ“.

9.2. Spolupráca s tretími krajinami

Aj v roku 2021 pokračovalo implementovanie viacerých projektov s tretími krajinami, ktoré majú za cieľ zabrániť alebo pôsobiť ako prevencia neregulárnej migrácie.

V roku 2021 pokračovala príprava spoločného projektu krajín V4 a Spolkovej republiky Nemecko zameraného na budovanie kapacít Maroka ako tranzitnej krajiny pri riadení nelegálnej migrácie, ako aj na predchádzanie príčinám migrácie prostredníctvom tvorby pracovných miest v sektore vodného a odpadového hospodárstva (plánovaný rozpočet 30 mil. eur, predpokladaná dĺžka realizácie štyri roky). Realizácia tzv. rozvojového piliera projektu, ktorého začiatok bol plánovaný na jún 2021, je podmienená diplomatickým urovnaním dvojstranných vzťahov Maroka s Nemeckom. Druhý, tzv. migračný pilier projektu sa nezačal implementovať z rovnakého dôvodu.²³⁸ Cieľom projektu je pomôcť pri budovaní kapacít Maroka ako tranzitnej krajiny pri riadení neregulárnej migrácie a predchádzanie príčinám migrácie prostredníctvom tvorby pracovných miest v sektore vodného a odpadového hospodárstva.

²³⁶ Zdroj: ÚHCP P PZ.

²³⁷ Zdroj: ÚHCP P PZ.

²³⁸ Dotazník MZVEZ SR.

V roku 2021 pokračovala aj spolupráca V4 s Talianskom v rámci projektu „Podpora integrovaného riadenia hraníc a migrácie v Líbyi“ prostredníctvom EUTF Africa. Časť projektu s alokáciou 20 mil. eur bola určená na účel zmierňovania následkov pandémie COVID-19 prostredníctvom pomoci pre verejné zdravotníctvo Líbye. Tieto aktivity sú implementované multilaterálnymi organizáciami (WHO, UNICEF a ILO) priebežne počas rokov 2021 – 2022 formou obnovy, vybavenia a technickej pomoci pre pracoviská zabezpečujúce ochranu zdravia v kontexte migračných tokov na južnej hranici Líbye. Zvyšných 15 mil. eur sa má využiť na budovanie kapacít líbyjskej pobrežnej stráže v oblasti správy hraníc a riešenia nelegálnej migrácie, najmä prostredníctvom obstarania troch lodí (z toho dve už boli dodané v roku 2021).²³⁹

V septembri 2021 bolo podpísané *Memorandum o spolupráci v oblasti migrácie a azylu medzi Ministerstvom vnútra Slovenskej republiky a Ministerstvom bezpečnosti Bosny a Hercegoviny*. Zmluvné strany budú spolupracovať v oblasti migrácie a azylu najmä formou študijných návštev a vyslaní expertov s cieľom pomôcť vytvárať bezpečné a stabilné podmienky pre migrantov i pracovníkov migračných centier na území Bosny a Hercegoviny. Zároveň ďalej budú rozvíjať spoluprácu medzi MÚ MV SR a Službou pre prácu s cudzincami Bosny a Hercegoviny. Táto aktivita sa v roku 2021 financovala z programu Slovak Aid s názvom *Zdieľanie slovenskej skúsenosti*, pričom hlavným cieľom je výmena skúseností v oblasti migrácie a azylu a praktická podpora pri budovaní kapacít Bosny a Hercegoviny.²⁴⁰

9.3. Boj proti prevádzachstvu a prevencia neregulárnej migrácie

V roku 2021 SR neprijala žiadne legislatívne zmeny alebo opatrenia týkajúce sa boja proti prevádzachstvu.

V roku 2021 bolo 834 neregulárnych migrantov zadokumentovaných vo vyšetrovacích spisoch ako prevádzachstvaných, pričom skutky sa stali aj v predchádzajúcich rokoch. Z uvedeného počtu bolo v roku 2021 zadržaných 270 migrantov, ktorí na územie SR vstúpili neoprávnene s pomocou prevádzachstvaných. Najčastejšie išlo o občanov Srbska, Sýrie, Afganistanu, Somálska a Ukrajiny.²⁴¹

V porovnaní s rokom 2020 išlo o nárast o 30 %, keď bolo zadržaných 190 neregulárnych migrantov, ktorí na územie SR vstúpili nelegálne za pomoci prevádzachstvaných.²⁴²

Monitorovanie a identifikácia neregulárnych migračných trás

V roku 2021 ÚHCP P PZ nezaviedol nové formy alebo spôsoby monitorovania ani identifikovania neregulárnych migračných trás. V rámci monitorovania trás organizovanej neregulárnej migrácie a prevádzachstva prechádzajúcich cez územie SR bol v roku 2021 zaznamenaný medziročný nárast nelegálnych vstupov cez vonkajšiu pozemnú hranicu s Ukrajinou (východoeurópska trasa) o 58 % a medziročný nárast prípadov sekundárnej tranzitnej migrácie z Maďarska takmer o 153 %.²⁴³

239 Dotazník MZVEZ SR.

240 Dotazník MZVEZ SR, MÚ MV SR a tlačová správa MV SR dostupná na <https://www.minv.sk/?tlacove-spravy&sprava=slovensko-posiela-humanitarnu-pomoc-bosne-a-hercegovine>. (citované 21. 4. 2022)

241 Zdroj: ÚHCP P PZ.

242 Zdroj: ÚHCP P PZ.

243 Zdroj: ÚHCP P PZ.

Nárast tranzitnej migrácie z Maďarska zapríčinil zvýšený tok sekundárnej tranzitnej migrácie ako pokračovanie západobalkánskej trasy²⁴⁴, ktorá prechádza aj územím SR. Sekundárna tranzitná migrácia tak veľmi výrazne ovplyvnila aj stav celkovej neregulárnej migrácie v roku 2021, na ktorej sa podieľala až 68 % podielom (v roku 2020 tvorila 37 % podiel, v roku 2019 6 % podiel a v roku 2018 len 2 % podiel). Vývoj sekundárnej tranzitnej migrácie na území SR v ďalšom období bude závisieť najmä od vývoja na západobalkánskej trase, vo východnom Stredomorí (Turecko, Grécko) a v krajinách regiónu Hodvábnej cesty (zdrojové krajiny neregulárnej migrácie). Taktiež prijímané opatrenia v členských krajinách EÚ pozdĺž trasy a pull faktory v cieľových krajinách majú značný vplyv na mieru tranzitnej migrácie zasahujúcej územie SR. Cieľovými krajinami pre migrantov na tejto tranzitnej migrácii sú najmä Nemecko, Francúzsko, Rakúsko.²⁴⁵

Miernejší nárast migrácie z Ukrajiny bol ovplyvnený čiastočne uvoľňovaním opatrení v súvislosti s COVID-19 a priaznivejšími poveternostnými podmienkami v jarných až jesenných mesiacoch a aktivizáciou prevádzachstvaných sietí. Prípady súvisiace s migračným tlakom na hranici EÚ s Bieloruskom SR nezaznamenala.²⁴⁶

244 Z hľadiska geografickej polohy vedie cez územie SR pokračovanie západobalkánskej migračnej trasy cez Maďarsko smerom na západ (Česko, Rakúsko) a v malej miere na sever (Poľsko). Druhou významnou trasou nelegálnej migrácie, ktorá vedie cez SR, je východoeurópska trasa vedúca smerom z východu (Ukrajina) na západ krajiny (Rakúsko, Česko) a ďalej do krajín západnej Európy. Pre viac informácií o migračných trasách pozri aj Behúňová, K., Mészárosová, S., Oboňová, S. (2020): Výročná správa o migrácii a azyle v Slovenskej republike za rok 2019. Európska migračná sieť, IOM, Bratislava.

245 Zdroj: ÚHCP P PZ.

246 Zdroj: ÚHCP P PZ.

10

Obchodovanie s ľuďmi

Počet cudzincov, ktorí boli na Slovensku identifikovaní ako obeť obchodovania s ľuďmi, je aj naďalej veľmi nízky. V roku 2021 boli ako obeť identifikovaní dvaja cudzinci spomedzi celkovo 43 identifikovaných obetí. Najčastejším účelom obchodovania za posledných päť rokov je sexuálne a pracovné vykorisťovanie. V roku 2021 SR evidovala podozrenia na dva nové účely obchodovania, a to odoberanie orgánov, tkanív a bunky v štádiu pokusu a nezákonnú adopciu dieťaťa. Posledné tri roky SR pozoruje nárast detských obetí obchodovania s ľuďmi – v roku 2019 detské obeť tvorili šestinou identifikovaných obetí, v roku 2020 štvrtinu a v roku 2021 takmer tretinu všetkých identifikovaných obetí. SR v roku 2021 vznesla obvinenie voči 39 osobám a odsúdila 21 osôb za spáchanie tohto trestného činu.

SR v roku 2021 začala uplatňovať aktualizovaný *Národný referenčný mechanizmus* z roku 2015, ktorý poskytuje ucelenejší postup spolupráce jednotlivých aktérov na národnej úrovni. V prijatej *Migračnej politike SR s výhľadom do roku 2025* si definovala najmä tieto priority v oblasti boja proti obchodovaniu s ľuďmi a pomoci zahraničným obetiam: posilnenie identifikácie a citlivého prístupu pri identifikácii obetí obchodovania s ľuďmi a ich potrieb, postihovanie páchatelov, spolupráca na národnej a medzinárodnej úrovni, ako aj realizácia vzdelávacích programov pre odborníkov pracujúcich s ľuďmi ohrozenými touto trestnou činnosťou.

Výzvy, ktorým čelí SR v oblasti odhaľovania, vyšetrovania a stíhania trestného činu obchodovania s ľuďmi, potvrdzuje aj výskum *Sumarizácia a analýza rozsudkov súdov SR týkajúcich sa trestných činov obchodovania s ľuďmi za roky 2015 – 2020*²⁴⁷. Zo správy vyplýva, že odškodňovanie

247 Dostupné na <https://www.minv.sk/?informacne-centrum-na-boj-proti-obchodovaniu-s-ludmi-a-prevenciu-kriminality&subor=402707> (citované 9. 5. 2022).

obetí v SR nie je uspokojivé a tresty pre páchatelov tohto trestného činu sú veľmi nízke.

Novelou zákona o zdravotnom poistení sa od 1. januára 2021 umožnilo, aby bola zdravotná starostlivosť hradená aj cudzincovi z Programu na podporu a ochranu obetí obchodovania s ľuďmi, ktorý zároveň nie je poistený v EÚ, a ktorý má udelený tolerovaný pobyt.

V roku 2021 sa aktualizoval interný nástroj migračného úradu MV SR na identifikáciu zraniteľnosti a osobitných potrieb žiadateľov o udelenie azylu, tzv. sociálny profil. Pokyn obsahuje zoznam možných indikátorov zraniteľnosti aj v prípade potenciálnej obeť obchodovania s ľuďmi

Pri spolupráci s členskými štátmi EÚ alebo krajinami mimo EÚ SR v roku 2021 neevidovala nové aktivity či zásadné zmeny. Dominovala spolupráca so Spojeným kráľovstvom.

10.1. Štatistiky a trendy

Počet cudzincov, ktorí boli na Slovensku identifikovaní ako obeť obchodovania s ľuďmi, je aj naďalej veľmi nízky. V roku 2021 boli ako obeť identifikovaní dvaja cudzinci (pozri **Tabuľku 19** v prílohe) spomedzi celkovo 43 identifikovaných obetí (v porovnaní s rokom 2020 a 2019 je to o štvrtinu menej). Najčastejším účelom obchodovania za posledných päť rokov je sexuálne a pracovné vykorisťovanie. V roku 2021 SR evidovala podozrenia na dva nové účely obchodovania, a to za účelom odoberania orgánov, tkanív a bunky v štádiu pokusu a za účelom nezákonnej adopcie dieťaťa. Posledné tri roky SR pozoruje nárast detských obetí obchodovania s ľuďmi – v roku 2019 detské obeť tvorili šestinou identifikovaných obetí, v roku 2020 štvrtinu a v roku 2021 takmer tretinu všetkých identifikovaných obetí. Medzi deťmi je väčšina 12- až 17-ročných dievčat, ktoré sú vykorisťované najmä sexuálne alebo formou núteného sobáša. Do špecializovaného Programu podpory a ochrany obetí obchodovania s ľuďmi vstúpilo v roku 2021 viac obetí, približne štvrtina zo všetkých identifikovaných (v roku 2020 to bola necelá šestina). Iba niekoľko obetí ročne vystupujú ako poškodení v trestných konaniach a zároveň sa im poskytuje asistencia.²⁴⁸

Dlhodobé riziko pre páchanie trestného činu obchodovania s ľuďmi v SR predstavuje práca v stavebníctve, priemyselnej výrobe, administratívnych a podporných službách. Častejšie sa vyskytovali prípady nelegálneho zamestnávania štátnych príslušníkov tretích krajín subjektmi so sídlom v zahraničí. SR zaznamenala sofistikované schémy zamestnávania štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí sú na ceste ku koncovému odberateľovi služby alebo práce na Slovensku presúvaní reťazou viacerých subjektov. Nedeklarovaná práca, prípadne nesprávne alebo neúplne deklarovaná práca, ktorá sa prejavuje napr. vo forme vyplácania častí miezd na ruku mimo oficiálneho účtovníctva, vedení evidencií pracovného času nezodpovedajúcich skutočnosti, prípadne nútení zamestnancov k výkonu závislej práce na živnosť vrátane výkonu práce štátnymi príslušníkmi tretích krajín disponujúcimi povolením na pobyt za účelom podnikania zostáva pre SR naďalej problémom.²⁴⁹

V súvislosti s trestným činom obchodovania s ľuďmi SR v roku 2021 vznesla obvinenie voči 39 páchatelom v rámci 17 prípadov (z toho bolo 21 mužov a 18 žien) a odsúdila 21 osôb za spáchanie tohto trestného činu (pozri **Tabuľku 20** v prílohe).²⁵⁰

vané 9. 5. 2022).

248 Zdroj: <https://www.minv.sk/?obchodovanie-s-ludmi-a-slovenska-republika> (citované 21. 5. 2022).

249 Zdroj: <https://www.minv.sk/?obchodovanie-s-ludmi-a-slovenska-republika> (citované 21. 5. 2022).

250 Informácie poskytlí NJBPNM ÚHCP P PZ a OZVEZ KMV.

Bližšie informácie o trendoch a štatistikách sú dostupné v situačných správach Ministerstva vnútra SR. Jeho *Situačná správa pre oblasť boja proti obchodovaniu s ľuďmi v Slovenskej republike za rok 2021* opisuje aj konkrétne aktivity a opatrenia v boji proti obchodovaniu s ľuďmi.²⁵¹

10.2. Politiky, legislatíva a medzinárodný monitoring

V prijatej *Migračnej politike SR s výhľadom do roku 2025* boli definované priority SR v oblasti boja proti obchodovaniu s ľuďmi a pomoci zahraničným obetiam. Prioritami SR v tejto oblasti je najmä posilnenie identifikácie a citlivého prístupu pri identifikácii obetí obchodovania s ľuďmi a ich potrieb, postihovanie páchatelov, spolupráca na národnej a medzinárodnej úrovni, ako aj realizácia vzdelávacích programov pre odborníkov pracujúcich s ľuďmi ohrozenými touto trestnou činnosťou.²⁵²

SR pokračovala v realizácii *Národného akčného plánu boja proti obchodovaniu s ľuďmi na roky 2019 – 2023*, ktorého súčasťou je *Akčný plán boja proti obchodovaniu s ľuďmi na roky 2019 – 2023* s 21 úlohami pre jednotlivých aktérov v oblasti prevencie, ochrany, vyšetrovania a spolupráce.²⁵³

V roku 2021 boli z akčného plánu plnené úlohy priebežne a dve boli termínované úlohy. Jedna termínovaná úloha s názvom „Sumarizácia a analýza rozsudkov súdov SR týkajúcich sa trestných činov OSĽ za roky 2015 – 2020“ bola splnená k marcu 2021, túto vypracovalo IC MV SR a zverejnilo na stránke MV SR v časti obchodovanie s ľuďmi. Druhú termínovanú úlohu s názvom „Zmapovanie aktuálnej situácie v oblasti obchodovanie s ľuďmi na trhu práce“ v gescii Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny sa v termíne do konca decembra 2021 nepodarilo splniť, preto jej splnenie bude naplánované na rok 2022.²⁵⁴

Od 1. januára 2021 je v SR účinná *novela zákona o zdravotnom poistení*²⁵⁵, ktorá umožňuje, aby bola zdravotná starostlivosť hradená aj cudzincovi z *Programu na podporu a ochranu obetí obchodovania s ľuďmi*, ktorý zároveň nie je poistený v EÚ a ktorý má udelený tolerovaný pobyt. Zdravotnú starostlivosť po novom uhrádza zdravotná poisťovňa s najväčším počtom poistencov, ktorá týmto osobám vydáva aj nárokové preukazy. Náklady vzniknuté tejto zdravotnej poisťovni uhrádza ministerstvo zdravotníctva.²⁵⁶ Cieľom je zlepšiť prístup obetí obchodovania s ľuďmi k zdravotnej starostlivosti a zefektívniť systém poskytovania zdravotnej starostlivosti a uhrádzania úkonov pre obeť.²⁵⁷ Zákon obdobne upravuje aj hradenie zdravotnej starostlivosti osobám s udelenou doplnkovou ochranou (pozri časť 4.2.).

V roku 2021 sa aktualizoval interný nástroj migračného úradu MV SR na identifikáciu zraniteľnosti a osobitných potrieb žiadateľov o udelenie azylu, tzv. sociálny profil (pozri časť 4.3.). Pokyn obsahuje zoznam možných indikátorov zraniteľnosti aj v prípade potenciálnej obeť obchodovania s ľuďmi.²⁵⁸

251 Zdroj: Situačná správa o obchodovaní s ľuďmi za rok 2021 https://www.minv.sk/swift_data/source/mvsvr/obchodovanie_ludmi/vyhodnotenia_ppoo/Situačna_sprava_OSL_za_rok_2021.pdf 9 (citované 21. 5. 2022).

252 Migračná politika SR s výhľadom do roku 2025, dostupné na: <https://www.minv.sk/?zamer-migracnej-politiky-slovenskej-republiky&subor=419162> (citované 7. 2. 2022).

253 Zdroj: Dotazník ÚHCP P PZ.

254 Zdroj: Dotazník OZVEZ KMV.

255 Dostupné na: <https://www.zakonypreludi.sk/zz/2004-580> (citované 8. 5. 2022).

256 Zdroj: Výročná správa EMN o migrácii a azyle v SR za rok 2020, dostupné na: <https://emn.sk/sk/publikacie/vyrocnne-spravy-emn-o-migracii-a-azyle/item/641-vyrocnna-sprava-o-migracii-a-azyle-za-rok-2020.html>

257 Zdroj: Dotazník OZVEZ KMV.

258 Zdroj: Dotazník MÚ MV SR.

Medzinárodný monitoring

SR ako jednému zo signatárov Dohovoru Rady Európy o boji proti obchodovaniu s ľuďmi boli v 3. kole hodnotení adresované odporúčania, ktoré boli premietnuté do *Návrhu opatrení na zabezpečenie plnenia odporúčaní skupiny expertov Rady Európy pre oblasť boja proti obchodovaniu s ľuďmi (GRETA) k implementácii Dohovoru Rady Európy o boji proti obchodovaniu s ľuďmi v treťom kole hodnotenia*²⁵⁹, ktoré vláda SR schválila uznesením č. 380/2021. Prvýkrát v histórii hodnotenia SR v rámci hodnotiaceho procesu k tomuto dohovoru boli relevantné subjekty zaviazané k plneniu odporúčaní uznesením vlády SR. Odporúčania sa týkajú aj zahraničných obetí vrátane detí (pozri časť 5.2.). SR má zaslať stav plnenia odporúčaní Výboru zmluvných strán do 12. júna 2022.²⁶⁰

Hodnotiaca *Správa o obchodovaní s ľuďmi* (TIP – Trafficking in Persons Report), ktorú každoročne vydáva Ministerstvo zahraničných vecí USA, ponechala SR v roku 2021 opäť v druhej skupine štátov v napĺňaní minimálnych štandardov eliminácie obchodovania s ľuďmi, kde bola zaradená v roku 2019. Dôvodom ostáva najmä nízky počet identifikovaných obetí a odsúdených páchatelov trestného činu obchodovania s ľuďmi, ako aj nízka miera využívania nástrojov pomoci obetiam a ich kompenzácií, na ktoré vplývala aj pandémia COVID-19. Správa však oceňuje snahy SR aktívne sa zlepšovať v spomenutých oblastiach, napr. vyšetrením väčšieho počtu prípadov, zvýšením percenta obchodníkov s ľuďmi, ktorí dostali vyššie tresty odňatia slobody či zvýšením financovania preventívnych aktivít.²⁶¹

Výzvy, ktorým čelí SR v oblasti prevencie a boja proti obchodovaniu s ľuďmi, potvrdzuje aj výskum *Sumarizácia a analýza rozsudkov súdov SR týkajúcich sa trestných činov obchodovania s ľuďmi za roky 2015 – 2020*²⁶². Zo správy vyplýva, že odškodňovanie obetí v SR nie je uspokojujivé a tresty pre páchatelov tohto trestného činu sú veľmi nízke.²⁶³

10.3. Medziinštitucionálna a medzinárodná spolupráca

SR v roku 2021 začala uplatňovať aktualizovaný Národný referenčný mechanizmus z roku 2015. Od 1. januára 2021 platí *nariadenie Ministerstva vnútra SR č. 161/2020 o zabezpečení programu podpory a ochrany obetí obchodovania s ľuďmi*. Nariadenie upravuje vnútroštátne postupy na identifikáciu potenciálnych obetí obchodovania s ľuďmi (vrátane štátnych príslušníkov tretích krajín). Zmeny sprehľadňujú poskytovanie pomoci a podpory obetiam obchodovania s ľuďmi, zavádzajú postup útvarov Ministerstva vnútra SR pri identifikácii obeť pred jej zaradením do programu spolu s identifikačným rozhovorom a spresňujú ustanovenia týkajúce sa detských obetí (občanov SR a cudzincov)²⁶⁴. Zmeny reflektujú posilňovanie spolupráce medzi inštitúciami, ktoré na Slovensku riešia oblasť boja proti obchodovaniu s ľuďmi a pomoci obetiam, ku ktorému došlo v priebehu roka 2020.²⁶⁵

259 Dostupné na: <https://www.slov-lex.sk/legislativne-procesy/-/SK/LP/2021/290>

260 Zdroj: Dotazník MPSVR SR a OZVEZ KMV (vyplnený aj IC MV SR).

261 Zdroj: <https://www.state.gov/reports/2021-trafficking-in-persons-report/slovakia/> (citované 9. 5. 2022).

262 Dostupné na <https://www.minv.sk/?informacne-centrum-na-boj-proti-obchodovaniu-s-ludmi-a-prevenciu-kriminality&subor=402707> (citované 9. 5. 2022).

263 Zdroj: Situačná správa o obchodovaní s ľuďmi za rok 2021, dostupné na https://www.minv.sk/swift_data/source/mvsvr/obchodovanie_ludmi/vyhodnotenia_ppoo/Situačna_sprava_OSL_za_rok_2021.pdf (citované 9. 5. 2022).

264 Najmä tieto oblasti:

- hľadanie trvalo udržateľných riešení pre dieťa, ktoré je obeťou obchodovania s ľuďmi (v predchádzajúcej úprave absentoval tento záväzok),

- špecifikovali sa situácie, kto koná za dieťa s ohľadom na jeho najlepší záujem a pri akých úkonoch,

- špecifikovali sa služby poskytované z programu pre detské obeť umiestnené v zariadení.

265 Zdroj: Dotazník OZVEZ KMV.

V roku 2021 sa národná *Expertná skupina pre oblasť boja proti obchodovaniu s ľuďmi* rozšírila o viaceré subjekty. V expertnej skupine sa po novom stretávajú príslušné útvary Ministerstva vnútra SR, Ministerstvo spravodlivosti SR, Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR, Ministerstvo zdravotníctva SR, Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí SR, Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR, Ministerstvo financií SR, Ministerstvo obrany SR, Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie SR, Úrad vlády SR, Úrad splnomocnenkyne vlády SR pre rómske komunity, Generálna prokuratúra SR, Národný inšpektorát práce, Štátny pedagogický ústav, Združenie samosprávnych krajoch SK 8, Združenie miest a obcí Slovenska, IOM, Centrum pre medzinárodnoprávnu ochranu detí a mládeže, Kancelária verejného ochrancu práv a zástupcovia mimovládneho sektora. V roku 2021 sa uskutočnili dve zasadnutia expertnej skupiny.²⁶⁶

Ďalšej národnej pracovnej skupiny, ktorá rieši aktuálne problémy v poskytovaní starostlivosti obetiam, sa zúčastňovali zástupcovia z Ministerstva vnútra SR a mimovládnych organizácií zabezpečujúcich služby podpory a ochrany pre obeť a asistované dobrovoľné návraty obetiam v rámci programu. V roku 2021 sa podarilo „zintenzívniť spoluprácu medzi NJBPNM a Ministerstvom práce, sociálnych vecí a rodiny SR vo veci detských obetí, lepšie implementovať interné postupy zabezpečujúce poskytovanie právneho poradenstva obetiam, ako aj nastaviť užšiu spoluprácu medzi NJBPNM a Migračným úradom Ministerstva vnútra SR“. Skupina sa stretávala v roku 2021 štvrtročne.²⁶⁷

Aj v roku 2021 vykonávala SR pravidelné kontroly podnikateľských subjektov na odhalenie prípadov nelegálnej práce, nelegálneho zamestnávania a identifikáciu potenciálnych obetí obchodovania s ľuďmi, a to s ohľadom na prebiehajúcu pandémiu a jej vplyv (pozri časť 9.1.). Kontroly vykonávali spoločne ÚHCP P PZ a inšpektoráty práce alebo orgány ÚPSVaR.²⁶⁸

Subjekty zapojené do národného referenčného mechanizmu v rámci svojej činnosti aj v roku 2021 budovali spoluprácu aj v medzinárodnom kontexte výmenou informácií, skúseností a zapájaním sa do rôznych podujatí. Pokračovala spolupráca SR pri odhaľovaní a vyšetrení prípadov obchodovania s ľuďmi prostredníctvom medzinárodných inštitúcií Europol a Interpol, policajných pridelencom vyslaných na výkon štátnej služby v zahraničí, pričom prínosná bola hlavne spolupráca s policajným pridelencom v Nemecku a Spojenom kráľovstve, ale aj priamym kontaktom s policajnými zložkami najmä susedných štátov (Maďarsko, Rakúsko, Ukrajina). SR sa v roku 2021 zapojila do celoeurópskych akčných dní, ktoré boli zamerané na organizované zločinecké skupiny obchodujúce so zraniteľnými osobami. Spoločné akčné dni (JAD) pravidelne prebiehajú pod záštitou Europolu a Frontexu a sú zamerané na odhaľovanie trestného činu a obetí obchodovania s ľuďmi.²⁶⁹

SR v roku 2021 posilňovala svoje kapacity v oblasti boja proti obchodovaniu s ľuďmi aj nasledujúcimi seminármi pre vybrané profesijné skupiny, ktoré prichádzajú do kontaktu s (potenciálnymi) obeťami obchodovania s ľuďmi:

- séria seminárov pre zamestnancov migračného úradu MV SR, ktoré sa zameriavali na zlepšenie identifikácie obetí obchodovania s ľuďmi medzi cudzincami, národný referenčný mecha-

266 Zdroj: Situačná správa o obchodovaní s ľuďmi za rok 2021, dostupné na https://www.minv.sk/swift_data/source/mvsvr/obchodovanie_ludmi/vyhodnotenia_ppoo/Situacna_sprava_OSL_za_rok_2021.pdf (citované 9. 5. 2022).

267 Zdroj: Situačná správa o obchodovaní s ľuďmi za rok 2021, dostupné na https://www.minv.sk/swift_data/source/mvsvr/obchodovanie_ludmi/vyhodnotenia_ppoo/Situacna_sprava_OSL_za_rok_2021.pdf (citované 9. 5. 2022).

268 Zdroj: Dotazník ÚHCP P PZ.

269 Zdroj: Dotazník OZVEZ KMV.

nizmus a poskytovanie pomoci zahraničným obetiam obchodovania s ľuďmi.

- júnový seminár pre pracovníkov mimovládnej organizácie Slovenská humanitná rada k identifikácii a postupom pri poskytovaní špecializovanej pomoci pre obeť obchodovania s ľuďmi a ochranným opatreniam týkajúcim sa príslušníkov tretích krajín ako obetí obchodovania s ľuďmi. Slovenská humanitná rada vo svojich projektoch zabezpečuje adekvátne a primerané podmienky pre štátnych príslušníkov tretích krajín v zaistení, doplnkovými službami prispieva k starostlivosti žiadateľov o azyl na celom území Slovenska a napomáha pri integrácii osôb s udelenou medzinárodnou ochranou.
- preškolenie advokátov Slovenskej advokátskej komory o právach obetí obchodovania s ľuďmi a dostupnej pomoci s dôrazom na špecifitu obetí obchodovania s ľuďmi – štátnych príslušníkov tretích krajín, nakoľko sa s touto cieľovou skupinou pri svojej činnosti môžu stretnúť. Preškolenie sa konalo na konci roka 2021 a prednáška bola sprístupnená ďalším členom Slovenskej advokátskej komory.²⁷⁰

Školenia a tréningy v oblasti prevencie obchodovania s ľuďmi počas roka 2021 realizovali aj mimovládne organizácie a medzinárodná organizácia IOM. Na troch tréningoch trénerov IOM sa zúčastnilo spolu 56 účastníkov z celého Slovenska: príslušníci policajného zboru – preventisti, zamestnanci Ministerstva vnútra SR, Centier pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie, mimovládnych organizácií, pracovníci EURES, sociálni pedagógovia či terénni pracovníci.²⁷¹

V rámci neziskového sektora v roku 2021 zarezonovala téma zodpovedného nakupovania. Na okrúhlym stole IOM pre expertov zo Slovenska, Česka a Poľska, ktorí pracujú v oblasti prevencie a boja proti obchodovaniu s ľuďmi, sa riešilo, ako zodpovedne nakupovať potraviny a oblečenie, aby sa predchádzalo vykorisťovaniu pracovníkov v týchto odvetviach v zahraničí a ako ovplyvní vystúpenie Spojeného kráľovstva z EÚ boj proti obchodovaniu s ľuďmi.²⁷² Mimovládna organizácia Slovenská katolícka charita pripravila verejné podujatie *Móda a/ako obchod*, ktorá sa týkala prevencie pracovného vykorisťovania v odevnom priemysle.²⁷³

10.4. Poskytovanie informácií a pomoci

Pred letnou sezónou 2021 ministerstvo vnútra pripravilo preventívno-osvetovú kampaň o nástrahách obchodovania s ľuďmi za účelom pracovného vykorisťovania. Kampaň prebiehala od júna 2021 v online priestore, na sociálnych sieťach a webových portáloch s inzerciou práce.²⁷⁴ Kampaň *Nie si na predaj* realizovala aj mimovládna organizácia Slovenská katolícka charita, ktorú zamerala na riziká zneužívania žien a dievčat.²⁷⁵

Obete boli v roku 2021 referované na mimovládne organizácie Slovenská katolícka charita a Gréckokatolícka charita Prešov, ktoré zabezpečujú pomoc a podporu obetiam obchodovania s ľuďmi v rámci špecializovaného Programu podpory a ochrany obetiam obchodovania s ľuďmi. Slovenská katolícka charita prevádzkovala aj bezplatnú telefonickú Národnú linku pomoci

270 Zdroj: Dotazník ÚHCP P PZ.

271 Zdroj: <https://www.iom.sk/sk/novinky-a-podujatia/1433-iom-slovensko-v-septembri-2021-vyskolila-dalsich-56-odbornikov-v-prevencii-obchodovania-s-ludmi.html> (citované 8. 5. 2022).

272 Zdroj: <https://www.iom.sk/sk/novinky-a-podujatia/1355-iom-okruhly-stol-stretnutie-expertov-cthb-sr-pl-cz-be-uk-januar-2021.html> (citované 9. 5. 2022).

273 Zdroj: <https://www.charita.sk/pozyvame-na-podujatie-moda-a-ako-obchod/#> (citované 9. 5. 2022).

274 Zdroj: <https://www.minv.sk/?aktuality-obchodovanie-s-ludmi&sprava=pred-letnou-sezonou-ministerstvo-vnutra-pripravilo-kampan-o-nastrahach-obchodovania-s-ludmi> (citované 9. 5. 2022).

275 Zdroj: <https://obchodsludmi.sk/nova-kampan-nie-si-na-predaj/> (citované 9. 5. 2022).

obetiam obchodovania s ľuďmi 0800 800 818. Informačnú linku o obchodovaní s ľuďmi a bezpečnom cestovaní prevádzkovala aj v roku 2021 IOM Slovensko, ktorej pracovníci odpovedali na telefonické a e-mailové dopyty o obchodovaní s ľuďmi, na žiadosti o preverenie pracovnej agentúry a na žiadosti o informácie o školeniach v prevencii obchodovania s ľuďmi. Organizácie poskytovali obetiam aj reintegračnú pomoc.²⁷⁶ Obetiam zaradeným v roku 2021 do vyššie spomínaného programu bola najčastejšie poskytnutá sociálna a materiálna pomoc, psychosociálne a právne poradenstvo.²⁷⁷

Prednávratová asistancia bola poskytnutá 11 osobám (10 slovenských občanov a 1 občan EÚ). Asistovaný dobrovoľný návrat bol poskytnutý 2 slovenským občanom.

IOM v roku 2021 aktualizovala tréningový manuál *Prevenencia obchodovania s ľuďmi*²⁷⁸ a mobilnú aplikáciu *SAFE Travel & Work Abroad*²⁷⁹ o nové informácie, ktoré súvisia s vystúpením Spojeného kráľovstva z EÚ. Rozšírila tiež počet jazykov aplikácie o ďalšie štyri verzie. Aplikácia je tak voľne dostupná v jedenástich jazykových verziách – slovenskej, anglickej, českej, poľskej, maďarskej, nemeckej, francúzskej, rómskej, ruskej, ukrajinskej a srbskej. IOM aktualizovala tiež *tipy a aktivity pre odborníkov*²⁸⁰, ako využiť aplikáciu SAFE Travel & Work Abroad vo vzdelávaní mladých ľudí o obchodovaní s ľuďmi a ako ich informovať o bezpečnom cestovaní.²⁸¹

10.5. Výskum

V rámci aktivít Európskej migračnej siete (EMN) bol v roku 2021 vypracovaný príspevok za SR k štúdii EMN *Obete obchodovania s ľuďmi z krajín mimo EÚ: zisťovanie, identifikácia a ochrana*. Štúdia sa zaoberá národnými opatreniami a skúsenosťami pri zisťovaní, identifikácii a ochrane štátnych príslušníkov tretích krajín ako obetí obchodovania s ľuďmi. Zavedené opatrenia mapujú obdobie rokov 2015 až 2020 a týkajú sa migrantov, ktorí sú buď žiadateľmi o azyl, nachádzajú sa v neregulárnej situácii alebo naopak majú platné povolenie na pobyt v krajine, v ktorej sa nachádzajú. Štúdia tiež mapuje spoluprácu krajín na európskej i medzinárodnej úrovni. Zisťuje hlavné výzvy a príklady dobrej praxe, ktoré boli identifikované v súvislosti s pandémiou COVID-19.²⁸²

²⁷⁶ Zdroj: Dotazník IOM.

²⁷⁷ Zdroj: Dotazník OZVEZ KMV.

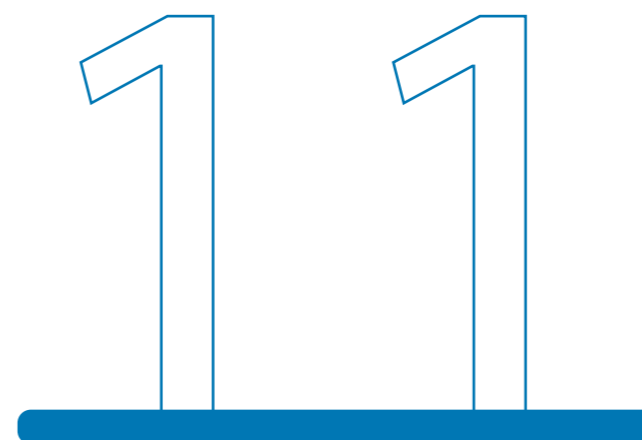
²⁷⁸ Dostupné na <https://iom.sk/sk/publikacie/boj-proti-obchodovaniu-s-ludmi.html?download=234:ct/iom-cthb-treningovy-manual-2021.pdf> (citované 8. 5. 2022).

²⁷⁹ Dostupné na Google Play (<https://play.google.com/store/apps/details?id=com.beesafe.ios.safe>), AppStore (<https://itunes.apple.com/us/app/safe-travel-work-abroad/id1163826719?mt=8>) a www.safe.iom.sk (citované 8. 5. 2022).

²⁸⁰ Dostupné na <https://iom.sk/sk/publikacie/boj-proti-obchodovaniu-s-ludmi.html?download=284:ct/iom-manual-safe-app-2021-sk.pdf> (citované 8. 5. 2022).

²⁸¹ Zdroj: Dotazník IOM.

²⁸² Dostupné na: <https://emn.sk/sk/publikacie/studie-a-policy-briefy-emn/item/663-statni-prislusnici-tretich-krajin-ako-obete-obchodovania-s-ludmi-zistovanie-identifikacia-a-ochrana-2021.html> (citované 8. 5. 2022).

Návraty a readmisie

Pandemická situácia aj v roku 2021 ovplyvnila počet realizovaných návratov. V oblasti legislatívy a politik nenastal žiadny významný vývoj. Zodpovedné inštitúcie pokračovali v implementácii projektov zameraných na realizovanie návratov, budovanie kapacít a asistenciu navrátilcom.

11.1. Štatistiky a trendy

Opatrenia na zabránenie šírenia vírusu COVID-19 mali aj v roku 2021 vplyv na realizáciu a pokles návratov najmä dobrovoľných odchodov vrátane asistovaných dobrovoľných návratov zo SR. V oblasti nútených návratov došlo k miernemu nárastu oproti roku 2020 zo 193 nútených návratov v roku 2020 na 298 nútených návratov v roku 2021. V roku 2021 boli prostredníctvom nútených návratov vrátení najmä štátni príslušníci Ukrajiny, Pakistanu, Afganistanu, Turecka a Bangladéša.

Výrazný pokles nastal v oblasti dobrovoľných odchodov vrátane asistovaných dobrovoľných návratov zo 258 v roku 2020 na 72 v roku 2021. V oblasti asistovaných dobrovoľných návratov bolo v roku 2021 zrealizovaných len 9 návratov, pričom v roku 2020 to bolo 80 asistovaných dobrovoľných návratov. Dôvodom takéhoto výrazného poklesu bola najmä zmena legislatívy v súvislosti s pandémiou COVID-19, keď sa podľa novely zákona o pobyte cudzincov pobyt cudzincov považoval za platný aj po skončení povolenia až do 1 mesiaca po zrušení mimoriadnej situácie. To naďalej výrazne obmedzovalo prístup migrantov k programu AVR. Cudzincom po skončení platnosti pobytu nebolo vydávané rozhodnutie o administratívnom vyhostení a nesplnili

tak požiadavky na registráciu do programu AVR. K nízkemu počtu asistovaných dobrovoľných návratov prispeli aj ďalšie obmedzenia súvisiace s pandemiou ako napr. obmedzenia prijímania aj vlastných občanov na strane krajín pôvodu, dopravné obmedzenia (zredukovanie počtov letov a destinácií), hygienické a zdravotné obmedzenia súvisiace s očkovaním alebo testovaním. Asistovaný dobrovoľný návrat realizovaný prostredníctvom IOM využili v roku 2021 najmä štátni príslušníci Srbska a Turecka. Reintegračná pomoc bola poskytnutá 28 osobám, najmä zo Srbska a Ukrajiny.²⁸³

V porovnaní s predchádzajúcimi rokmi celkový počet návratov zaznamenal výrazný pokles, keď napr. v roku 2017 bolo celkovo zrealizovaných 1 740 návratov, v roku 2018 to bolo 2 097 návratov a v roku 2019 to bolo 1 596 návratov (pozri **Tabuľku 12**).²⁸⁴

11.2. Vývoj v oblasti politik a legislatívy

V prijatej *Migračnej politike SR s výhľadom do roku 2025* (pozri kapitolu 2.1.) boli definované aj priority SR v oblasti readmisných dohôd a návratov.

SR v rámci svojej návratovej politiky preferuje možnosť vykonávania dobrovoľných návratov vrátane asistovaných dobrovoľných návratov, ak to umožňuje povaha prípadu a účel konania, pred nútenými návratmi. Prioritami SR v oblasti návratov a readmisných dohôd je najmä uzatvárať nové, resp. revidovať súčasné readmisné dohody a ich vykonávacie protokoly, vrátane podpory uzatvárania EÚ readmisných dohôd, posilňovať a zlepšovať spoluprácu s tretími krajinami, ktorých občania sú najčastejšie vyhostovaní, resp. u ktorých pretrvávajú problémy s realizáciou vyhostenia; zabezpečiť efektívny systém kontroly plnenia podmienok návratovej asistencie; dbať na dôsledné vymáhanie súdnych a administratívnych vyhostení; vykonávať spoločné kontroly s cieľom identifikovať nelegálnu prácu a nelegálne zamestnávanie.²⁸⁵

11.3. Nútené návraty a readmisie

V roku 2021 SR spustila platformu Readmission Case Management System (RCMS)²⁸⁶ s Pakistanom, ktorá však zatiaľ nebola použitá v praxi. SR je tiež zapojená do RCMS so Srí Lankou, ktorá už bola úspešne použitá. Zapojenie do platformy RCMS s ďalšími tretími krajinami SR zatiaľ neplánuje.²⁸⁷

Podobne ako v predchádzajúcich rokoch, pokračovala aj v roku 2021 realizácia projektu ÚHCP P PZ v oblasti návratov – *Nútený návrat – AMIF III*²⁸⁸. Jeho hlavným cieľom bolo efektívne riadenie návratových operácií a zabezpečenie trvalo udržateľného, bezpečného a dôstojného návratu štátnych príslušníkov tretích krajín, s cieľom prispieť k účinnému riadeniu migračných tokov. Aktivity projektu mali najmä operačný charakter (napr. zabezpečenie prevozu, leteniek, ubytovania, náhradných cestovných dokladov, tlmočenie, znalecké skúmanie veku a i.).

283 Zdroj: ÚHCP P PZ a IOM.

284 Zdroj: ÚHCP P PZ a IOM.

285 Migračná politika SR s výhľadom do roku 2025, dostupné na: <https://www.minv.sk/?zamer-migracnej-politiky-slovenskej-republiky&subor=419162> (citované 26. 4. 2022).

286 Systém, ktorého cieľom je uľahčenie realizácie readmisie.

287 Dotazník ÚHCP P PZ.

288 Projekt nadväzuje na Nútený návrat – AMIF II, ktorý sa realizoval v rokoch 2017 – 2019. Financovaný bol z Národného programu AMIF do 31. 12. 2021.

V roku 2021 bol ukončený národný projekt ÚHCP P PZ „*Budovanie kapacít v oblasti návratov III*“²⁸⁹. Projekt bol zameraný na vzdelávanie zamestnancov formou školení zameraných na legislatívnu úpravu a jej aplikáciu v praxi služby hraničnej a cudzineckej polície.

Mimovládna organizácia Slovenská humanitná rada pokračovala aj v roku 2021 v implementácii projektu KOMPAS III²⁹⁰, ktorý bol primárne zameraný na zabezpečenie dôstojných životných podmienok osobám umiestneným v špecializovaných zariadeniach ÚHCP P PZ alebo do 60 dní od prepustenia z týchto zariadení s dôrazom na zraniteľné skupiny. V rámci projektových aktivít boli štátnym príslušníkom tretích krajín v ÚPZC poskytované sociálne aj psychologické poradenstvo, zabezpečované voľnočasové aktivity a vzdelávanie (výučba slovenského jazyka a kultúrnej orientácie), poskytovaná doplnková zdravotná starostlivosť a materiálna pomoc, ako aj tlmočenie a preklady. Štátnym príslušníkom tretích krajín prepustených z ÚPZC po dobu 60 dní od prepustenia sa v rámci projektu poskytovala pomoc v rozsahu základnej starostlivosti (poskytnutie základných potrieb na dôstojný život, ako sú hygienické potreby, nevyhnutná zdravotná starostlivosť, príspevok na stravu, poskytnutie finančných prostriedkov na administratívne výdavky, zabezpečenie nízkoprahového ubytovania, cestovné, terénna sociálna starostlivosť), a to vždy na základe konzultácie a súhlasného stanoviska ÚPZC. Spomínané aktivity prispievajú k efektívnemu procesu návratu týchto osôb.²⁹¹

11.4. Asistované dobrovoľné návraty a reintegrácie

Medzinárodná organizácia pre migráciu (IOM) v rámci projektu *Dobrovoľný návrat a reintegrácia v krajine pôvodu*²⁹² pokračovala v roku 2021 v realizácii humánnych, dôstojných a finančne efektívnych návratov neúspešných žiadateľov o azyl a cudzincov bez povolenia na pobyt do krajiny pôvodu. V rámci týchto aktivít boli poskytované komplexné služby programu: informovanie cieľovej skupiny a spolupracujúcich inštitúcií o programe; pripravovanie a realizácia asistovaných dobrovoľných návratov do krajín pôvodu a poskytovanie reintegračnej pomoci migrantom po návrate.

V roku 2021 sa s pomocou IOM dobrovoľne vrátilo 9 cudzincov zo Slovenska do šiestich krajín. IOM poskytla reintegračnú pomoc na zabezpečenie základných životných potrieb a živobytia po návrate domov 28 jednotlivcom a rodinám v dvoch krajinách – v Srbsku a na Ukrajine. Migrantí využili pomoc najmä na zabezpečenie dočasného ubytovania, rekonštrukciu príbytkov, zdravotnú pomoc a na kombináciu viacerých druhov pomoci.²⁹³

289 Projekt bol financovaný z AMIF.

290 Projekt nadväzuje na KOMPAS II, ktorý sa realizoval od 1. 12. 2016 do 31. 12. 2019. Obdobie realizácie projektu KOMPAS III bolo od 1. 1. 2020 do 31. 12. 2021.

291 Pracros Girmanová, A., Ulrichová, N.: Opatrenia pre neregulárnych migrantov dlhodobo zotrúvajúcich v krajine: prax a výzvy – príspevok SR, IOM Bratislava, 2020.

292 Projekt bol plynulým pokračovaním predchádzajúceho projektu *Dobrovoľný návrat a reintegrácia v krajine pôvodu*. Projekt je financovaný z AMIF a pôvodná plánovaná doba implementácie bola do 31. 12. 2021. Rozhodnutím Ministerstva vnútra SR bol v roku 2021 bola predĺžená jeho realizácia do 30. 10. 2022.

293 Zdroj: IOM Bratislava.

12

Migrácia a rozvojová spolupráca

V prijatej *Migračnej politike SR s výhľadom do roku 2025* boli definované priority SR v oblasti synergie migrácie s humanitárnou pomocou a rozvojovou spoluprácou. Ide najmä o zvyšovanie koherencie medzi migračnou a rozvojovou politikou, smerovanie pomoci a spolupráce nielen do prioritných krajín, ale aj do krajín relevantných z pohľadu migrácie na Slovensko alebo EÚ, predchádzanie nútenej a neregulárnej migrácii, ako aj využívanie potenciálu cirkulárnej migrácie a vládnych štipendií na rozvoj krajín mimo EÚ.

Krajinám pôvodu či tranzitu neregulárnych migrantov a utečencov pomáhala SR v roku 2021 cez viaceré mechanizmy SlovakAid, ako aj EÚ a OSN. Systémové zmeny, ktoré by sa týkali synergie politik migrácie a rozvoja krajín mimo EÚ, Slovensko v roku 2021 neimplementovalo. Aj v roku 2021 sa SR zameriavala na riešenie pôvodu a príčin nútenej migrácie, preto pokračovala v prispievaní do zverených fondov EÚ.

Zameranie dvojstrannej rozvojovej spolupráce SR na rok 2021 uvádza migráciu ako jednu z dôležitých dlhodobých výziev rozvojovej spolupráce. SR sa v dokumente naďalej hlási k podpore „riešenia príčin migrácie v krajinách pôvodu a tranzitu, či už prostredníctvom bilaterálnych aktivít alebo v rámci regionálneho formátu V4“.

SR pripravila dve stratégie pre rozvojovú spoluprácu na roky 2021 – 2023 s Keňou a Moldavskom, v ktorých pracuje aj s migračnými témami. Nový nástroj ODA *Sharing Slovak Expertise* podporil v roku 2021 aj odovzdávanie slovenských skúseností v oblasti azylu a migrácie, čo viedlo k bliž-

šej spolupráci medzi SR a Bosnou a Hercegovinou. Bosna a Hercegovina túto skúsenosť viackrát vyzdvihla a označila ju za mimoriadne prínosnú.

Tak ako v predchádzajúcich rokoch, SR aj v roku 2021 vyhlásila výzvu na podporu aktivít, ktoré reagujú na dôsledky ozbrojených konfliktov a predchádzajú negatívnym vplyvom migrácie zlepšovaním životných podmienok obyvateľov, ako aj ich perspektív na uplatnenie sa v domovských komunitách. Išlo o výzvu na projekty humanitárnej pomoci pre krajiny Stredného a Blízkeho východu – konkrétne Sýriu, Irak a Libanon.

12.1. Rozvojová spolupráca

V prijatej *Migračnej politike SR s výhľadom do roku 2025* boli definované priority SR v oblasti synergie migrácie s humanitárnou pomocou a rozvojovou spoluprácou. Prioritami SR v oblasti humanitárnej pomoci a rozvojovej spolupráce je najmä zvyšovanie koherencie medzi migračnou a rozvojovou politikou, smerovanie pomoci a spolupráce nielen do prioritných krajín, ale aj do krajín relevantných z pohľadu migrácie na Slovensko alebo EÚ, predchádzanie nútenej a neregulárnej migrácii, ako aj využívanie potenciálu cirkulárnej migrácie a vládnych štipendií na rozvoj krajín mimo EÚ.²⁹⁴

Zameranie dvojstrannej rozvojovej spolupráce SR na rok 2021 uvádza migráciu ako jednu z dôležitých dlhodobých výziev rozvojovej spolupráce. SR sa v dokumente naďalej hlási k podpore „riešenia príčin migrácie v krajinách pôvodu a tranzitu, či už prostredníctvom bilaterálnych aktivít alebo v rámci regionálneho formátu V4“.²⁹⁵ V roku 2021 SR v rámci rozvojovej spolupráce neotvorila samostatnú výzvu pre Afganistan najmä pre nepriaznivú bezpečnostnú situáciu v krajine po prevzatí moci Talibanom, dlhodobu zúženému okruhu žiadateľov o projekty, diskutabilnej transparentnosti a nemožnosti monitorovať projekty v teréne.²⁹⁶ Pomoc pre Afganistan sa v roku 2021 realizovala primárne cez finančné príspevky medzinárodným organizáciám (UNHCR, IOM, ICRC) v celkovej výške 500 000 eur.²⁹⁷

SR pripravila tri stratégie pre rozvojovú spoluprácu na roky 2021 – 2023 s Keňou²⁹⁸, Gruzínskom²⁹⁹ a Moldavskom³⁰⁰. S migračnými témami SR pracuje v stratégii pre Keňu a Moldavsko. Stratégia pre Keňu počíta aj s pokračujúcou prioritizáciou aktivít, ktoré majú pomôcť krajine znížiť mieru nútenej a neregulárnej migrácie.³⁰¹ Stratégia s Moldavskom spomína spoluprácu v oblasti tvorby trhového prostredia a vytváraním pracovných miest tak, aby sa znížil tlak na emigráciu.³⁰²

294 Migračná politika SR s výhľadom do roku 2025, dostupné na: <https://www.minv.sk/?zamer-migracnej-politiky-slovenskej-republiky&subor=419162>

295 Zameranie dvojstrannej rozvojovej spolupráce SR na rok 2021, str. 1, dostupné na: <https://slovakaid.sk/wp-content/uploads/2021/01/Zameranie-ODA-SR-2021.pdf>

296 Zameranie dvojstrannej rozvojovej spolupráce SR na rok 2021, dostupné na: <https://slovakaid.sk/wp-content/uploads/2021/01/Zameranie-ODA-SR-2021.pdf> (citované 12. 5. 2022).

297 Dotazník MZVEZ SR.

298 Zdroj: Stratégia Slovenskej republiky pre rozvojovú spoluprácu s Kenskou republikou na roky 2021 – 2023, dostupné na https://slovakaid.sk/wp-content/uploads/2020/12/CSP-Kena_online_23.7..pdf (citované 17. 5. 2022).

299 Zdroj: Stratégia Slovenskej republiky pre rozvojovú spoluprácu s Gruzínskom 2021 – 2023, dostupné na https://slovakaid.sk/wp-content/uploads/2020/12/CSP-Gruzinsko_online_23.7..pdf (citované 17. 5. 2022).

300 Zdroj: Stratégia Slovenskej republiky pre rozvojovú spoluprácu s Moldavskou republikou na roky 2021 – 2023, dostupné na https://slovakaid.sk/wp-content/uploads/2020/12/CSP-Moldavsko_online_23.7..pdf (citované 17. 5. 2022).

301 Zdroj: Stratégia Slovenskej republiky pre rozvojovú spoluprácu s Kenskou republikou na roky 2021 – 2023, dostupné na https://slovakaid.sk/wp-content/uploads/2020/12/CSP-Kena_online_23.7..pdf (citované 17. 5. 2022).

302 Zdroj: Stratégia Slovenskej republiky pre rozvojovú spoluprácu s Moldavskou republikou na roky 2021 – 2023, dostupné na https://slovakaid.sk/wp-content/uploads/2020/12/CSP-Moldavsko_online_23.7..pdf (citované 17. 5. 2022).

Nový nástroj ODA *Zdieľanie slovenskej skúsenosti (Sharing Slovak Expertise)* podporil v roku 2021 aj výmenu a odovzdávanie slovenských skúseností v oblasti azylu a migrácie, čo viedlo v septembri 2021 k podpisu *Memoranda o spolupráci v oblasti migrácie a azylu medzi Slovenskou republikou a Bosnou a Hercegovinou* (pozri časť 9.3.). Na túto aktivitu nadviazalo o niekoľko mesiacov vyslanie expertov Migračného úradu MV SR do Bosny a Hercegoviny, aby zistili aktuálnu situáciu, jej vývoj priamo z terénu, zmapovali existujúce potreby a vymenili si skúsenosti z oblasti príjmu a práce so žiadateľmi o azyl v azylových zariadeniach/migrantmi v dočasných centrách, osobitne aj so zraniteľnými skupinami.³⁰³

V roku 2021 pokračovali projekty v spolupráci s krajinami V4. Príkladom je projekt v Keni, prostredníctvom ktorého sa podporuje riešenie príčin neregulárnej a nútenej migrácie v Keni vytváraním nových pracovných miest pre mladých ľudí a stimuluje ekonomickú samostatnosť obyvateľov v oblasti poľnohospodárstva (1,9 mil. eur). V rámci projektu sa podarilo získať finančné zdroje (580-tisíc eur) cez AgriFI Kenya Challenge Fund na výstavbu fabriky na spracovanie kešu orechov a sezamu v Kilifi a taktiež grant z Nórskej agentúry pre rozvojovú spoluprácu (2,81 mil. eur) na nadväzujúce aktivity projektu.³⁰⁴

12.2. Humanitárna pomoc

Tak ako v predchádzajúcich rokoch, SR aj v roku 2021 vyhlásila výzvu na podporu aktivít, ktoré reagujú na dôsledky ozbrojených konfliktov a predchádzajú vzniku a negatívnym vplyvom migrácie zlepšovaním životných podmienok obyvateľov, ako aj ich perspektív na uplatnenie sa v domovských komunitách. Išlo o výzvu na projekty humanitárnej pomoci pre krajiny Stredného a Blízkeho východu – konkrétne Sýriu, Irak a Libanon. Bolo schválených päť humanitárnych projektov v celkovej výške dotácií 999 914,97 eur (dva projekty prebiehajú v Libanone, dva v Sýrii a jeden v Iraku). Vo výzve sa kládla osobitná pozornosť na zlepšovanie životných podmienok utečencov a vnútorne vysídlených osôb, nepriaznivej ekonomickej situácie jednotlivcov, ako aj vytváraniu predpokladov na ich návrat, pokiaľ to situácia v domovskej krajine alebo na mieste pôvodného bydliska umožňuje.³⁰⁵ Klinikum v palestínskom utečeneckom tábore Dbayeh v Libanone, ktorá je projektom Vysokej školy zdravotníctva a sociálnej práce svätej Alžbety v máji 2021 navštívila aj slovenská delegácia vedená štátnou tajomníčkou MZVEZ SR Ingrid Brockovou. Zúčastnení poslanci slovenského parlamentu a zástupcovia MZVEZ SR priniesli Libanonu aj materiálnu humanitárnu pomoc v objeme dvoch ton, ktorá mala slúžiť najmä na opatrenia proti šíreniu COVID-19. Pomoc bola oficiálne odovzdaná Univerzitnej nemocnici v Bejrúte.³⁰⁶

Medzi finančné príspevky SR v roku 2021 v oblasti medzinárodnej ochrany patrilo napríklad 957 880 eur do Zvereneckého fondu EÚ FRiT (angl. EU Facility for Refugees in Turkey), 30 000 eur pre UNHCR počas donorskej konferencie k Venezuele a 50 000 eur pre Medzinárodnú federáciu Červeného kríža v súvislosti so situáciou na hraniciach medzi EÚ a Bieloruskom.

SR podporila v roku 2021 najzraniteľnejšie skupiny obyvateľstva – migrantov a utečencov – aj formou materiálnej humanitárnej pomoci, ktorá sa distribuovala v Litve, Bosne a Hercegovine a Grécku.

V roku 2021 SR tiež pokračovala v poskytovaní vládnych štipendií (pozri časť 3.4.) pre krajiny zasiahnuté konfliktom, resp. pre krajiny pôvodu migrácie. V roku 2021 udelila 25 štipendií pre študentov z krajín postihnutých konfliktom.³⁰⁷

303 Dotazník MZVEZ SR.

304 Dotazník MZVEZ SR.

305 Dotazník MZVEZ SR.

306 Zdroj: Dotazník MZVEZ SR a <https://spravy.rtvsk.sk/2021/05/slovensky-projekt-pomaha-palestinskym-utecencom-v-libanone/?fbclid=IwAR-2gFz1tfy55DjavAA01pmi3glwFw6JtxzTiPHrEgMpE1PrexPrk3heyYqQ> (citované 17. 5. 2022).

307 Dotazník MZVEZ SR.

Bibliografia

Publikácie a prieskumy

Asylum and Migration Glossary – a Tool for Better Comparability 7.0 (2020). European Migration Network.

Behúňová, K., Mészárosová, S., Oboňová, S. (2020): Výročná správa o migrácii a azyle v Slovenskej republike za rok 2019. Európska migračná sieť, IOM, Bratislava.

Behúňová, K., Oboňová, S. (2021): Výročná správa o migrácii a azyle v Slovenskej republike za rok 2020. Európska migračná sieť, IOM, Bratislava.

Demografia a sociálna štatistika, Zahraničné sťahovanie 2021 (2022). Štatistický úrad Slovenskej republiky.

Chudžíková, A. et al. (2021): Cudzinci na Slovensku. Hľadanie nového domova. Skúsenosti cudzincov s integráciou na Slovensku – výskumné zistenia. Centrum pre výskum etnicity a kultúry (CVEK), Bratislava.

Mészárosová, S., Oboňová, S. (2019): Výročná správa o migrácii a azyle v Slovenskej republike za rok 2018. Európska migračná sieť, IOM, Bratislava.

Obete obchodovania s ľuďmi z krajín mimo EÚ: zisťovanie, identifikácia a ochrana (2021). Európska migračná sieť, IOM, Bratislava.

Organizácia azylovej a migračnej politiky v Slovenskej republike (2021). Európska migračná sieť, IOM, Bratislava.

Pracros Girmanová, A., Ulrichová, N.: Opatrenia pre neregulárnych migrantov dlhodobo zotrvávajúcich v krajine: prax a výzvy – príspevok SR. Európska migračná sieť, IOM, Bratislava.

Prieskum agentúry Focus (2021). Nadácia Milana Šimečku a Centra výskumu etnicity a kultúry CVEK. Trafficking in Persons Report 2021 (2022). U.S. Department of State.

Dokumenty a materiály

Akčný plán boja proti obchodovaniu s ľuďmi na roky 2019 – 2023.

Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky, Úradom Vysokého komisára Organizácie Spojených národov pre utečencov a Medzinárodnou organizáciou pre migráciu o humanitárnom transfere utečencov, ktorí potrebujú medzinárodnú ochranu cez Slovenskú republiku (aktuálna verzia).

Dotazník vyplnený odborom medzinárodných vzťahov a európskych záležitostí kancelárie ministra vnútra SR.

Dotazník vyplnený migračným úradom Ministerstva vnútra SR.

Dotazník vyplnený Ministerstvom práce, sociálnych vecí a rodiny SR.

Dotazník vyplnený Ministerstvom zahraničných vecí a európskych záležitostí SR.

Dotazník vyplnený Štatistickým úradom SR.

Dotazník vyplnený Úradom IOM v SR.

Dotazník vyplnený Úradom hraničnej a cudzineckej polície Prezídia Policajného zboru.

Dotazník vyplnený odborom zahraničných vecí a európskych záležitostí Kancelárie ministra vnútra SR.

Dotazník vyplnený odborom zahraničnej pomoci Sekcie európskych programov Ministerstva vnútra Slovenskej republiky.

Migračná politika Slovenskej republiky s výhľadom do roku 2025.

Monitoring médií IOM za rok 2021.

Národný akčný plán boja proti obchodovaniu s ľuďmi na roky 2019 – 2023.

Národná stratégia očkovania proti ochoreniu COVID-19 v podmienkach Slovenskej republiky.

Národná stratégia integrovaného riadenia hraníc na roky 2019 až 2022 (2019).

Plán obnovy: Komponent 10 – Lákanie a udržanie talentov a Komponent 9 – Efektívnejšie riadenie a posilnenie financovania výskumu, vývoja a inovácií (2021).

Programové vyhlásenie vlády Slovenskej republiky na obdobie rokov 2020 – 2024.

Schéma pracovnej mobility pre Slovenskú republiku

Situačná správa pre oblasť boja proti obchodovaniu s ľuďmi v Slovenskej republike za rok 2021

Správa GRETA pre Slovenskú republiku (tretie kolo monitorovania).

Stratégia Slovenskej republiky pre rozvojovú spoluprácu s Gruzínskom 2021 – 2023.

Stratégia Slovenskej republiky pre rozvojovú spoluprácu s Kenskou republikou na roky 2021 – 2023.

Strednodobá stratégia rozvojovej spolupráce SR na roky 2019 – 2023.

Sumarizácia a analýza rozsudkov súdov Slovenskej republiky týkajúcich sa trestných činov obchodovania s ľuďmi za roky 2015 – 2020.

Štatistický prehľad legálnej a nelegálnej migrácie v Slovenskej republike za rok 2021.

Štatistická správa migračného úradu Ministerstva vnútra Slovenskej republiky – rok 2021.

Zameranie dvojstrannej rozvojovej spolupráce SR na rok 2021.

Legislatíva

Nariadenie Ministerstva vnútra SR č. 161/2020 o zabezpečení programu podpory a ochrany obeť obchodovania s ľuďmi.

Vládny návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 40/1993 Z. z. o štátnom občianstve Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov.

Zákon č. 40/1993 Z. z. o štátnom občianstve Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov.

Zákon č. 145/1995 Z. z. o správnych poplatkoch.

Zákon č. 404/2011 Z. z. o pobyte cudzincov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Zákon č. 480/2002 Z. z. o azyle a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Zákon č. 580/2004 Z. z. o zdravotnom poistení a o zmene a doplnení zákona č. 95/2002 Z. z. o poisťovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony.

Zákon č. 5/2004 o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Internet

www.ambrela.org

www.cvek.sk

www.cvtisr.sk

www.danubecompass.org

www.dennikn.sk

www.dobrenoviny.sk

www.easo.europa.eu

www.ec.europa.eu

www.emn.sk

www.employment.gov.sk

www.euractiv.sk

www.fjuzn.sk

www.frontex.europa.eu

www.hrl.sk

www.charita.sk

www.infosecurtiy.sk

www.iom.sk

www.mic.iom.sk

www.minedu.sk

www.minv.sk

www.mzv.sk

www.nrsr.sk

www.obchodsludmi.sk

www.planobonovy.sk

www.pluska.sk

www.pravda.sk

www.rokovania.gov.sk

www.scitanie.sk

www.spravy.rtvsk

www.slovakaid.sk

www.slov-lex.sk

www.slovak.statistics.sk

www.sme.sk

www.standardnepostupy.sk

www.startitup.sk

www.state.gov

www.statistics.sk

www.upsvar.sk

www.teraz.sk

www.trend.sk

www.tvnoviny.sk

www.youtube.com

www.zakonypreludi.sk

Príloha: Národné štatistiky

Príloha obsahuje vybrané štatistiky z oblasti migrácie a medzinárodnej ochrany za rok 2021 vrátane tých, ktoré sa nezbierajú na úrovni EÚ v rámci Eurostatu³⁰⁸ alebo agentúry Frontex³⁰⁹.

Národné štatistiky za Slovensko sú dostupné najmä v ročenkách ÚHCP P PZ³¹⁰ (regulárna a neregulárna migrácia, návraty), ročných štatistikách MÚ MV SR³¹¹ (medzinárodná ochrana vrátane maloletých bez sprievodu žiadajúcich o azyl), štatistikách ÚPSVR³¹² (zamestnávanie cudzincov a maloletí bez sprievodu nežiadajúci o azyl), MZVEZ SR³¹³ (víza), ŠÚ SR³¹⁴ (demografické údaje a zahraničná migrácia), Sekcie verejnej správy MV SR³¹⁵ (občianstvo) a MŠVVŠ SR³¹⁶ (vzdelávanie detí). Sumár základných štatistických údajov o migrácii na Slovensku za kalendárny rok z Eurostatu sa poskytuje v Prehľadě EMN³¹⁷ o vývoji v oblasti migrácie a medzinárodnej ochrany (angl. country factsheet) alebo na webovej stránke Úradu Medzinárodnej organizácie pre migráciu (IOM) v SR³¹⁸.

Tabuľka 1: Cudzinci s platným pobytom v SR v roku 2021 (podľa štátnej príslušnosti a druhu pobytu)

Ukazovateľ	Stav k 31. 12. 2021	Najpočetnejšie skupiny cudzincov podľa štátnej príslušnosti
Počet cudzincov s platným pobytom	167 519	1. Ukrajina (56 480) 2. Srbsko (16 331) 3. Česko (12 562) 4. Maďarsko (9 565) 5. Vietnam (7 235)
Podiel cudzincov na celkovom počte obyvateľov	3,08 %	
Počet štátnych príslušníkov tretích krajín s platným pobytom	111 427	prechodný pobyt: 85 286
		trvalý pobyt: 26 066
		tolerovaný pobyt: 75
Podiel štátnych príslušníkov tretích krajín na celkovom počte cudzincov	66,52 %	1. Ukrajina (56 480) 2. Srbsko (16 331) 3. Vietnam (7 235) 4. Rusko (6 389) 5. Spojené kráľovstvo (2 795)
Podiel štátnych príslušníkov tretích krajín na celkovom počte obyvateľov	2,05 %	

Zdroj: ÚHCP P PZ a ŠÚ SR.

Poznámka: Celkový počet obyvateľov SR predstavuje počet osôb s trvalým pobytom na území SR bez ohľadu na štátne občianstvo. K 31. 12. 2021 bol celkový počet obyvateľov 5 434 712.

308 Dostupné na: http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Migration_and_migrant_population_statistics (citované 8. 3. 2021).

309 Dostupné na: <http://frontex.europa.eu/publications/> (citované 8. 3. 2021).

310 Dostupné na: <http://www.minv.sk/?rocnky> (citované 8. 3. 2021).

311 Dostupné na: <http://www.minv.sk/?statistiky-20> (citované 8. 3. 2021).

312 Dostupné na: http://www.upsvar.sk/statistiky/zamestnavanie-cudzincov-statistiky.html?page_id=10803 (citované 8. 3. 2021).

313 Štatistiky o počtoch vydaných víz sú k dispozícii iba na vyžiadanie.

314 Dostupné na: https://slovak.statistics.sk/wps/portal/ext/themes/demography/population/news!/ut/p/b1/jdDRColwFABgZ-kF3HFbc7ucRn-MI5jTLdhMWEVJqUBS9fRbeZp27A9__wznlogLZprxXx_JWtU15fu-WbY2nue-7Eri_wqC9OHXnxqi5Szuw6UCgZEi9CIBHagxahnkqDCEgyX95-Dl-SfuVnyFa72nnsawccAEKx4IJZoCxsSBojexgRe71YJoIWAqqgkm6mJeBphnEcOg2A8Abg-GnvABA1fGYVsfUHY9oUudF89MV8IRj5AKItt/dl4/d5/L2dBISEVZOFBIS9nQSEh/ (citované 8. 3. 2021).

315 Štatistiky sú k dispozícii iba na vyžiadanie.

316 Štatistiky sú k dispozícii iba na vyžiadanie od ministerstva alebo priamo od Centra vedecko-technických informácií SR, ktoré dané štatistiky spracúva a zverejňuje.

317 Dostupné na: <https://emn.sk/sk/na-stiahnutie-emn/publikacie-emn/itemlist/category/5-vyrocnne-spravy-emn> (citované 8. 3. 2021).

318 Dostupné na: <http://www.iom.sk/sk/migracia/migracia-na-slovensku> (citované 8. 3. 2021).

Tabuľka 2: Štátni príslušníci tretích krajín s platným pobytom v krajoch SR v roku 2021

Kraj	Stav k 31. 12. 2021
Bratislavský kraj	38 945
Trnavský kraj	13 805
Košický kraj	13 760
Nitriansky kraj	12 041
Prešovský kraj	9 957
Žilinský kraj	9 318
Trenčiansky kraj	7 718
Banskobystrický kraj	5 883
Spolu	111 427

Zdroj: ÚHCP P PZ.

Tabuľka 3: Povolenia na pobyt vydané v SR štátnym príslušníkom tretích krajín v roku 2021 (podľa pohlavia a účelu pobytu³¹⁹)

Pohlavie	Spolu (z toho prvé povolenia)	Účel pobytu			
		Vytvorenie a opätovné zjedno- tenie rodiny ³²⁰ (rodinné dôvody)	Vzdelávanie a štúdium ³²¹	Platené činnosti ³²²	Iné ³²³
Muži	:	:	:	:	:
Ženy	:	:	:	:	:
Spolu (z toho prvé povolenia)	53 931 (29 067)	8 405 (3 707)	4 232 (2 721)	39 314 (21 852)	1 980 (787)

Zdroj: ÚHCP P PZ.

Vysvetlivky: Spolu povolenia na pobyt sa rozumejú všetky udelené, obnovené alebo predĺžené pobyty v danom roku.

Prvým pobytom (údaje v zátvorke) sa rozumejú pobyty, ktoré boli udelené v danom roku na území SR úplne prvýkrát, alebo po dobe minimálne 6 mesiacov od skončenia predchádzajúceho pobytu.

319 Dôvody udelenia pobytu sú v súlade s príslušnou legislatívou EÚ [Nariadenie Komisie (EÚ) č. 216/2010 z 15. marca 2010, ktorým sa vykonáva nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 862/2007 o štatistike Spoločenstva o migrácii a medzinárodnej ochrane, pokiaľ ide o vymedzenia kategórií dôvodov vydania povolení na pobyt]. Dôvody sú rozdelené do štyroch kategórií: 1. Vytvorenie a opätovné zjednotenie rodiny (rodinné dôvody), 2. Vzdelávanie a štúdium, 3. Platené činnosti a 4. Iné dôvody. Jednotlivé národné druhy a účely pobytov sú rozdelené do týchto štyroch kategórií.

320 Do kategórie **vytvorenie a opätovné zjednotenie rodiny (rodinné dôvody)** patria pobyty podľa zákona č. 404/2011 Z. z. o pobyte cudzincov: 1. prechodný pobyt – osoba s dlhodobým pobytom v inom ČS EÚ v zmysle § 30 ods. 1 písm. e); zlúčenie rodiny; Slovák žijúci v zahraničí (ak cudzinec uvedie kategóriu rodina); 2. trvalý pobyt na päť rokov v zmysle § 43 ods. 1 písm. a) až d); rodinný príslušník občana EÚ; brexit na 5 rokov (ak cudzinec uvedie kategóriu rodina) – evidujeme od roku 2020; 3. trvalý pobyt na neobmedzený čas v zmysle § 46 ods. 1 písm. a) a b); rodinný príslušník občana EÚ – trvalý; 4. dlhodobý pobyt v zmysle § 52 ods. 1 písm. a) – rodina; Slovák žijúci v zahraničí (ak cudzinec uvedie kategóriu rodina); § 52 ods. 1 písm. b) (ak cudzinec uvedie kategóriu rodina); brexit na neobmedzený čas (ak cudzinec uvedie kategóriu rodina) – evidujeme od roku 2020; 5. tolerovaný pobyt – ak si to vyžaduje rešpektovanie súkromného a rodinného života cudzinca a neohrozuje bezpečnosť štátu a verejný poriadok v zmysle § 58 ods. 1 písm. b).

321 Do kategórie **vzdelávanie a štúdium** patria pobyty podľa zákona č. 404/2011 Z. z. o pobyte cudzincov: 1. prechodný pobyt na účel štúdia (štúdium – študent, štúdium – žiak); štúdium – študent/§ 24 ods. 1 písm. b), štúdium – študent/§ 24 ods. 1 písm. c), štúdium – študent/§ 34 ods. 1 písm. b), štúdium – žiak/§ 24 ods. 1 písm. a); osobitná činnosť – program vlády alebo EÚ (len s kategóriou štúdium); osobitná činnosť – medzinárodná zmluva (len s kategóriou štúdium); osobitná činnosť – stáž v rámci štúdia mimo SR; osobitná činnosť – dobrovoľnícka činnosť; na účel osoba s dlhodobým pobytom v inom ČS EÚ v zmysle § 30 ods. 1 písm. c) alebo v zmysle § 30 ods. 1 písm. d) (ak cudzinec uvedie kategóriu štúdium); Slovák žijúci v zahraničí (ak cudzinec uvedie kategóriu štúdium); 2. trvalý pobyt na päť rokov – brexit na 5 rokov (ak cudzinec uvedie kategóriu štúdium) – evidujeme od roku 2020; 3. dlhodobý pobyt na neobmedzený čas v zmysle § 52 ods. 1 písm. a) – Slovák žijúci v zahraničí (ak cudzinec uvedie kategóriu štúdium); § 52 ods. 1 písm. a) – osobitná činnosť (ak cudzinec uvedie kategóriu štúdium), § 52 ods. 1 písm. b) (cudzinec uvedie kategóriu štúdium);

322 Do kategórie **platené činnosti** patria pobyty podľa zákona č. 404/2011 Z. z. o pobyte cudzincov: 1. prechodný pobyt na účel podnikania; podnikanie – start-up; zamestnania v zmysle § 23 ods. 1 a 2, sezónne zamestnanie; osobitná činnosť – novinár; osobitná činnosť – lektorská činnosť; osobitná činnosť – umelecká činnosť; osobitná činnosť – športová činnosť; osobitná činnosť – medzinárodná zmluva (len s kategóriou platené); osobitná činnosť – program vlády alebo EÚ (len s kategóriou platené), na účely vnútropodnikového presunu (ICT – riadiaci pracovník, ICT – odborník, ICT – stážista); osoba s dlhodobým pobytom v inom členskom štáte v zmysle § 30 ods. 1 písm. a) a b) a aj v zmysle § 30 ods. 1 písm. d) (ak cudzinec uvedie kategóriu platené); plnenie služobných povinností civilnými zložkami ozbrojených síl v zmysle § 28; modrá karta EÚ; výskum a vývoj; výskum a vývoj/ § 34 ods. 1 písm. b); Slovák žijúci v zahraničí (ak cudzinec uvedie kategóriu platené); 2. trvalý pobyt na päť rokov v zmysle § 43 ods. 1 písm. e) – záujem SR; brexit na 5 rokov (ak cudzinec uvedie kategóriu platené) – evidujeme od roku 2020; 3. trvalý pobyt na neobmedzený čas v zmysle § 46 ods. 1 písm. a) – záujem SR; 4. dlhodobé pobyty v zmysle § 52 ods. 1 písm. a) – zamestnanie; § 52 ods. 1 písm. a) – podnikanie; § 52 ods. 1 písm. a) – výskum a vývoj; § 52 ods. 1 písm. a) – Slovák žijúci v zahraničí (ak cudzinec uvedie kategóriu platené), § 52 ods. 1 písm. a) – osobitná činnosť (ak cudzinec uvedie kategóriu platené), § 52 ods. 1 písm. b) (ak cudzinec uvedie kategóriu platené); § 52 ods. 1 písm. c) – držiteľ modrej karty EÚ; brexit na neobmedzený čas (ak cudzinec uvedie kategóriu platené) – evidujeme od roku 2020.

Tabuľka 4: Cudzinci zamestnaní v SR v roku 2021

	Stav k 31. 12. 2021 (z toho ženy)	Najpočetnejšie skupiny cudzcov podľa štátnej príslušnosti	Najpočetnejšie skupiny štátnych príslušníkov tretích krajín
Občania EÚ/EHP	29 595 (8 465)	1. Ukrajina (19 453) 2. Srbsko (9 243)	1. Ukrajina (19 453) 2. Srbsko (9 243)
Štátni príslušníci tretích krajín	38 593 (10 966)	3. Rumunsko (7 016) 4. Česká republika (6 006) 5. Maďarsko (5 105)	3. Rusko (809) 4. Kórejská republika (749) 5. Bosna a Hercegovina (722)
Spolu	68 188 (19 431)		

Zdroj: ÚPSVR.

Tabuľka 5: Víza vydané Slovenskou republikou štátnym príslušníkom tretích krajín v roku 2021 (podľa druhu víza a predchádzajúceho pobytu)

Spolu	(Schengenské) krátkodobé víza (víza typu A a C a LTV víza)		Národné víza (víza typu D)*	
	predchádzajúci pobyt			
	vydané v tretej krajine	vydané pobývajúcim v inom ČŠ EÚ	vydané v tretej krajine	vydané pobývajúcim v v inom ČŠ EÚ
8 365	3 241	4 77	4 475	172

Zdroj: MZVEZ SR (na základe podkladov Microcomp zo systému NVIS).

* MV SR z celkového počtu udelilo 100 národných víz.

Vysvetlivky:
vízum typu A – letiskové tranzitné vízum,
vízum typu C – turistické vízum,
vízum typu D – národné vízum,
vízum LTV – vízum s obmedzenou územnou platnosťou.

323 Do kategórie **iné dôvody** patria tieto pobyt podľa zákona č. 404/2011 Z. z. o pobyte cudzincov, ktoré nepatria do žiadnej z predchádzajúcich troch kategórií: 1. prechodný pobyt na účel osobitná činnosť – zdravotná starostlivosť – poskytnutie zdravotnej starostlivosti a na sprevádzanie štátneho príslušníka tretej krajiny, ktorému sa poskytuje zdravotná starostlivosť; Slovák žijúci v zahraničí (ak cudzinec uvedie kategóriu iné dôvody), osoba s dlhodobým pobytom v inom ČŠ EÚ v zmysle § 30 ods. 1 písm. d) (ak cudzinec uvedie kategóriu iné dôvody); 2. trvalý pobyt na päť rokov podľa § 43 ods. 1 písm. e) – ak je to v záujme Slovenskej republiky a podľa § 45a (ak cudzinec uvedie kategóriu iné dôvody); brexit na 5 rokov (ak cudzinec uvedie kategóriu iné dôvody) – evidujeme od roku 2020; 3. trvalý pobyt na neobmedzený čas podľa § 46 ods. 2 – ak je to z dôvodu bezpečnostných záujmov Slovenskej republiky (ak cudzinec uvedie kategóriu iné dôvody); 4. dlhodobý pobyt na neobmedzený čas v zmysle § 52 ods. 1 písm. a) – Slovák žijúci v zahraničí (ak cudzinec uvedie kategóriu iné); § 52 ods. 1 písm. b) (ak cudzinec uvedie kategóriu iné); brexit na neobmedzený čas (ak cudzinec uvedie kategóriu iné dôvody) – evidujeme od roku 2020; 5. tolerovaný pobyt – ak ide o neplnoletú osobu nájdenú na území SR v zmysle § 58 ods. 1 písm. a) alebo ak ide o obeť obchodovania s ľuďmi, ktorá má najmenej 18 rokov v zmysle § 58 ods. 1 písmeno c), prípadne ide o obeť obchodovania s ľuďmi, ktorá má najmenej 18 rokov, kde sa za tolerovaný pobyt považuje obdobie najviac 90 dní v zmysle § 58 ods. 3, ďalej ak to vyplýva z medzinárodných záväzkov Slovenskej republiky v zmysle § 58 ods. 1 písm. d), taktiež ak ide o nelegálne zamestnanú osobu za osobitne vykorisťujúcich podmienok alebo o nelegálne zamestnanú maloletú osobu, ktorej prítomnosť je

Tabuľka 6: Nadobudnuté občianstvo SR* v roku 2021 (podľa pohlavia a predchádzajúceho štátneho občianstva)

Pohlavie	Nadobudnuté občianstvo SR cudzincami	Najpočetnejšie skupiny cudzincov podľa predchádzajúceho štátneho občianstva	Nadobudnuté občianstvo SR štátnymi príslušníkmi tretích krajín**	Najpočetnejšie skupiny ŠPTK podľa predchádzajúceho štátneho občianstva (tretie krajiny)
Muži	373	1. Maďarsko (104) 2. Česká republika (59) 3. Nemecko (16)	270	1. Srbsko (242) 2. Ukrajina (75)
Ženy	334	4. Švajčiarsko (13) 5. Rumunsko (9)	210	3. Rusko (36) 4. USA (22) 5. Spojené kráľovstvo (18)
Spolu	707		480	

Zdroj: MV SR.

Poznámka: * Občianstvo SR sa zvyčajne získava naturalizáciou.

** V nadväznosti na tzv. brexit zahŕňa celkový počet aj štátnych príslušníkov Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska.

Tabuľka 7: Cudzinci v školskom systéme v SR k 15. 9. 2020 (školský rok 2020/2021) – materské, základné a stredné školy

Ukazovateľ	Spolu	Z toho štátni príslušníci tretích krajín	Najpočetnejšie skupiny štátnych príslušníkov tretích krajín
Cudzinci v materských školách	1 089	:	:
Cudzinci na základných školách	4 809	:	:
Cudzinci na stredných školách	2 697	:	:
Cudzinci spolu	8 595	:	:

Zdroj: Centrum vedecko-technických informácií SR.

Poznámka: Ide o materské a základné školy štátne, súkromné, cirkevné a špeciálne. V prípade stredných škôl ide o gymnáziá, konzervatóriá, stredné odborné školy a špeciálne stredné školy.

na území SR nevyhnutná na účely trestného konania v zmysle § 58 ods. 2; 6. doplnková ochrana; 7. azyl.

Tabuľka 8: Neregulárna migrácia v SR v roku 2021

Ukazovateľ	Počet prípadov	Najpočetnejšie skupiny osôb tretích krajín podľa štátnej príslušnosti
Zaznamenané neoprávnené prekročenie štátnej hranice	210	1. Pakistan (31) 2. Ukrajina (21) 3. Afganistan (18) 4. Bangladéš (17) 5. Turecko (16)
Zaznamenaný neoprávnený pobyt	1 559	1. Afganistan (452) 2. Maroko (284) 3. Sýria (201) 4. Ukrajina (187) 5. Alžírsko (64)
Spolu	1 769	1. Afganistan (470) 2. Maroko (285) 3. Ukrajina (208) 4. Sýria (207) 5. Pakistan (93)

Zdroj: ÚHCP P PZ.

Tabuľka 9: Prevádzané osoby v SR v roku 2021³²⁴

Ukazovateľ	Muži	Ženy	Spolu	Najpočetnejšie skupiny osôb tretích krajín podľa štátnej príslušnosti
Štátni príslušníci tretích krajín identifikovaní ako prevádzané osoby	:	:	834/270*	1. Srbsko 2. Sýria 3. Afganistan 4. Somálsko 5. Ukrajina

Zdroj: ÚHCP P PZ.

* 834 neregulárnych migrantov bolo zadokumentovaných vo vyšetrovacích spisoch v roku 2021, pričom skutky sa stali aj v predchádzajúcich rokoch. Z uvedeného počtu bolo v roku 2021 zadržaných 270 migrantov, ktorí na územie SR vstúpili neoprávnené s pomocou prevádzáčov.

Vysvetlivky:

(:) Údaj nie je k dispozícii (v dokumentovaných prípadoch NJBPNN sa zaznamenáva len štátna príslušnosť neregulárnych migrantov a súvislosť s trestným činom, pre ktorý bolo proti prevádzáčom vznesené obvinenie).

324 Podľa § 355 a § 356 zákona č. 300/2005 Z. z. Trestného zákona sa prevádzáčstvo definuje takto:

„§ 355 – Kto pre osobu, ktorá nie je štátnym občanom SR alebo osobou s trvalým pobytom na území SR, organizuje nedovolené prekročenie štátnej hranice SR alebo prechod cez jej územie, alebo také konanie umožní, alebo v ňom pomáha, prípadne za finančnú alebo inú materiálnu výhodu.

§ 356 – Kto v úmysle získať pre seba alebo iného priamo či nepriamo finančnú výhodu alebo inú materiálnu výhodu osobe, ktorá nie je občanom SR alebo občanom iného členského štátu Európskej únie, alebo občanom zmluvného štátu Dohody o EHP, alebo nemá trvalý pobyt na ich území, umožní alebo pomáha zotrvať, alebo sa nedovolené zamestnať na území SR, iného členského štátu Európskej únie alebo zmluvného štátu Dohody o EHP, potrestá sa odňatím slobody na dva až osem rokov.“

Tabuľka 10: Prevádzачi v SR – vybrané ukazovatele v roku 2021

Ukazovateľ	Prevádzачi		
	zadržaní ako podozriví/obvinení	najpočetnejšia štátna príslušnosť	odsúdení
Spolu ³²⁵	124*/106**	1. Slovenská republika 2. Ukrajina 3. Sýria	21***

Zdroj: ÚHCP P PZ (zadržaní ako podozriví), Generálna prokuratúra SR (obvinení) a MS SR (odsúdení).

* Celkový počet osôb, ktoré boli podozrivé z trestného činu prevádzáčstva.

** Počet vznesených obvinení (z celkového počtu zadržaných osôb). Voči 54 osobám bolo vznesené obvinenie za napomáhanie nelegálneho vstupu a voči 52 osobám bolo vznesené obvinenie za napomáhanie k získaniu nelegálneho pobytu.

*** 20 osôb bolo odsúdených podľa § 355 a 16 osôb podľa § 356 zákona č. 300/2005 Z. z. Trestného zákona.

Tabuľka 11: Zaistení štátni príslušníci tretích krajín v SR v roku 2021

	ÚPZC Sečovce	ÚPZC Medveďov	Spolu
Počet umiestnených ŠPTK k 1. 1. 2021	105	79	184
Počet umiestnených ŠPTK k 31. 12. 2021	62	72	134
Počet umiestnených ŠPTK počas roka 2021	395	593	988

Vysvetlivka: Zaistených štátnych príslušníkov tretích krajín SR umiestňuje do útvarov policajného zaistenia pre cudzincov (ÚPZC).

325 Číslo zahŕňa odsúdených podľa § 355, § 356 nového Trestného zákona č. 300/2005 Z. z. a § 171a starého Trestného zákona č. 140/1961 Zb. (podľa povahy trestného činu).

Tabuľka 12: Štátni príslušníci tretích krajín vrátení zo SR v roku 2021 (podľa druhu návratu, štátnej príslušnosti a krajiny návratu)

Ukazovateľ	Vrátení v rámci opatrení núteného návratu*				Vrátení dobrovoľne (vrátane AVR)**				Vrátení dobrovoľne v rámci programu AVR				Osoby s poskytnutou reintegračnou pomocou v rámci AVR			
	Spolu	M	Ž	z nich ML	Spolu	M	Ž	z nich ML	Spolu	M	Ž	z nich ML	Spolu	M	Ž	z nich ML
Spolu	298	267	31	12	72	53	19	0	9	5	4	0***	28	6	22	0***
Najpočetnejšie skupiny podľa štátneho občianstva	1. Ukrajina (75) 2. Pakistan (31) 3. Turecko (21) 4. Afganistan (18) 5. Bangladéš (17)				1. Ukrajina (58) 2. Srbsko (4) 3. Gruzínsko/Turecko (2)				1. Srbsko (3) 2. Turecko (2) 3. Ukrajina/Moldavsko/Čína/Nigéria (1)				1. Srbsko (23) 2. Ukrajina (5)			
Najčastejšie krajiny návratu	1. Ukrajina (237) 2. Maďarsko (25) 3. Srbsko (10) 4. Turecko (6) 5. Gruzínsko (5)				1. Ukrajina (60) 2. Srbsko (4) 3. Gruzínsko/Turecko (2)				1. Srbsko 2. Turecko 3. Čína/Moldavsko/Nigéria/Ukrajina				1. Srbsko 2. Ukrajina			

Zdroj: ÚHCP P PZ³²⁶ a Úrad IOM v SR³²⁷.

* Nútený návrat – v tejto kategórii sú zahrnuté prípady výkonu rozhodnutia o administratívnom alebo súdnom vyhostení prostredníctvom eskorty útvarom PZ: a) cez vonkajšiu pozemnú hranicu, b) cez vnútornú pozemnú hranicu alebo c) letecky do tretej krajiny.

** Vrátení dobrovoľne (vrátane AVR) – v tejto kategórii je zahrnuté: a) dobrovoľné splnenie povinnosti vycestovať z územia SR v lehote stanovenej na tento účel vo vydanom rozhodnutí o AV z dôvodu zistenia neoprávneného pobytu vo vnútrozemí (splnenie povinnosti bolo zaznamenané na hraničnom priechode na vonkajšej hranici) alebo b) opustenie územia SR pri zistení neoprávneného pobytu na hraničnom priechode pri výstupe cudzinca v smere zo SR, za ktoré bolo cudzincovi vydané rozhodnutie o AV. V tejto kategórii sú zahrnuté aj osoby, ktorých návrat sa realizoval prostredníctvom IOM cez program AVRR, po vydanom rozhodnutí o vyhostení. Jedna osoba je zahrnutá len jedenkrát (tzn. jednej osobe je vydané len jedno rozhodnutie o vyhostení).

*** Vysvetlivky: AVR – asistované dobrovoľné návraty M – muži ML – maloletí Ž – ženy

Tabuľka 13: Žiadatelia o azyl a osoby s udelenou medzinárodnou ochranou v SR v roku 2021 – vybrané ukazovatele

Ukazovateľ	Spolu	Muži	Ženy	Z toho maloletí	Najpočetnejšie štátne príslušnosti***
Žiadosti o azyl (z toho prvé žiadosti)	370 (330)	335 (295)	35 (35)	21 (35)	1. Maroko (116) 2. Afganistan (97) 3. Alžírsko (24) 4. India (20) 5. Líbya (14)
Udelený azyl	29	21	8	5	1. Afganistan (16) 2. Irán (8) 3. Jemen (3) 4. Ghana/Turecko (1) 5. -
Neudelený azyl**	122	120	2	1	:
Poskytnutá doplnková ochrana*	13	12	1	1	1. Afganistan (5) 2. Sýria (4) 3. Somálsko (2) 4. Pakistan/Líbya (1) 5. -
Neposkytnutá doplnková ochrana	14	14	0	0	1. Bangladéš (4) 2. Alžírsko/Maroko (3) 3. Egypt/Ghana/India/Turecko (1) 4. - 5. -
Udelené štátne občianstvo osobám s medzinárodnou ochranou	10	:	:	:	:

Zdroj: MÚ MV SR.

Poznámka: Ide o rozhodnutia v I. stupni správneho konania.

* Doplnková ochrana je forma medzinárodnej ochrany, ktorej poskytnutie sa posudzuje v rámci konania o azyle (v prípade, že azyl nebol udelený).

** Neudelený azyl – počet zahŕňa tiež rozhodnutia o zamietnutí žiadostí o udelenie azylu ako zjavne neopodstatnených a o zamietnutí žiadostí o udelenie azylu ako neprípustných.

*** Ak je počet nízky, neuvádzame ho z dôvodu ochrany zraniteľných osôb.

326 Do kategórie platené činnosti patria pobyty podľa zákona č. 404/2011 Z. z. o pobyte cudzincov: 1. prechodný pobyt na účel podnikania; podnikanie – start-up; zamestnania v zmysle § 23 ods. 1 a 2, sezónne zamestnanie; osobitná činnosť – novinár; osobitná činnosť – lektorská činnosť; osobitná činnosť – umelecká činnosť; osobitná činnosť – športová činnosť; osobitná činnosť – medzinárodná zmluva (len s kategóriou platené); osobitná činnosť – program vlády alebo EÚ (len s kategóriou platené), na účely vnútropodnikového presunu (ICT – riadiaci pracovník, ICT – odborník, ICT – stážista); osoba s dlhodobým pobytom v inom členskom štáte v zmysle § 30 ods. 1 písm. a) a b) a aj v zmysle § 30 ods. 1 písm. d) (ak cudzinec uvedie kategóriu platené); plnenie služobných povinností civilnými zložkami ozbrojených síl v zmysle § 28; modrá karta EÚ; výskum a vývoj; výskum a vývoj/ § 34 ods. 1 písm. b); Slovák žijúci v zahraničí (ak cudzinec uvedie kategóriu platené); 2. trvalý pobyt na päť rokov v zmysle § 43 ods. 1 písm. e) – záujem SR; brexit na 5 rokov (ak cudzinec uvedie kategóriu platené) – evidujeme od roku 2020; 3. trvalý pobyt na neobmedzený čas v zmysle § 46 ods. 1 písm. a) – záujem SR; 4. dlhodobé pobyty v zmysle § 52 ods. 1 písm. a) – zamestnanie; § 52 ods. 1 písm. a) – podnikanie; § 52 ods. 1 písm. a) – výskum a vývoj; § 52 ods. 1 písm. a) – Slovák žijúci v zahraničí (ak cudzinec uvedie kategóriu platené), § 52 ods. 1 písm. a) – osobitná činnosť (ak cudzinec uvedie kategóriu platené), § 52 ods. 1 písm. b) (ak cudzinec uvedie kategóriu platené); § 52 ods. 1 písm. c) – držiteľ modrej karty EÚ; brexit na neobmedzený čas (ak cudzinec uvedie kategóriu platené) – evidujeme od roku 2020.

327 Úrad IOM v SR vedie štatistiku asistovaných dobrovoľných návratov a reintegrácií, ktoré na rozdiel od údajov uvedených vyššie uvádza na svojej webovej stránke ako počty prípadov AVR a počty reintegračných prípadov. Jeden prípad sa môže týkať viacerých osôb.

Tabuľka 14: Štátni príslušníci tretích krajín relokovaní do SR v roku 2021 (podľa pohlavia, krajiny pôvodu a členského štátu EÚ)

Ukazovateľ	Spolu	Muži	Ženy	Maloletí	Krajina pôvodu relokovaných ŠPTK	Realizované relokácie z ČŠ EÚ
Spolu	0	0	0	0	-	-

Zdroj: MÚ MV SR.

Tabuľka 15: Štátni príslušníci tretích krajín presídlení do SR v roku 2021 (podľa pohlavia a pôvodnej hostiteľskej krajiny)

Ukazovateľ	Spolu	Muži	Ženy	Pôvodná hostiteľská krajina
Spolu	0	0	0	-

Zdroj: MÚ MV SR.

Tabuľka 16: Štátni príslušníci tretích krajín presídlení cez SR do tretích krajín v roku 2021 (podľa pohlavia a pôvodnej hostiteľskej krajiny)

Ukazovateľ	Spolu	Muži	Ženy	Pôvodná hostiteľská krajina	Cieľová krajina
Spolu	0	0	0	-	-

Zdroj: MÚ MV SR a Úrad IOM v SR.

Poznámka: SR cez svoje územie realizuje presídľovacie aktivity do iných tretích krajín (pozri časť 4.3). Program *Humanitárny transfer utečencov cez územie SR* vyplýva z trojstrannej dohody medzi vládou SR, UNHCR a IOM.**Tabuľka 17: Maloletí bez sprievodu v zariadeniach* SR v roku 2021**

	Muži	Ženy	Spolu	Najpočetnejšia štátna príslušnosť	Odchody**
Maloletí bez sprievodu umiestnení do zariadenia v roku 2021	181	2	183	1. Afganistan (142) 2. Ukrajina (6) 3. Sýria (5) 4. Maroko (5) 5. Alžírsko (4)	164
Celkový počet maloletých bez sprievodu v zariadeniach v roku 2021	192	2	194	1. Afganistan (148) 2. Ukrajina (6) 3. Maroko (6) 4. Sýria (5) 5. Alžírsko (5)	166

Zdroj: ÚPSVR.

Poznámky:

* Maloletí bez sprievodu v zariadeniach sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately.

** Maloletí bez sprievodu, ktorí dobrovoľne opustili zariadenie.

Tabuľka 18: Maloletí bez sprievodu v SR podľa pohlavia a právneho postavenia v roku 2021**

Ukazovateľ	Muži	Ženy	Spolu	Najpočetnejšia štátna príslušnosť*
Maloletí bez sprievodu nežiadajúci o azyl	171	2	173	1. Afganistan (128) 2. Ukrajina / Maroko (6) 3. Alžírsko (5) 4. Sýria (4)
Maloletí bez sprievodu žiadajúci o azyl	21	0	21	1. Afganistan (14) 2. Turecko (2) 3. Ostatné štátne príslušnosti sú len po 1 osobe.
Spolu	192	2	194	x

Zdroj: MÚ MV SR (žiadajúci o azyl) a ÚPSVR (nežiadajúci o azyl).

Poznámky:

* Vzhľadom na nízky počet maloletých bez sprievodu neuvádzame na ich ochranu konkrétne čísla.

** Maloletí bez sprievodu v starostlivosti sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately.

Tabuľka 19: Obete obchodovania s ľuďmi z tretích krajín v SR – vybrané ukazovatele v roku 2021*

Ukazovateľ		Spolu	Muži	Ženy
Štátni príslušníci tretích krajín identifikovaní ako obeť obchodovania s ľuďmi [angl. identified victims]³²⁸ alebo o ktorých sa predpokladá, že sú obeť obchodovania s ľuďmi [angl. presumed victims]³²⁹ Predpokladané obeť sú uvádzané v zátvorke.		2 (0)	0 (0)	2 (0)
Vek	18 rokov a viac	2 (0)	0 (0)	2 (0)
	Menej ako 18 rokov	0 (0)	0 (0)	0 (0)
Forma vykorisťovania ³³⁰	Sexuálne vykorisťovanie	2 (0)	0 (0)	2 (0)
	Pracovné vykorisťovanie	0 (0)	0 (0)	0 (0)
	Iné	0 (0)	0 (0)	0 (0)
Najčastejšia štátna príslušnosť obchodovaných osôb		Dôverný údaj	Dôverný údaj	Dôverný údaj
Udelený tolerovaný pobyt		0	0	0
Smernica 2004/81/ES		0	0	0
Iné		0	0	0
Požiadané povolenia na pobyt		0	0	0
Smernica 2004/81/ES		0	0	0
Iné (napr. humanitárne dôvody a pod.)		0	0	0
Udelené povolenia na pobyt		0	0	0
Smernica 2004/81/ES		0	0	0
Iné (napr. humanitárne dôvody a pod.)		0	0	0

Zdroj: ÚHCP P PZ (pobyty) a IC MV SR.

* Ak je počet nízky, neuvádzame ho z dôvodu ochrany zraniteľných osôb. Konkrétny počet je nahradený formuláciou „Dôverný údaj“.

328 Identifikované obeť sú osoby, ktoré boli formálne identifikované príslušnými orgánmi (t. j. osobou alebo orgánom na národnej úrovni, ktorý je oprávnený formálne identifikovať obeť obchodovania s ľuďmi). V národnom referenčnom mechanizme SR sa uvádza, že formálne identifikovať obeť môžu v SR iba orgány činné v trestnom konaní.

329 Predpokladané obeť sú osoby, ktoré spĺňajú definíciu obetí obchodovania s ľuďmi podľa smernice 2011/36/EÚ, ale neboli formálne identifikované príslušnými orgánmi (t. j. osobou alebo orgánom na národnej úrovni, ktorý je oprávnený formálne identifikovať obeť obchodovania s ľuďmi).

330 Každá obeť môže byť spájaná s viacerými formami vykorisťovania, preto štatistiky obsiahnuté v tejto sekcii nemusia byť v súlade s celkovými štatistikami uvádzanými vyššie.

Tabuľka 20: Obchodníci s ľuďmi v SR – vybrané ukazovatele v roku 2021

Ukazovateľ	Obchodníci s ľuďmi	
	Obvinení	Odsúdení
Spolu	39*	21**

Zdroj: ÚHCP P PZ (obvinení) a MS SR (odsúdení).

* Počet právoplatne skončených konaní.

** Podľa § 179 Trestného zákona č. 3

**Národný kontaktný bod Európskej migračnej siete v SR
Medzinárodná organizácia pre migráciu (IOM)
Úrad v Slovenskej republike**

Grösslingová 35, 811 09 Bratislava, Slovenská republika
www.iom.sk, www.emn.sk

ISBN: 978-80-8255-002-6